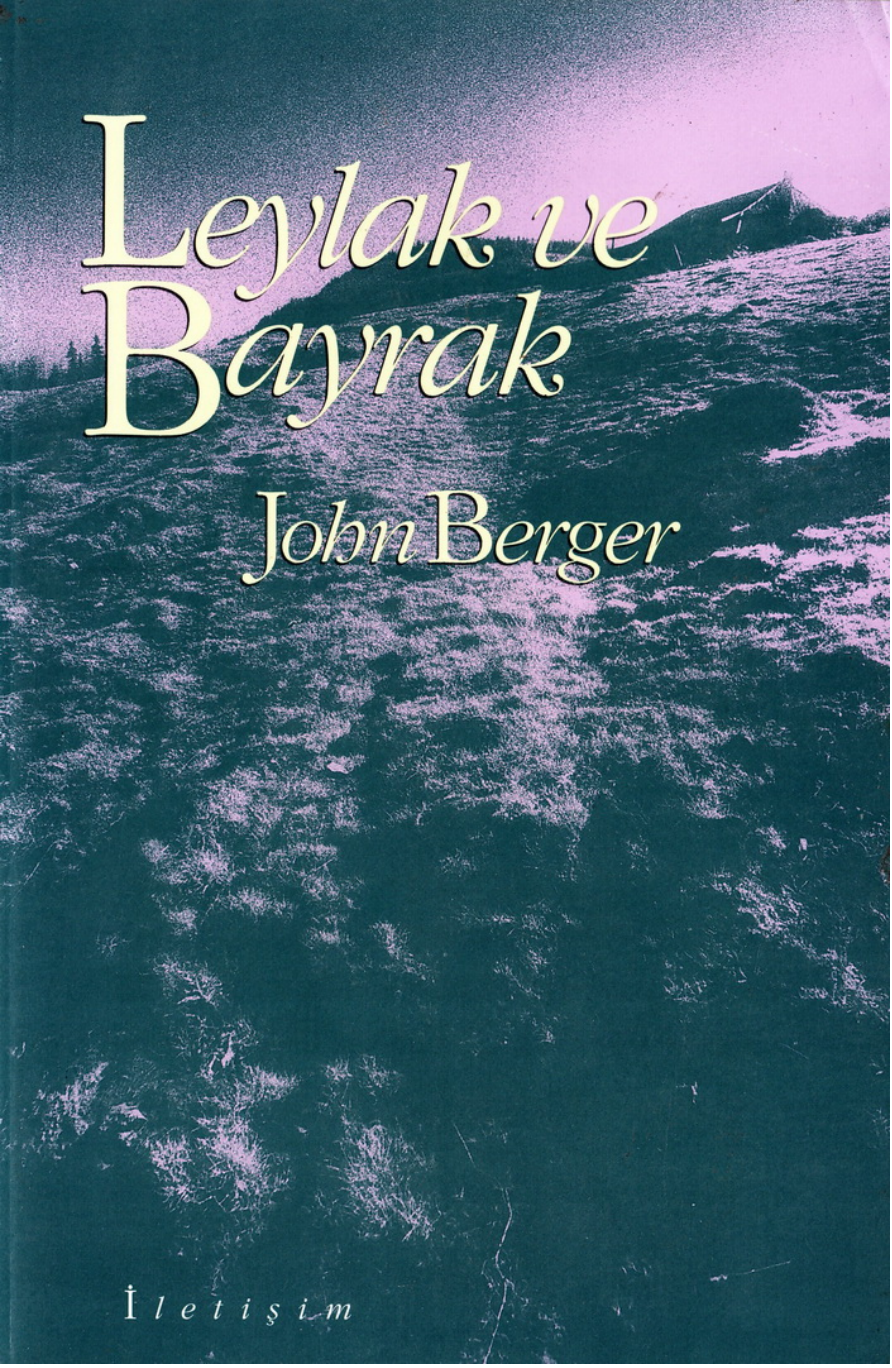
Leylak ve Bayrak

John Berger

İletişim

JOHN BERGER

Leylak ve Bayrak

Lilac and flag

ÇEVİREN *Taciser Belge - Murat Belge*

iletişim

JOHN BERGER 1926'da Londra'da doğan John Berger tanınmış bir roman, senaryo ve belgesel yazarı ve sanat eleştirmenidir. Yazdığı birçok kitap arasında ödül kazanan *G*'nin yanında, *Domuz Toprak, Bir Zamanlar Europa'da, Görme Biçimleri, Picasso'nun Başarısı ve Başarısızlığı, Sanat ve Devrim* sayılabilir. Yazar şu sıralar küçük bir Fransız köyünde, *Domuz Toprak*'ın ve *Bir Zamanlar Europa'da*'ki öykülerin arka planını oluşturan bir ortamda yaşamaktadır.

Lilac and flag
© 1990 John Berger

İletişim Yayınları 366 • Çağdaş Dünya Edebiyatı 76
ISBN 975-470-548-8
© 1996 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 1996, İstanbul

KAPAK Ümit Kıvanç
DİZGİ Maraton Dizgievi
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Sait Kızılırmak
KAPAK BASKISI Sena Ofset
İÇ BASKI ve CİLT Şefik Matbaası

İletişim Yayınları
Klodfarer Cad. İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34400 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Fax: 212.516 12 58

Katya ve Orestes için

t e ş e k k ü r l e r

Leylak ve Bayrak, *son on beş yılımı alan* Onların Emeklerine *adlı üçlünün son kitabı. Bu uzun süre boyunca kitaplarımın editörlüğünü Tom Engelhardt yaptı. Sevgili Tom, beni yüreklendirdin, düzelttin ve destekledin. Teşekkür ederim.*

Daha tek bir sayfanın yazılmamış olduğu bir andan bugüne kadar, Amsterdam'daki Transnational Institute'un desteği olmasaydı, belki de bu projeye girişme cesaretini bulamayacaktım. Paulus Potterstraat ve Connecticut Avenue ve Saul Landau'daki herkese, teşekkürler

eski aşk şiiri

Samanda
göğün yeri sevmesinin
kokusu buram buram.
Sendin kaburgamdaki sızı
boşaltılan saman arabalarındaki
sancı.

Ölüler
doldurmuş bir kapı aralığını
ötenin manzarasıyla.
Sendin ev
sendin erik ağacının altında mum
sendin ebediyetim.

doğum

ÜÇ kelebek yükseliyor tarladan, yanan ateşten savrulan beyaz küller gibi. Biri geri dönüyor, az sonra biçeceğim yüksek otların üstünden uçup mavi bir çiçeğe konuyor ve kanatlarını açıyor. İki kanadında, aynı koyu kurşunî iz –kâğıt üstüne ucu yanık bir dalla çizdiğin izlerin kurşunîsi. Zsuzsa'yı düşünmeye başlıyorum– ya da belki o, beni düşünmeye başlıyor. İkinci bir kelebek alçalıyor ve örtüyor ilkini; bu ikincisi Sucus. Bu ikisi, kanatları açık, rüzgârın açtığı bir kitabın dört yaprağı gibi titreşiyorlar. Ansızın Sucus uçup gidiyor. Ölmüşlerim şimdi yardımcı olsun bana. Zsuzsa kanatlarını kapıyor, kayıyor çiçekten aşağı ve az sonra biçmem gereken uzamış otların üzerinde uçan öbür ikisine katılıyor. Hepsini çok sevdim.

yiyecek

ZSUZSA, tabakhanenin arkasındaki tepede oturuyordu. Tabakhanede duvarsız, yüksek yapılar vardı, her katta yerlere serili hayvan postları denizden esen tuzlu rüzgârda kuruyordu. Rüzgârda hafifçe şişen postlar, başaşağı asılmış, uyuyan devasa yarasaları andırıyordu. Yıllardır bu eski yapıların yıkılıp, tabakhanenin denizden daha uzak bir yere inşa edilip taşınacağı söylenip duruyordu. Tasarı, kentin bölge sağlık dairesinin uyarısı üzerine ertelenmişti. Eski yapılar yıkılırsa, diye uyarmıştı bölge sağlık dairesi, orada yaşayan ve üreyen milyonlarca fare tepeyi terkedip Troy'u* istilâ edecekti. Çok zaman önce, erkeklerin çoğunun kentlerden hâlâ ölmeden dönebildiği günlerde Marius'un çalıştığı yer, işte bu tabakhaneydi.

Sıçantepe'de, Zsuzsa'mn annesinin evi mavi renkteydi.

(*) Berger, modern dünyada endüstrileşme ile büyüyen ve dış göç alan *herhangi* bir kenti anlattığı için, "Troy" gibi bir ad seçiyor; mahallelerin, sokakların bazılarına bilinen büyük şehirlerdeki yer adlarını veriyor; bazılarına da, "Sıçantepe" gibi, her dile çevrilebilir –yerleşenlerce takılmış– adlar yakıştırıyor. (ç.n.)

Ara sıra rıhtımlarda çalışan Dima Amca, evi, özellikle yüzme havuzları için imal edilmiş bir boyadan çalarak boyamıştı. Parlak camgöbeğine çalan bir mavi.

Şimdi iş bir atlama tahtasına kaldı' demişti, Zsuzsa, evin boyanması bitince.

Bir hafta sonra Dima Amca, birkaç arkadaşıyla birlikte Troy döner kavşağında bütün-gece-açık-olan bir garajın kasasını soymaya kalkıştıkları sırada tutuklandı.

Zsuzsa'nın babası beş yıl önce, arkasında hiçbir iz bırakmadan ortalıktan kaybolmuştu. Kentler arasındaki yollarda insanlar sık sık kaybolurlar. Burada köyde, erkekler karılarını çocuklarını bırakıp giderler ama mutlaka bir haber gelir onlardan. Zsuzsa'nın babasının sırra kadem basmasından iki yıl sonra, bir sabah annesi Dima Amca ile birlikte geldi. Size yeni postumu tanıştırayım, dedi, oğlu Naisi ve iki kızına.

Mavi evin iki odası vardı. Bazı komşuların oturduğu barınaklarla karşılaştırıldığında burası başbayağı bir evdi. Duvarları beton bloklardan, çatısı, Amerikan donanmasından çalınma katranlı muşambadan yapılmıştı, çok iyi ziftlenmiş ve tahta desteklerle tutturulmuştu.

Küçük kızkardeşinin tersine, Zsuzsa sıskaydı. Yalnızca el ve ayak bilekleri değil, omuzları, göğsü, kalçaları da sıskaydı.

Neredeyse kapıyla menteşe arasındaki aralıktan geçecek, diye şikâyet ederdi annesi.

Vücutların kişiliği açıkladığı söylenir. Yanılıyorlar. Vücutlar bize oyun kâğıdı gibi dağıtılmıştır. Kişilik, sende olanı nasıl oynadığınla başlar. On dokuz yaşında Zsuzsa oğlan çocuklarına benziyordu. Ama daha o zamanlar bile herhangi bir sütnineden çok daha dişiydi. Onu, kendi kendinin efendisi yapan da buydu.

Sucus'la ilk karşılaşması St. Joseph'in kapısının önünde oldu. St. Joseph kilise değil, hapishaneydi, büyükçe, iki bin ki-

şilik bir hapishane. Zsuzsa amcasını ziyaretten dönüyordu.

Nasılsın, Dima Amca?

Nasıl olabilirim sanıyorsun?

Kötü mü?

Daha kötüsü olamaz.

Bugün hava güneşli.

On bir siktirici ay. Bana ne getirdin?

Kıymalı hamur, bir ananas, füme morina ciğeri.

Tanrım, Morina ciğeri mi! Annenden başka kimin aklına gelir morina ciğeri?

Al biraz da sigara.

Zsuzsa, Rico'yu görmeni istiyorum.

O adamdan nefret ediyorum, Dima Amca.

Benim bir dostumdan mı nefret ediyorsun?

Son gördüğümde beni düzmeye çalıştı.

Sana erişemeyeceği yerlerde dolaş, hepsi bu. Gidip onu görmeni ve şunu söylemeni istiyorum: Kamyon hazır.

Tamam.

Ne diyeceksin ona?

Kamyonu getirebileceğini.

Hayır! Kamyon hazır.

Aynı şey.

Sevgili Tanrım, senin kadar aptal bir kız doğurmak için acaba annen ne yaptı? Kamyon hazır.

Söyleyeceğim, Amca. Merak etme. Birisinin onu getirmesi gerekiyor, değil mi?

Sadece şunu söyle: Kamyon hazır. O anlar.

Artık gitmeliyim.

Bana bir öpücük ver.

Burada buna izin yok.

Elini ver öyleyse.

Allahaısmarladık, Amca.

Güle güle, Zsuzsa. Unutma.

Hapishanenin, yalnızca mahkûmları getirip götüren siyah kamyonetlerin geçişi için açılan yüz yıllık kapısı tuğladan yapılmıştı. Masif kapıların üzerindeki kemere iliştirilmiş tahta levhada, levhacının yazdığı şu yazı vardı: DEVLET CEZA VE ISLAH MERKEZİ. Bu soylu harflerin üzerine yaldızlı iki terazi resmi yapmıştı. Yaya girip çıkanlar, sanki kısa vadeli bir ferahlama için, büyük kapılardan birinin içine açılmış küçük kapıyı kullanıyorlardı.

Hapishanenin görevli personeli ve iaşe işlerine bakanlar, modern yapıların olduğu kanattaki elektronik kapıyı kullanırlardı, burası farklı bir düzlemdeydi, tepenin daha alçak bir noktasına isabet ediyordu. Talimhane'den, ana kapının önünden bakınca, rıhtımı, Budapeşte diye bilinen tren istasyonunun çevresindeki bölgeyi ve kuzeye doğru da, denizin göl gibi göründüğü sıcak yaz günlerinde üzeri, çuha gibi asılı duran sarımsı, füme mezgit renginde bir dumanla kaplı sanayi bölgesini görebilirdiniz. Hapishaneden ayrılırken Zsuzsa, kısa vadeli bir ferahlama kapısını andıran küçük kapıdan çıktı. Dışarıda iki asker duruyordu.

Zsuzsa geçip giderken gözleriyle birlikte başları da o yana çevrildi. Üzerinde blucin, STANFORD UNIVERSITY yazılı bir tişört ve ayaklarında da sandalet vardı. Telaffuz edemedikleri kelimenin tek tek harflerini okumaya çalıştılar. Birinin parmakları, koltukaltına sıkıştırarak tuttuğu hafif makineli tüfeğin namlusuna vuruyordu.

Şu limonlar fena değil!

Ben yaşlı bir kadınım ama seni isteyen –ister nefretle ister güzel duygularla olsun– bir erkeğin bakışları altından geçmenin ne demek olduğunu hâlâ hatırlarım. Canavarları, peygamberleri ve ne o ne de öbürü olan başka herkesi do-

ğururuz. Nasıralı İsa'yı doğururuz, Hirodias'ı da. Her tür iyilik ve kötülük bizim bacaklarımızın arasından çıkar ve gençliğimizde her iyilik ve kötülük gene oradan girmeyi hayal eder.

Asker sözlerini, Zsuzsa'nm duyduğunu, yürümesini değiştirmesinden anladı. Biraz ötede, birkaç çocuk bir eşekle oynuyorlardı. Ağır sıcakta, ulusal bayrak, cansız bir şekilde hapishane kulesinin gönderinden sarkıyordu.

Limonlar fena değil!

İkinci asker Zsuzsa'yı takip etti. Tam o sırada sanki onu kurtarmak için cennetten gönderilmiş gibi genç bir adam belirdi, üzerinde boyalı bir tepsi ve mavi bir termos duran alçak bir duvarın yanında duruyordu.

Kahve ister misiniz?

Ne kadar?

Altı yüz.

Yoo, olmaz.

Limon suyu olsaydı daha iyi olurdu! dedi, şehvetle sırıtan asker.

Boyalı tepsili adam Zsuzsa'ya bir fincan kahve uzattı ve kararlı bir biçimde askerle kızın arasına girip durdu.

İç, ikram ediyorum bunu.

Adın ne?

Sucus.

Bir erkek için tuhaf bir ad!

Çocukken koymuşlar adımı, şeker sattığım için.

Sucus- bir tür şeker bu?

Evet, bildin.

Asker tüfeğinin dipçiğine avucuyla vurup onlara sırtını döndü.

Artık kahve satıyorsun.

Bu tezgahı beş bine tutuyorum.

Kime?

Sucus başıyla gardiyanlara işaret etti.

Çok para.

İnsanlar burada kahve içmek istiyorlar.

Öyle mi?

Dışarı çıkınca, içeri girerken değil. Oraya bir süre giren birinin, dışarı çıktığında rüya görmediğini kesin olarak anlaması için kahve içmesi gerekiyor. Kahveye duyduğu ihtiyaç neredeyse kadına duyduğu ihtiyaç kadar güçlü. Sonra ziyaretçiler var-içerdeki konuştukları adam gibi olmadıklarını kanıtlamak için kahveye ihtiyaçları var. Yakının mı içeride- kim?

Sevgilim, diye yalan söyledi.

Ne kadar kalacak içeride?

On yıl.

Çıldırır.

Bir sığırcık sürüsü -baltanın darbesiyle havaya uçuşan binlerce kıymık gibi Talimhane'yi geçip hapishanenin siyah kiremitli damına kondu.

Öyle olmuyor, dedi, Zsuzsa. Kapının öbür tarafında değişen birinci şey bu. Çıldırma isteğin yavaş yavaş kayboluyor, her geçen gün biraz daha azalıyor, daha az etkiliyor- avuçlarını şakaklarına koydu, tırnakları boyalıydı, parmaklarında dört yüzük vardı- sonunda bütünüyle bitiyor. Çıldıranlar dışardakiler. Önce benim delirmem daha büyük olasılık.

Adı ne?

Bir an duraksadı, çevresine bakındı, ve son sığırcığın geçisinden sonra, öğle sıcağında hapishane kulesinden cansız sarkan ulusal bayrağı gördü.

Bayrak, dedi.

Adı Bayrak mı?

Bayrak derler ona, inan bana.

Garip bir ad.

Doğumuyla ilgili. Sokakta doğmuş, 7 Haziran'da, ulusal bayram gününde. Her tarafta bayraklar asılıymış, bir ay erken doğmuş, koskoca bir ay. Akşam üstüymüş, annesi o sırada başka herkes gibi Alexanderplatz'da dans ediyormuş....

Sana bunu kim anlattı?

Ansızın tepenin üzerinde bir gökgürültüsü patlamış ve şimşek çakmış! Ve suları boşalmış.

Sucus yüzüne baktı. Büyük gözleri vardı, fazla büyük. Gözlerini kapadı. Sucus koyu bir renk olduğunu biliyordu, ama hangi renk olduğunu hatırlayamıyordu. Gri miydi, kahverengi mi?

Orada, daha Jack Knife bile diyemeden, bir atışta tutturabilirsen gerçek insan boyutunda bir oyuncak bebek ya da ayı yavrusu kazandığın atış reyonunun arkasında, çimenlerin üzerinde doğurmuş. Hiç durmadan atış yapıyorlarmış o sırada, bana anlattı, ve en önemli sorun, çocuğu saracak bir şey olmamasıymış, onun için bir sokak lambasından çekip aldıkları bir bayrağa sarmışlar, onun için adı Bayrak.

Neden girdi içeri, senin Bayrak?

Adam öldürdü.

Kasden mi?

Yalnız kadınlar kasden öldürürler.

Emin misin?

Eminim.

Ne yapmış, bu Bayrak?

Adamı bıçakladı. Bayrak kıskanıyordu.

Senin yüzünden mi?

Zsuzsa gene gözlerini kapadı. Sonra, Evet, dedi, benim yüzümden.

Ya adam? Bayrak'ı demiyorum, öteki.

Öbürü bana hiç dokunmamıştı. İzin vermedim.

Öyleyse bu Bayrak boş yere kıskanmış.

Benim için kıskançlıktan yanıp tutuşurdu.

Öbür adam öldü mü?

Evet.

Zsuzsa'nın alt dişlerinden ikisi eksikti, gülümseyince Sucus gördü bunu.

Sana inanmıyorum.

Kahve güzeldi, dedi Zsuzsa.

Sana inanmıyorum.

Kahve çok güzeldi, bir haftadır içtiğim en iyi kahveydi.

Bayrak hakkında anlattığın hikâyeye inanmıyorum.

Herhangi bir şeye inanmanı istemedim ki senden, dedi.

Bence araba radyoları çalarken enselenen küçük erkek kardeşini görmeye gitmiş olman daha uygun. Neyse, nerede oturuyorsun?

Barbek.

Tepede mi?

Sıçantepe'de.

Ben de nehrin öbür yanında oturuyorum, dedi, Cachan'da.

Cachan mı! diye bağırdı Zsuzsa. Annemin her gece işe gittiği yer orası. Cachan'ın ucu bucağı yoktur.

Annem temizlik işçisi. I.B.M. binasında. Gün doğumundan önceki son işi satış müdürünün odasındaki gülleri değiştirmek. Adam her gün taze gül istiyor, eskilerini de annem eve getiriyor. Güllere bayılırım. Bana yüz gül ver hemen senin olurum.

Bak, dedi, Sucus, hapishaneye başıyla işaret ederek, bir adam salıverilmiş.

Adam bavul taşıyordu.

Seyret, bak. Gardiyanlar onu iğneleyecek.

Adam boş kolunu vücudundan biraz uzakta tutarak, sanki yüksekte bir yere konmuş dar bir tahta iskeleden düşme-

den geçebilmek için kendini dengelemeye çalışır gibi yürüyordu. Boynu kaskatıydı, dümdüz ileriye bakıyordu.

İşte gidiyor! dedi, askerlerden biri. Hıyar, sanıyor ki evde onu hâlâ hatırlayan birileri var.

Adam yürümeyi sürdürdü, küçük küçük adımlarla, sanki bir tekneden iskele üzerinden karaya çıkıyordu.

Onun gibi puştlara ev lâyık değil!

Anasının amı morina balığı kokmuştur, dedi, öbür asker.

Adam artık kapıdan geçmişti. Şimdi Talimhane'nin bütününü görebiliyordu, çınar ağaçlarını, aşağıda Troy kentini, eşekle oynayan çocukları, boyalı tepsisiyle Sucus'u, ve şarap koyuluğundaki denizi.

Anasının amının ne koktuğunu bilmiyor musun?

Bir fincan kahve ister misiniz, beyim? diye sordu Zsuzsa.

Tahliye edilen mahkûm bir an duraksadı ve cebinden mendilini çıkardı.

Özgürlüğün ilk tadı, dedi Zsuzsa.

Sütsüz, şekersiz olsun, dedi adam.

İki eliyle bardağı mendiline sararak tuttu ve ağır ağır, kahvenin tadına vararak içmek için alçak duvarın üzerine oturdu.

İçinde arsenik yok ya?

Zsuzsa güldü ve Sucus düşündü: Güldüğü zaman, herkesten daha uzun boylu oluyoruz.

Duymadınız mı? dedi, adam. Polis müdürü geçen hafta hastaneye kaldırıldı. Arsenik zehirlenmesi. Karısı itiraf etti. Dört kadın var, işin içinde. Kocalarının kahvelerine arsenik koymak geliniş akıllarına. Her gün birazıcık koysan oluyor. Kocaların hepsi kanun adamıymış. Aynasız.

Öldürmek mi istemişler kocalarını.

Hayır hiç de değil. Sadece Old King Cole'a kötü bir şey yapmak istemişler.

O kim?

Bir son vermek istemişler - kendileri öyle anlattılar - kocalarının sadakatsızlığına. Bir parça arseniğin Old King Cole'un işini bitirdiğini duymuşlar. Böylece kocalarının başka kadınları düzemeyeceğini düşünmüşler. Kadınlardan biri kocasının tatlısına bile arsenik koymuş. Arseniğin kötü tadı anlaşılmasın diye şekerle vermek gerekiyor. İşte onun için ben şeker kullanmam.

Zsuzsa güldü, Susca gene aynı şeyi düşündü: Güldüğü zaman herkesten daha uzun boylu oluyoruz.

Önce korkuyorsun, dedi, adam.

Şimdi? diye sordu Zsuzsa.

Hangi yöne gideceğini bilmemekten.

Yıpranmış bavulunu açtı, içinden gazete kâğıdına sarılı bir paket çıkardı.

Seçme alışkanlığını kaybediyorsun.

Paketin içinden, yassı, deri bir kep çıktı, çok yeni görünüyordu, büyük bir titizlikle başının tepesine yerleştirdi. Tıraşlı kafasının iki yanını küt parmaklarıyla yoklayarak sanki ne kadar yükseğe yerleştirdiğini anlamaya çalışıyordu.

Zsuzsa çantasından bir ayna çıkarıp ona uzattı. Tahliye edilen mahkûm aynaya baktı ve altmış yaşlarında şaşkın bakışlı bir adam gördü.

Yakıştı, dedi, Zsuzsa.

Öyle mi düşünüyorsun? Şuradan ilk köşeyi döndüğümde eski bokla karşılaşmak istemiyorum da.

Bu kepi giyersen hiçbir bok seni tanıyamaz, dedi, Zsuzsa.

Boka karşı kep! diye espri yaptı adam. Gözlerini, kayıp, vahşileştirmişti.

Bugün her şey çok iyi.

Kahve için borcum ne?

Bin iki yüz, dedi, Zsuzsa.

Adam parayı ona ödedi, parmak uçlarıyla kepine dokundu ve kente doğru yürümeye başladı.

İnanmıyorum, dedi, Sucus, ondan iki misli fazla para aldın.

İçeride fiyatların yükseldiğini duyuyorlar, dedi, Zsuzsa, ama zaten dışardaki fiyatların hesabını kaçırıyorlar. Dışarı çıktıklarında küçük çocuklar gibi oluyorlar.

* * *

Binlerce insan, iş çıkışından sonra, masif ağaçların altında geziniyordu, ağaçların arasından sokak lâmbaları bir sürü ay gibi görünüyordu. Işıkları ancak gün doğumunda söndürülen vitrinlerde lame ayakkabılar, deri çizmeler, yağmurluklar, kadın çantaları, kolyeler, evrak çantaları, koku şişeleri, üstü açık arabalar, saç kurutma makinaları, gelinlikler, damat elbiseleri, şamdanlar, VCR'ler ve gerçek portakal ağaçları sergileniyordu. Vitrinlerin tepesinde cam duvarlı yapılar buzdağları gibi yükseliyordu. Camların arasından büroların zeminini görüyordunuz, ne karanlık ne aydınlık, televizyonun düğmesini çevirdiğinizde ekranda hiçbir görüntünün olmadığı zamanki dağınık gri bir ışık.

Oradaki kafeye kimin gittiğini biliyor musun, diye sordu, Zsuzsa.

Kim?

Coglioni.

O mu? İstese bütün kafeyi satın alabilir o.

Bir sou bile ödemiyor. Ondan asla para istemezler.

Böylece başları derde girmiyor, dedi, Sucus. Haydi oturup bir şey ısmarlayalım. Faturayı getirdiklerinde, Coglioni'nin arkadaşıyız deriz.

Çocuklarıyız, çocuklarıyız biz onun! dedi, Zsuzsa.

O kadar çok çocuğu var ki kimse sayısını bilemez.

Kaç yaşındasın? diye sordu, Zsuzsa.

Senin Bayrak'la aynı yaştayım.

Sucus onu boş bir masaya doğru götürüp, oturması için

bir sandalye çekti, televizyonlardaki beyaz takım elbiseli erkeklerin yaptığı gibi.

Ben viski içeceğim, ya sen?

Bana bir dondurma- şu büyüklerden, şapka gibi renk renk olanından.

Uzun gümüş kaşıkla mı?

Uzun, gümüş kaşıkla, diye tekrarladı, dilini çıkararak.

Bitişik masada iki kadın oturuyordu, ellerinde beyaz dantel eldivenler vardı. Yeni gelen çifte açık açık baktılar.

Hiçbir yer kalmadı, diye fısıldadı, kadınlardan biri, dudak boyası bir çekiç sapı kadar kırmızıydı, insanın kendini güvende hissedebileceği bir tek yer bile kalmadı.

İki hanımı telaşlandıran, çivili kemerli adamla, çıplak ayak dolaşan genç kadının çok yakınlarında olmasıydı. Çok fazla yakınlarında. Kentin bir başka yerinde olmalıydılar, bitişik masada değil.

Bir de yiyecek bir şey söylesek, meselâ? diye önerdi, Zsuzsa.

Tehlikeli, diye cevap verdi, Sucus.

Onun portresinin yapılmasını ister miydin?

Sucus'un ilk başını kaldırıp baktığı anda gördüğü şey, iki ince, kıllı bacak, sonra ancak kuşak olacak kadar kıt kumaşla yapılmış şort ve sonunda uzun, sakallı bir yüz oldu.

Hayır, dedi, Sucus, portre sevmeyiz.

Beş dakikada biter.

Adam, masaya doğru bir iskemle çekmişti bile.

Boşuna zamanını harcıyorsun.

Arkadaşının yüzü, beni çizin diye bağırıyor. Sakalının arkasında adamın fırlak dudakları görünüyordu, neredeyse mavi renkteydi, dudakları.

Bakın bayım, kim olduğunuzu bilmiyorum ama size şunu söyleyeyim: sizden daha iyi numaralar çekebiliriz. Bizi rahat bırak. Yokol!

Adam oturdu ve porfoliosunu masanın üzerine açtı.

Arkadaşınızın resmini yapmak istiyorum çünkü kendisi çok güzel.

Bu resmi yapılanlardan değil.

Yapıldığı zaman size armağan edeceğim.

Cehennemin dibine.

Resim için para almayacağım, yalnızca on dakikanızı istiyorum.

Genellikle kaç para alırsın?

Duruma bağlı.

Bir düzen adamıyla konuşuyorsun, kaç para alıyorsun bu işten?

Yirmi beş bin.

Bu çok klas. Duydun mu, sevgilim? Üzerinde senin resmin olan çanakları yirmi beş bine satıyor. Ya biraz da düğmelerini açsan? Şu paralarının karşılığını elli binlik versen?

Adam resim kâğıdını dosyasından çıkardı ve eski bir teneke sigara kutusuna uzandı.

Adın ne, üç harfli adam?

Raphaele. Ya seninki?

Bayrak!

Sucus bunu söyleyince, Zsuzsa havaya zıplamak istedi. Bunun yerine, parmaklarındaki dört yüzükten birini ısırdı ve gözlerini yere indirdi.

Adam teneke kutudan bir kalem çıkarıp çizmeye başladı.

Bu kadar hızlı olma, Bay Raphaele! Biz gider gitmez bir ikincisini yapmana hiçbir engel yok. Eğer kalemini yeterince sıkı bastırırsan, alttaki sayfaya çıkan izlerden yenisini yapabilirsin. Dünkü çocuk değiliz. Bir resimden istesen yüz kopya yaparsın ve her birine yirmi beş bin alırsan, eder iki buçuk milyon!

Neden arkadaşının resmini yaptığımı biliyor musun?

Şeyini kaldırıp ayrıca ondan da para kazanmak?

Olağanüstü bir yüzü var.

Modelin de para alması gerekir, herkes gibi, dedi Sucus.

Bırak yapsın bir resmimi, Bayrak.

Bir süre sonra garson geldi. Varislerinden rahatsızdı, gözleri, hesap pusulalarını, bozuk paraları, insanları ayırıp yerleştirmekten bıkkındı. Sucus'un ellerine, Zsuzsa'nın ayaklarına, ressamın kol saatine ve ayağındaki pahalı İtalyan sandaletlerine dikkat etti. Son iki kalem sayesinde onlara servis yapacaktı.

Kahve, dedi, Raphaele,

Viski, dedi, Sucus bir de Kuzey Kutbu....

Bana aldırmayın, dedi, Raphaele, Zsuzsa'ya, ben yokmuşum gibi davranmaya çalışın.

Fotoğrafla aynı şey değil bu, dedi Zsuzsa.

Bana bakma, Bayrak'a bak.

Sucus'a baktı. Sağlam bacakları ve kafasını her iki omuzunda da çuval taşımaya yer bırakacak biçimde taşıyışıyla, vücudu köylü yapısındaydı. Bıyık bırakalı ne kadar zaman olduğunu merak etti.

Garson, tepside siparişlerle geldi.

Dondurmamı yersem resmimi yapamazsın, dedi, Zsuzsa, kaşığı ağzına sokmuştu bile.

Garson hesap pusulasını İtalyan sandaletli adama verdi. Adam tek kelime söylemeden ödedi. Sucus, Zsuzsa'ya göz kırptı ve dizini sıktı.

Artık bu resmi size vermem gerekmiyor, dedi, adam.

Yalnızca beş bin ödedin, dedi Sucus. Bu işe on dakika verecek, fazlası yok! Dokuz dakikan doldu bile. Onun için çabuk çizin bayım, ya da bir sefer daha ısmarlaman gerekecek.

Kaşığı bir dakika ağzınızda tutar mısınız?

Zsuzsa, Bayrak'ı bir kez daha inceledi. Hayatta hiçbir zaman hiçbir kimse ona dokunamazdı. Bütün yüz çizgileri, bir köpeğin kulakları kadar tetikteydi.

Adam bitirdiği portreyi göstermek için kaldırdı.

Bana hiç benzemiyor! diye bağırdı, Zsuzsa.

Onu orospuya benzetmişsin! dedi, Sucus.

Beğenmediniz mi?

Onunla kıçımı bile silmem.

Öyleyse size vermemin bir anlamı da yok?

Ona sekizbin borcun var, bu kadar oturttuğun için.

Bu imkansız, açıkgöz.

Herif bana bak, ya parayla ya da acıyla ödeyeceksin. Sucus, cebinden bir çakı çıkarıp elinin altından kaydırarak adamın görmesi için masaya sapladı.

Öldür beni. Seni seviyorum, dedi, uzun boylu, şortlu adam.

Gri, erkek kedi kucağımda uyuyor. Rengi tuhaf. Onun gibisini görmedim. Sanki, eprimiş, grimsi renkte iç çamaşırı giymiş de altından hiç güneş yüzü görmemiş solgun beyaz teni görünüyor gibi. Tabii, iki kürkü var onun, biri beyaz biri gri. Ama bazı yerlerde gri bazı yerlerde beyaz lekelerle bu iki renk birbirine karışacağı yerde, yonca ve ot gibi içiçe üremişler. Böyle doğmuş. Bir yerde tam karar verilememiş.

Zsuzsa, ancak o anda garsona dikkat etti. Yanında sivil giyinmiş bir polis, hızla onların masasına doğru geliyordu.

Tüyelim, diye fısıldadı, resmi çekip alarak, Sucus'u, terasın kenarında bir sıra halinde duran içine küçük ağaçlar dikili beyaz boyalı çiçeklikle rin yanına doğru itti. Oradan saksağan gibi aşağıdaki kaldırıma atlayıp onu bekledi.

Büyük bulvarları bırakıp, dikine Escorial'a inen küçük

sokaklara saptılar. Escorial bölgesinde her taraf ağaçlarla doluydu: manolyalar, leylaklar, ne ararsan. Tomurcuk çiçekleriyle yüklü ağaçların arasında çimler görünüyordu, Troy'da yazın görebileceğiniz her şeyden daha yeşildi çimler çünkü her gün saatlerce sulanırlardı. Yüzme havuzlarının çevresi de çimlerle kaplıydı, Zsuzsa'nın eviyle aynı maviye boyalı yüzme havuzlarının. Akşam yemeğinden önce insanlar havuzların başında toplanıp aperitiflerini içerlerdi. Yemekten sonra, biraz daha içmiş olarak, çırılçıplak havuza dalanlar olurdu. Havuz suyu aşağıdan ışıklandırıldığı için değerli taşlar gibi ışıldardı. Escorial'da birçok evlilik kararı gece bir yüzme havuzunda çıplak yüzerken verilirdi.

Dünyaya nasıl baktığımı sana anlatayım, dedi, Sucus, ondan sonra bir daha eski hayatını yaşayamazsın. Herkesin bir şeye ihtiyacı vardır, tamam mı? İnsan biraz daha mutlu ya da biraz daha az mutsuz olmak için küçük bir şey ister. Bunun hakkında hiç konuşulmaz. Genellikle bunu kendi başlarına elde edemezler. Bir insanın gerçek ihtiyacını keşfetmek, küçücük bir ihtiyacını, yetenek ister.

Biliyorum kasığında dövme var- üç taşak!

Tamam. Dinle. Yirmi kişinin ihtiyacını keşfedersen ve, onların doyum duyacakları şeyi bulup getirebilirsen, hayatını bundan kazanabilirsin. Çünkü ne kadar yoksul olurlarsa olsunlar bunun için para verirler. Eğer karşılığında para veremiyorlarsa, başka bir şeyle öderler. Sana bağımlı oluyorlar. Bunu sır gibi saklamak gerekir, çok sıkı saklanmalıdır. Konuşmaya başlarsan, bir gün bir başka satıcı senden önce oraya varır. Hem insanlar ihtiyaçlarından utanırlar.

Peki, sen ne satıyorsun, bakalım?

Her şeyi. Dinle, Chicago'da geceleri kent suyu kesilir, tamam mı? Çoğu insan sular gelmeden önce evden çıkıp işe gider. Bir arkadaşım öğle saatleri civarında yüz kadar daireyi dolaşıp, sabah bokuyla dolu tuvaletlerde sifon çekiyor.

Ve her gün her dairede mutfak masasının üzerinde, az da olsa, kendisi için bırakılmış bir para buluyor.

İstediği ne varsa çalabilir evlerden.

Hayır, çalamaz. Birincisi, kendisi kördür. İkincisi, herkes onun yerini bilir. Bakımevinde oturuyor.

Sen ne satıyorsun? Kahve dışında?

Arıyorum. Herkesin bir şeye ihtiyacı var.

Herkesin her şeye ihtiyacı var, Bayrak.

Rodendron çitinin arkasından gülüşme sesleri duydular.

Yol kenarı boyunca sıralanan madeni kapıların yanında dijital kontrollü elektronik zil tablaları, uzay gemilerinin mumları gibi yanıyordu.

Şu gülleri görüyor musun? diye sordu, Sucus.

Onlar, Kar Kraliçeleri.

Seni kaldıracağım.

Ayy! Canımı acıtıyorsun.

Diz çökeyim, dedi, Sucus.

Elini aç, ayağımı basayım.

Başıma tutun.

Omuzuna oturdu, Sucus sırtını doğrulttu. Sonra, bütün gün güneşin altında kızışan kum kadar sıcak topuklarını tuttu.

Dikenlere dikkat et!

İki tane aldım.

Tişörtüne iğnelenmiş güllerle, tepeden daha da aşağılara, denize doğru yürüdüler. Gece basmıştı. Troy, havadan, siyah kadife üzerine yerleştirilmiş bir mücevher gibi görünüyor olmalıydı.

Son ne zaman yemek yedin? diye sordu Sucus.

Yani Alaska tantanasını mı kasdediyorsun?

Doğru dürüst yemekten bahsediyorum, dondurmadan değil!

Bu sabah geç kalktım. Kalkmam için özel bir neden yoktu. Saçımı yıkamayı düşündüm, sonra şampuanın sonunu

annemin bitirdiğini hatırladım. Amcamı ziyarete gitmem gerekiyordu ama ziyaret hep tam dörtte başlar. Öğlene kadar yataktan hiç çıkmadım. Yataktan kalkınca da kendime bir *croque monsieur* yaptım.

Yürürlerken Zsuzsa onun elini tutuyordu ve ara sıra ağzına götürüp, iki eksik dişiyle, ısırır gibi yapıyordu.

Bir *croque monsieur*, bayım, dedi gülerek, ya sen?

Dün.

Açlıktan ölüyor olmalısın!

Ne yemek istediğimi sana anlatayım, dedi, Sucus. Önce bir tabak kalamar istiyorum. Taze bir yağda kızarmış, üzeri maydanozlu, kalamar. Sonra bir biftek, çünkü Paskalyadan beri biftek yüzü görmedim. Hayır, asıl istediğimi söyleyim. Kaz. Hayatımda yalnızca bir kez yedim-bir düğünde.

Bir gün sana, kuru fasulyeden yaptığım benim özel yemeğimi pişireceğim dedi Zsuzsa. Büyükannemden öğrenmiştim. Fasulyeleri bütün gece pişiriyorum, ağır ağır. Sabahleyin soğuyunca, dövülmüş sarmısak, limon katıp tuzunu, yağını biberini koyuyorum, sonra servis yaparken yanında, gene bütün gece kaynatılmış, buharlaşmasın diye de suyuna soğan kabuğu ve yağ konmuş, yumurtalar vereceğim, sana.

Adı ne bu senin gece yemeğinin?

Bayrak'ın *ful medames*'i

Escorial Tepesinin altına varmışlardı, kışlanın denizi yoldan gizlediği noktaya.

Ne kadar mangırın var?

İki bin, ya sende?

Yalnızca senin kahvenden kazandığım.

Bir sonraki sokak lambasının altında birkaç araba park etmişti. Sucus kapılarını kurcaladı: hepsi kilitliydi. O sırada yürümeye devam ederken Zsuzsa'nın aklına o fikir geldi. Bir mil daha yürürlerse rıhtıma varacaklardı. Rico'nun takıldığı kafeyi biliyordu. Amcasıyla birlikte birkaç kez git-

mişlerdi oraya. Haberi vermeye gidecekti. Kamyonu getir. Hayır. Kamyon hazır. Eğer Rico, kulakları boş semere benzeyen Rico, her zamanki numaralarını yapmaya başlarsa, bu gece ona gösterecekti. Olması istediği şeyi olduracaktı. Bu akşam Bayrak'ın yemeğini çıkaracaktı.

Hayır! dedi, yüksek sesle.

Bayrak'ın yemeğini çıkarmak istemiyordu, istediği, onun yemeği olmaktı. Kalamar, yağ ve maydanozun kendi vücudundan çıkmasını istiyordu. İçinden bir kaz bile çıkarabilirdi belki. Büyükannesinin kazı gibi. Yastıklara beyaz tüyler veren, pişirilince kahverengi ete dönüşen bir kuş. Bayrak'a en yumuşak lokmayı verecekti, göğsü - şimdi tişörtünün içinden parmaklarının dolaştığı yeri.

Yol, yanyana duran yirmi ambar büyüklüğündeki Gümrük binalarına giden demiryolları boyunca ilerliyordu. Tel örgünün öbür yanında, birkaç jip park etmişti, içinde askerler vardı.

Bana bir saat izin verir misin?

Ne demek bu?

Şurada bir kafe var. Sen burada kal, bir saat sonra dönerim.

Kafe filan görmüyorum buradan. Seninle geleceğim.

Seninle olmaz bu iş.

Öyleyse yarın yap.

Yok şimdi yapmak istiyorum.

Ben burada direk gibi durayım mı yani?

Çimenlerin üzerine yat. Başıyla yolun öbür kenarındaki bir çöp yığınına işaret etti. Bir saate kadar dönerim.

Dönmezsen beni bulamazsın.

Söz veriyorum. Al bak, resmim sende dursun. Çocuklarıma vereceğim. Ve sana henüz bilmediğin bir şey söyleyeyim mi, Bayrak? Zsuzsa söz verirse, ona güvenebilirsin.

Gümrük bloklarından sonra başlayan rıhtıma doğru yü-

rüdü. Sucus yolun öbür tarafına geçip yüksekçe bir tümseğe tırmandı. Tepeden uzakta yük yüklenen bir geminin üstüne tutulmuş ışıkları gördü. Ortalık çok sessizdi. Yolun öbür tarafındaki askerlerin konuşmalarını işitebiliyordu. Çimenlerin üzerine uzanıp yıldızları seyre koyuldu.

Gökyüzünde bir tekne gördü. Gövdesinin beyaz boyası, reçine ve bal rengi bir ışıltı veriyordu ve tahtalar birbirinin içine o kadar sımsıkı geçirilmişti ki aralarında kılpayı bile yoktu.Güvertesi, St. Joseph'in kapısının önünde tanıştığı kadının karnı gibi dümdüzdü, ve cıvadrası onun bacak bacak üstüne atmış ayak bilekleriydi.

Nasıl olur da benim gibi yaşlı bir kadın Sucus'un ne tür bir rüya gördüğünü bilebilir diye soruyorsanız, unutmayın, dünyada rüya kadar eski bir şey yoktur.

Çok rica etsem, damımın üstünden bir ağaç kaldırmaya yardım edebilir misiniz, dedi bir erkek sesi, Sucus'un kulağına.

Uyandı, gözlerini açtı; kimsecikler yoktu.

Dün geceki fırtına sırasında devrildi.

Sucus, yan dönüp baktı ve konuşan bir baş gördü, elli yaşlarında, hafifçe kelleşen bir baş, alnında boydan boya derin çizgiler vardı. Baş çimenin içindeydi. Önünde, yerde yatan bir köpeğin patileri gibi iki kol duruyordu. Her bir dirseğine bir sandalet takmıştı.

Yeniden, rüzgâr çıkarsa, dallar camı kıracak diye korkuyorum. Benimle gelebilseniz?

Konuşanın bacakları yoktu, dirsekleriyle hareket ediyor-

du. Her dirsek adımıyla, omuzları bedenini çimenlerin üzerinde çekiyordu.

Çöp yığını yüksek bir duvarda son buluyordu ve bu duvarın dibinde, tekerleksiz bir Cadillac duruyordu. Kapıları açıktı ve içinde iki mum yanıyordu.

Arabanın üzerinde bir erik ağacı vardı, yukarıdaki teraslı bahçeden düşmüştü.

Benim derdim ona erişememek, dedi adam. Erik ağacı olduğunu görüyorum. Gündüz aydınlığında ağaç, kışın rüzgârda kurutulmuş et renginde görünüyor, onun için biliyorum erik olduğunu. Çürümüş, kurt girmiş, bakımsız bir ağaç. Benim derdim, ona erişememek, üstelik arabanın tepesine tırmanabilsem bile itmek için kaldıramam. Onun için sizi çimenlerin arasında görünce, öyle genç ve kuvvetli, kendi kendime, kendisinden rica etsem belki....

Sucus, ağacı arabanın üstünden itti. Bir baltan olsaydı, senin için parçalardım da, bunu.

Baltam yok, dedi adam, ama testerem var.

Sucus küçük ağacı testereyle birkaç kütük haline getirirken adam aracın içinde kıpır kıpır bir şeyler yapıyordu. Direksiyona, kurusun diye bir yelek asılıydı. Yolcuların ayaklarının durması gereken yerde, bir çanak su vardı. Dikiz aynasına bir Madonna resmi yapıştırılmıştı.

İşin bitince, sana bir bira açacağım. Böyle bir yaz gecesinde, maalesef, istediğim kadar soğuk değil.

İyi kesiyor, senin testere.

Bu arabayı kullanırdım bir zamanlar, dedi adam.

Aşağıdaki askerler, el fenerleriyle oynuyorlardı. Bir an, fenerin ışığı hurda Cadillac'ı aydınlattı. Sucus, ön kaputa dayanmış, teneke kutudaki birasını içiyordu. Arabanın sahibi, arka koltukta, yüzükoyun yatıyordu.

Burası şimdi yatağım oldu, dedi, sigarasını tellendirerek.

Gitmeliyim, dedi, Sucus.

Gitmeliyim, bu bana erkek kardeşimi hatırlatıyor, dedi, bacakları olmayan adam, sigarasının dumanını halka halka, yan pencerenin perdesine doğru üfleyerek. Kardeşim ayyaştır. O sıralarda dağlarda yaşıyordu, karısıyla birlikte bir ev kiralamışlardı. Komşulardan biriyle yakın arkadaş oldu. Birlikte güvercin avına çıkarlardı.....

Gitmeliyim artık.

Hikâyenin sonunu bekle. Bir akşam kardeşim komşunun evinde şarap içip peynir yiyormuş. Onun peyniri ne kadar çok sevdiğini görünce, masanın üzerinde bolca peynir bırakıp bir şişe şarap daha açmış ve keyfine bakmasını söylemiş, kendisi erken yatmak zorundaymış. Kardeşim şarabı bitirmiş sonra doğruca bunların yatak odasına yollanmış. Komşusu horul horul uyuyormuş. Kardeşim pantalonunu çıkarıp, adamın karısının yanma yatağa girmek üzereymiş. Siktir ! diye fısıldayıp bunun pantalonuna yapışmış. Vermemiş üstelik.

Kardeşim eve don paça dönmek zorunda kalmış!

Hikâyeci, arka koltukta yan dönüp, gülmeye başladı. Elleriyle olmayan bacaklarını işaret edip kahkahalarla: Karısına pantalonunu nasıl kaybettiğini bir türlü açıklayamamış, dedi.

Sucus yola inince, rıhtımın ışıkları altında minicik bir şekil ona el salladı. Bu Zsuzsa'ydı, koşuyordu.

Bira kokuyorsun. Hâlâ karnın aç mı? diye sordu.

O kadar açım ki, başım dönüyor.

Yemeğe gidiyoruz.

Zsuzsa, Sucus'u, parlak lambaları olan dar bir sokağa götürdü, orada, yemek kokusu ve insan sesleri gelen dar bir kapıdan içeri sokup aşağıya mahzene indirdi.

Buradan kaçamayız, dedi Sucus.

Üzme canını.

Bir garson onlara masa gösterdi.

Kalamarınız var mı? diye sordu, Zsuzsa.

Evet, var.

Kaz?

Evet...

Masaları bir akvaryumun yanındaydı. Suya baloncuklar halinde hava üfleniyordu. Yeşil yosunlar saç gibi dalgalanıyordu. Sucus kirli parmağını cama bastırdı. Balıklardan biri yaklaşınca parmağını camdan yukarı, baloncukların olduğu yüzeye doğru kaydırdı. Ağzı açık olarak balık, yüzgeçleri titreyerek, parmağı izleyip yukarı doğru yüzdü. Sonra Sucus parmağını Zsuzsa'ya doğru çekince balık o yöne yüzdü.

Anlamıyorum, dedi, Sucus.

Karnın aç değil mi?

Açlıktan ölüyorum.

Beni ye, Bayrak, sonsuza ve sonsuza dek beni ye!

su

YANILMIYORSAM, Haziran'ın üçü, Felix'in doğum günüydü. Felix'in Caroline adını taktığı bir akordiyonu vardı. Hiç evlenmedi. Altmış iki yaşında hastalandı, sarılığa yakalandı ve hastahaneye kaldırıldı. Bu yüzden on yedi ineğini satmak zorunda kaldı; o hastahanedeyken ineklere bakacak kimsesi yoktu. Eve dönünce altı inek daha aldı. Felix böyleydi, hiç vazgeçmezdi, ne ineklerinden ne de akordiyonundan.

Haziran'ın üçünde, Troy'da hava çok sıcaktı. Trafik ışıkları kırmızı yanınca şoförler kollarını arabanın penceresinden dışarı sarkıtıyorlardı. Yalnızca zenginlerin uzun arabalarının camları sımsıkı kapalıydı, çünkü hepsinde soğuk hava aygıtı vardı. Plajlarda, genç kızlar her yarım saatta bir güneşe karşı yağlanıyorlardı. Kentin sanayi bölgesi Swansea'deki atelyelerde madeni damların altında, tuğla duvarların içine yerleştirilmiş fırıldaklar son hızlarıyla dönüyor ama havayı

daha fazla serinletemiyorlardı. Escorial tepesinde, ağaçlardan dökülen manolya yapraklarının rengi kahverengiye dönüşüyordu. Kentte her yerde sıcak her şeyi toz halinde öğütüyordu. Ama Sıçantepe'de Sucus, denizden gelen hafif bir rüzgâr hissedebiliyordu.

Zsuzsa'nın Mavi Evi'nin beyaz naylon perdeli iki penceresi vardı. Zsuzsa'nın annesinin - bütün gece boyunca çalışırdı- yerde bir şilte üzerinde uyuduğu oda soldaki perdenin arkasındaydı. Sağ perdenin arkasından, Zsuzsa'nın küçük kızkardeşi Julia, ablasının eve getirdiği erkeği gözetliyordu. Adam bir sandığın üzerinde, bacaklarını öne doğru uzatarak oturuyordu, gözleri kapalıydı, başı bembeyaz sabun köpüğüyle kaplıydı. Aynı evin kapısında, çerçeveye bir kovboy gibi yaslanmış olarak, Zsuzsa'nın erkek kardeşi Naisi duruyordu. Herkes Naisi'nin çizmelerine takılırdı; dana sarısı renginde, parlak, konçlarından kıvrılmış ve altın rengi tokalıydılar. Gülümseyişi de olağan dışıydı. Kurnazlığını çok açık belli ediyordu. Gülümseyişi, bu kurnazlığa güvenebilirsiniz der gibiydi.

Biraz üzerinde düşün bunun, dedi, kapı aralığından Naisi, tahta sandığın üzerinde oturan Sucus'a, acele etme. Kendini rahat hissetmeden böyle bir şey yapılamaz zaten.

Sabun yüzünden gözleri kapalı olan Sucus, başını salladı.

Ambalaj sandıklarından yapılma bitişik evin kapısından elinde kara bir şişeyle Zsuzsa çıktı.

O ne? diye sordu, Naisi.

Sirke.

Belki de bir kuaför salonu açmalısın, dedi, ağabeyi. Geçen hafta dövme salonu diyordun!

İkisi birarada olabilir.

Birarada mı?

İkisi de güven işi, hanım abla!

Naisi, cebinden bir kara mendil çıkardı, havaya doğru sa-

vurup, boş olan öbür elinin avucunu örttü. Sonra yumurtlayan bir tavuk sesi çıkardı. Sucus gözlerini açtı. Naisi elindeki siyah mendili kaldırıp avucundaki yüz kere beyaz pamukluya sarılmış kırmızı paketi gösterdi. Gıdaklaması durmuştu.

Ot mu? diye sordu Sucus.

Naisi güldü, durdu, gene güldü, burnuna dokundu ve paketle mendili cebine soktu. Ağır ağır tepeden aşağı tabakhaneye doğru yürümeye başladı.

Naisi bugün gününde değil! dedi Zsuzsa, Sucus'un başındaki sabunu köpürterek. 'Baksana nasıl yürüyor. Böyle yürüdüğüne göre kötü bir haber almıştır mutlaka.

Daha şimdi bana bir öneride bulunuyordu, dedi, Sucus.

Unut o konuyu, meteliksiz olduğu zamanlar azar o.

Tırnaklarını daha hırsla saçlarının arasına daldırıp ovaladı. Sucus'un ayak tırnakları zevkten içeri doğru kıvrıldı. Zsuzsa onun bükülmüş ve yayılmış ayak parmaklarını gördü.

Yarın da beni yıkar mısın, Hilâl Hanım? diye sordu çok yaşlı bir Çinli, başında bir siperlik vardı, evine bir kova yosun taşıyordu.

Ben de meteliksizim, dedi, Sucus.

Talimhane'ye birlikte gidip kahve işini birlikte yaparız. Akşam üstü, ziyaret saatine doğru.

Gitmek yok, dedi Sucus.

Gitmek yok neden? diye sordu Zsuzsa, gülerek.

Bu sabah birisi termosumu yürütmüş.

Ya tepsi?

Tepsi elimdeydi.

Ben seni elindekini kaptırmaz biri sanmıştım.

Askerlerin durduğu o büyük kapının önünden bir adam sesleniyor, beş bardak getirsene diye. Elini havaya kaldırıp beş diye bağırıyor. Her dijit için, bir parmak, Latince digitus'tan gelir. Böylece dolduruyorum bardakları, tepsiye ko-

yup götürüyorum. Sonra bu herif, güya kahve değil de çay istediğini söylüyor. Ben çay satmıyorum. Çay yok. Duvarın başına döndüğümde termos da yok! Onu ordan aşırmak için küçük bir çocuktan yararlanmış olmalılar. O herifi bir daha görürsem, başına gelecekler....

Başka bir termos alırız.

Üç kat yalıtılmış, beş litrelik bir termos çok mangır ister, hem bir yenisini bulmak zor iş.

Öyleyse başka bir şey yaparız, yeni bir şey düşünürüz, Bayrak.

Boyalı tırnaklarını daha da derine batırıp saçlarını kaşıdı. Sucus zevkten inledi. Bu Zsuzsa'ya, boynünu da sabunlaması gerektiğini hatırlattı, çünkü o sesi çıkartan noktaya dokunmak istiyordu. Sonra daha yumuşak bir şekilde ovmayı sürdürdü, Sucus kendinden geçene kadar.

Tek yönlü bir yolda sürüyordu arabayı. Bütün yol işaretlerinin gösterdiği kent merkezi Zsuzsa'ydı. Ama onun gittiği sokak merkezden uzaklaşıyordu. Bir sonraki kavşakta şöyle bir levha okudu: Zsuzsa 638 km.

Bu noktada bir çanak su alıp başından aşağı boşalttı. Su bütün gün güneşin altında durmaktan ısınmıştı. Sucus, kımıldamadı bile. Yalnızca gözlerini açtı ve gülümsedi.

Çok ıslak, diye kendi kendine fısıldadı, Julia. Dantel perdenin arkasından her hareketi seyrediyordu. Ablası, adamın bacaklarının arasına geçip yüzü ona dönük olarak oturdu. Adam ellerini ablasının gömleğinden içeri soktu. Ablası tekrar yüzüklerini parmaklarına takıyordu; saç yıkama sırasında çıkarmıştı.

Benim için sakal bırakabilirsin! diye fısıldadı, Zsuzsa.

Parmaklarıyla bu güçlü erkekteki bebeği bulmuştu, sırtında çuval çuval çimento taşıyabilecek ve bıyığı HOMBRE yazan bir aerosol imzayı andıran. Şimdi bebeği, azgın bir erkeğe dönüştürmek istiyordu.

Benim için bir sakal bırakabilirsin, diye yineledi.

Sakallı bir kadın tanıyorum, diye cevap verdi.

Sakal benim değil! Senin olacak!

Kara bir sakal ve bir erkek yüzü. Ve biliyor musun? Göğüsleri kavun kadar kocamandı.

Demek sen hiç minik kavun görmedin!

Bir hurdacı dükkânı çalıştırıyor. Anneme ocak başlığı almaya gitmiştim oraya. Eskisini yere düşürüp kırmıştı.

Ve sakallı hanım gelen her müşteriye memeciklerini gösteriyor mu?

Önce gözlerime inanamadım. Bebeğini emziriyordu. Hem sakalı vardı hem bebeği! Onları öyle gördüm.

Zsuzsa çenesini Bayrak'ın ıslak başına dayadı. Neden bazı saçlar düz bazıları kıvırcıktır? diye sordu.

Öğle sıcağında, dantel perdelerin arkasında Julia uyuyakaldı. Ayıkladığı fasulyelerle dolu çanak hâlâ kucağındaydı. Eline konan sinekler de onu uyandırmadı.

Sıçantepe'de o sıcak öğle sonrasında bütün sesler uykuluydu. Sanki hiçbir sesin devam edecek enerjisi yoktu. Bir tavuk gıdakladı ve sonra sustu. Bir bebek ağladı ve sonra uyudu. Birisi çekiç vurdu, çivi yerine hemen girdi. Çocuklar saklambaç oynuyorlardı, saklanıp bir daha hiç ses çıkarmamak, hiç görünmemek gerektiren bir oyun. Her köpek uyuyacak bir gölge bulmuştu. Tek ses, Swansea'deki şişeleme fabrikası yönünden geliyordu, bir tür metalik öksürme ve horlama sesi.

Kaçıncı katta oturuyorsun? diye sordu Zsuzsa.

On dördüncü.

En üst kat mı? Oramı gene kaşı.

Hayır, hayır, yirmi yedi katlı bir bina.

Zsuzsa'nın omuzunun üzerinden, karşıdaki tepeyi görüyordu, evler birbirine değecek kadar yakındı. Daha yüksekte sararmış çimenleri bir sürü zikzak toprak yolun kestiği

tepe, tüy döken hayvanları andırıyordu.

Orada elektrik var mı?

Kaplumbağa tepesine elektrik bizden önce geldi, dedi, Zsuzsa. Beş yıl bekledik. İlk evler, yılbaşı gecesinden bir gün önce, on sekiz ay önce yapıldı. Henüz su gelmedi. Kamyonla taşınıyor su. Oramı biraz daha kaşı.

Elektrik için boruya gerek yok, dedi, Sucus.

Her neyse, bizden önce aldılar.

Burada ise sizin suyunuz var!

Onlara kışın daha az kar yağıyor. Çok güzel...

Buradan taşınıp gitmek ister misin?

Sana bağlı. Kaç tuğlayla iş yapabilirsin? Zsuzsa onu gözlerinden öptü.

Milyonlarca.

Milyonlarca mı?

Yarım düzine.

Tanrım! Bu kadarıyla bir saray bile yapabiliriz. Tek eksiğimiz bir torba çimento.

Kireç kullan!

Kereste?

Bir iki ağaç kesersin.

Kereste yaparsın,dedi. Zsuzsa.

Yatak yaparsın, dedi, Sucus..

Parmak uçlarıyla, Zsuzsa'nın kuş yuvasına benzeyen koltuğunun altındaki, kaba kıllarıyla oynuyordu.

Pencere çerçevesine ihtiyacımız var mı?

Başta tek bir pencere yeter.

Bir trenden alırsın onu.

Kamyon şasilerinin nerede olduğunu biliyorum, temiz, passız, Zsuzsa. Buradan beş dakika uzaklıkta. Dam, kapı, döşeme, hepsi.

Dirseğini, göğüslerine dokunabilecek gibi karnına bastırdı.

Bir gün, kilisenin papazlara ait lojmanında oturan Papaz efendi Mösyö Le Curé Besson'un onurlu bir adamdı, içkiden öldü- kimsenin girmesine izin verilmeyen odasına girdiğimde masanın üzerinde hemen hemen Kitab-ı Mukaddes büyüklüğünde açık duran bir kitap gördüm. Açık duran sayfadaki resimde genç bir kadın yaşlı bir dilenciye memesini ikram ediyordu. Yaşlı adam dişsiz ağzına memenin ucunu almıştı, yüzü mutluluktan kırışmıştı. Papaz efendi odaya dönünce, tıpkı bir pencerenin pancurlarını indirir gibi küt diye kitabı kapatmıştı. O resmi hiç unutmadım. Bluzumun içinde bir zamanlar orada olan göğsümü bulabilseydim, iki dolgun meme ve diri uçları, ah güzel Tanrım, bir çocuğun emerek onları kuruttuğu zamanlar nerede!

Bir bacamız da olacak mı? diye sordu Sucus.

Ben mozaik istiyorum, Bayrak, Santa Barbara'daki gibi.

Mavi ve siyah taştan.

İnci kakmalı.

Zsuzsa, onun ıslak saçlarını ağzına alıp çiğnedi.

Ve altın harflerle ZSUZSA yazılacak.

Doğru ya, postacı mektupları getireceği yeri kolayca bulsun diye ! dedi, Zsuzsa.

Mektupları kim yollayacak?

Sen, uzaklara gittiğinde, sen yazacaksın.

Ben neden uzaklara gidiyormuşum?

Başka bir şey için, burada bulamadığın bir şeyi bulmak için. Bir araba çalarsın.

Seni de arabayla götürmüyor muyum?

Ben seni bekliyorum. Bütün gece *ful medames* pişiriyorum. Hiç uyumuyorum, hep dua ediyorum.

Dönmem için dua ediyorsun.

Gelmeni bekliyorum ve öfkeliyim.

Gelmiyorum.

İnanamıyorum.

Dönmem için zengin olmam gerekiyor.

Burayı terkediyorum, seni aramaya başlıyorum.

Yirmi milyonu cebime koyduğum gün buluyorsun, beni.

Demek bana panter desenli bir elbise alıyorsun.

Bir de safir yüzük.

Sonra bir gemiye biniyoruz, dedi Zsuzsa.

Beyaz bir gemiye.

Kendimize ait bir kamaramız oluyor.

Kamarada elbiseni yırtıyorum.

Ben senin gömleğini yırtıyorum.

Kamarada kilitli kalıyoruz.

Anahtarı attım, Bayrak.

Çiftleşme mevsiminde geyikler neden ölesiye kavga ederler ve nasıl o kadar derin bir inleme sesi çıkarırlar, biliyorum. Öyle bir anda erkek olmak, kasıkların arasında bir kılıç var gibidir, ucu ve yarısı dışarı çıkmış bir halde. Rüyalarla hiç ilgisi yoktur bunun, içeriden bir burgu gibi değildir. Bu dışarıdan gelir, tornavida gibi vücudu deler ve onu yönlendirir, çaresiz bırakır. İnsanlarda bütün başka hayvanlarda olduğundan daha kötüdür, çünkü daha uzun sürer ve hiçbir kışkırtma olmadan da başlayabilir -sanki gökyüzünde birdenbire bir parmak kaldırılmış gibi. Kılıç da sivriltilmiş ve iki ucu da keskindir, kendi boyunca bir yarayı taşır. Keskin kenarlar her an yarayı deşer ve yara adamın şimdi

bu kadar büyük ve düz olduğu için tanınmayacak hale gelmiş olan küçücük pipisinin etinden başka bir şey değildir. Üçü birden, –adam, kılıç ve pipi- aynı şeyi bilirler: rahatlama olmayacaktır, kılıç aradığı suyu bulana kadar. O anda ancak o nehir yarayı iyileştirebilir, kılıcı eritebilir ve gökyüzündeki parmağı ortadan kaldırabilir. Biz kadınlar, acı ve rahatlığın nehirleri.

Böylece Sucus ve Zsuzsa birbirlerine sarıldılar ve Julia uyudu, Naisi yokuşu tırmanıp eve dönene kadar. Ağır ağır yürüyordu, yürürken, ünlü dana rengi çizmeleriyle yolun topraklarını tekmeliyordu. Toprak kuru ve tozluydu. Sıçantepe'de yağmur yağdığı zaman, toprak çamura dönüşür ve boğazı kurumuş bir adamın bira içmesi gibi sarı su dereciklerı tepeden aşağı akar. Islak ya da kuru, donmuş ya da pişmiş, Sıçantepe toprağı her şeyin artığını içinde barındırır: cam, tuğla, porselen, polyester, lastik, kurşun, çömlek parçaları, çiviler, saç, çinko, alçı, yanmış tahta, karton, tel, kumaş, boynuz, kemik.

Naisi küçük kızkardeşinin, kucağında fasulya çanağı ile uyuyakaldığı odanın penceresinin önünden geçti, kapı aralığından annesinin yerde serili şiltenin üzerinde uyuduğu odanın kapısının önünden geçti ve dışarıda dilleri birbirlerinin ağzında öpüşen sevgilileri gördü.

Orada yalnız başına durdu ve arabanın marş basmaması gibi sesle, kılçıklı ve yorgun, şöyle dedi: bugün hiçbir şey olmayacak, tek bir siktirici şey bile olmayacak.

ateş

ZSUZSA'NIN ağabeyi Naisi, bugün hiçbir şey olmayacak, hiçbir siktirici şey olmayacak dediği anda, Clement, Sucus'un babası, Cachan'daki blok apartmanın on dördüncü katında iki odalı dairesinde yatağın üzerinde otururken televizyonun ON düğmesini açtı ve alet mavi dumanlar saçarak patladı. Clement su getirmek için kendisini mutfağa attı, yüzünün ve ellerinin yandığının farkında değildi. Ancak evyenin içinde bulduğu bir emaye kabı eline alınca ve sanki ateşte kızmış gibi yere fırlatınca bir yerlerinin incindiğini farketti. Elleri ateşin üzerinde gibiydi. Karısı Wislawa'nın çığlığını duydu: Aman Allah! İsa! Branch, ne oldu sana?

Beyaz dumanlar yatak odası penceresinden dışarı taşıyordu. Aşağıda caddede ilk yangın arabasının, ürkmüş bir su kuşu gibi öterek trafik ışıklarının arasından hızla geçtiğini duyana kadar hiç kimse olayın farkına varmadı; sonra insanlar çevrelerine bakınmaya ve on dördüncü kata işaret etmeye başladılar. İtfaiyeciler hortumlarını çıkarıp merdivenlerini dayayana kadar Clement ile Wislawa ateşi bir kova ve

çinko bir leğen yardımıyla yatıştırmışlardı. Ama Clement'in cankurtaranla hastahaneye kaldırılması gerekti. İtfaiyeciler gözlerine bir şey olmasından korkmuşlardı.

Çocukken köy korosundaydı. Clement'in sesine bayılırdım. Kalabalık önünde şarkı söylerken gözlerini kapardı çünkü herkesin kendisine bakmasından hoşlanmazdı.

Kolları iki yanında, kaskatı ama ifade dolu bir yüzle dururdu. Tahtadan oyulmuş bir şekil gibi. Aynı güç, aynı sebat ve aynı acılar. Clement Troy'a gitmek üzere on yedi yaşında buradan ayrıldı. Sanki dünmüş gibi hatırlarım. Ağabeyi Albert, kentin mezat salonlarından birinde çalışıyordu, ona bir iş bulmuştu. Ama ne yazık ki bu iş uzun sürmedi. Bir gün büyük bir satış oturumu başlamadan birkaç dakika önce, tellallardan biri Clement'ı, on beş milyona satılması beklenen, dört kolonlu bir on sekizinci yüzyıl yatağının üzerinde uyurken yakaladı. Doğal olarak hemen orada işten kovuldu. Birkaç ay sonra, istiridye açmak gibi bir iş buldu kendine ve hayatının geri kalan bölümünde bu işi yaptı. Kışları istiridyeleri açıyordu, yazları ise buzdolaplı kamyonlara ve trenlere balık yüklüyordu. Çalışırken bazan şarkı söylerdi:

Koyunlarım otluyordu
Yeşil yamaçlarda
Tra lala, la,la, la
Sıkılmasın canım diye
Şarkı söyledim kendi kendime
Ve yankı cevap verdi:
Eh oh! eh oh!

Otuzunu geçince -evlenemeyecek diye annesiyle babasının hep ödleri kopmuştu- balıkhanede sayım memurluğu yapan birine âşık oldu. Adı Wislawa'ydı. Wislawa tombul ve pembe beyazdı, gözlüğünün kalın camları ardında, iyilik dolu, uykulu gözleri vardı. Clement iyi dans ederdi. Dans ederken onu uçuruyordu. Vals yaparken sanki başka yüzyıldan kalma biri gibiydi. Ona balık da pişiriyordu. Onun pişirdiği kırlangıç, ıstakoz tadında olurdu. Wislawa, onun, kızarmış, iri elleriyle -her zaman şişmiş olurlardı, tuzlu su yüzünden, ve her zaman üzerinde çatlaklar olurdu buz yüzünden- tıpkı bir annenin çocuğunu uykuya yatırışı gibi sebzelerin üstünde balığı hazırlamasını seyrederdi, hareketleri öylesine yumuşaktı. Kendi adına Wislawa onun hayatını bir kitapla değiştirmişti: kelimelerin kökenini açıklayan bir sözlükle. Clement bunu, ondan sonraki otuz yıl boyunca okudu ve öğrendiklerini hiç unutmadı. Bu bir tutku haline geldi. Kelimeler kelimeleri açıyordu, istiridyeleri açtığı gibi, içindeki gerçek anlamı bulmak için. Kelimeler aracılığıyla geçmişi dinliyordu ve böylelikle de doğru olduğuna inandığı şeyi. Göç etmek (to migrate) Latince migrare'den, insanın mekân değiştirmesinden geliyordu.

Wislawa'nın babası, bir ilkokul öğretmeniydi ve onun kiminle evlenmek istediğini duyunca küplere bindi. Balıkçı-köylü-oğlu-köylü! diye haykırdı. Öyle yap! Öyle. Öyle yap da hayatımı mahvet! Benim hayatımı da! dedi, Wislawa, sessizce ve büyük bir kararlılıkla, çünkü Wislawa, sağlığı kötü olduğundan, ne istediğini çok iyi bilirdi. Clement, geniş, sessiz, tahtadan, onun hayatının ağacı olacaktı: onun içine konacaktı. Ve konmasına kondu.

Clement Wislawa'yı düğün için köye getirdi. Ben de oradaydım.. Sonraki birkaç yıl boyunca birkaç kez ziyaret için köye gene geldiler, özellikle Temmuz'da, Clement'in annesiyle babasına, Casimir ve Angelina'ya harmanda yardım et-

mek için. Casimir, Marcel'in kardeşiydi, iki devlet memurunu kaçırmaktan hapse giren Marcel'in. Clement ile Wislawa'nın her gelişinde, Casimir daha oğlunu kucaklamadan önce eliyle Wislawa'nın karnını yoklamayı adet edinmişti. Oysa yıllar geçiyor ama gelini bir türlü hamile kalmıyordu.

Sonra bir Temmuz günü, elini gene onun karnına koymuş, her zamanki gibi başını sallarken, gelinin de evet anlamında başını salladığını gördü. Evet mi? dedi, gözlerine inanamayarak. Evet! dedi ve güldü. Gidip içerden şu zımbırtıyı getireyim, sen masanın üzerine yat ve gözlerini kapa. Casimir elinde bir zincire bağlanmış bir nişan yüzüğüyle geri geldi. Zincirin ucunu başparmağıyla işaret parmağı arasında tutarak, muhteşem karnının üzerinde sallandırdı. Wislawa gülmekten kendini alamıyordu. Angelina sakinleştirmek için onun elini tuttu. Yüzük sallanmaya başladı sonra gitgide daha büyük çemberler çizerek hızlandı. Erkek olacak! diye bağırdı, Casimir, erkek torunum olacak!

Paskalya'da hamile kaldım, en azından ben öyle biliyorum.

Yani, son gelişinizde bu evde mi oldu demek istiyorsun! diye bağırdı, Casimir, zafer dolu bir sesle.

Sanırım öyle oldu.

Yatağımızı onlara vermiştik, Angelina, hatırlıyor musun?

Evet vermiştik.

Bu evde olmuş, diye bağırdı, Casimir, hem de bizim yatağımızda! Bu çocuk bu eve ait! Bizim adamımız o...

Sonra oğlunu kucakladı, sonra da gelinini.

ONA ve annesine içelim! Mahzende yarım yüzyıldır sakladığım bir şişe var, tam bu olay için! Ah, sevgili Clement, bir oğul ne büyük mutluluk demektir...

Bu zımbırtı doğruyu bildi. Wislawa bir erkek çocuğa gebeydi. Sucus bir sonraki Ocak'ta doğdu, Oğlak burcundan, Su-taşıyıcısı.

Troy'dan sürekli mektup yazıp Casimir'le Angelina'ya torunlarını göstermek için köye döneceklerini vaadediyorlardı ama doğumdan sonra Wislawa'nın sağlığı daha da kötüleşti ve Troy'da fiyatlar yüzde yüz artarken, Clement'in kazancı azaldıkça azalıyordu. Bunun üzerine köye gidişi ertelediler ve büyükbabayla büyükanne, her ikisi de torunlarını hiç göremeden öldüler. Yıllar geçti ve Clement Sucus'a kelimelerin doğrusu konusunda bildiği her şeyi öğretti.

Demek gelebildin, oğlum, dedi, Clement, hastahanedeki yatağında.

Evet, baba.

Son defa görmeye geldin, ha?

Neden son defa diyorsun?

Buraya geleli ne kadar oldu biliyor musun? Sekiz gün!

Daha iyi görünüyorsun.

Asansör tabutlar sığamayacak kadar küçükmüş. Benimkini merdivenden indirmek zorunda kalacaklar. Annen nasıl?

İyi.

Bana öyle bakıp durmasana.

İyileşeceksin, baba.

Aynada kendime bakmama izin vermiyorlar. Oradaki adamın karısı ziyarete gelmişti, çantasında ayna var mı diye sordum. Bana aynayı verirken elleri titriyordu.

Belki her zaman titriyordur. Belki de ellerinin titremesi bir hastalıktandır.

Şşşıt! Duyacak. Sağır değil.

Belki el titremesinin tedavisi yoktur. Kim bilir?

Senin de bilmediğin yok, yani!

O senin gibi yanıktan gelmemiş mi?

Ağır bir beyin sarsıntısı geçiriyor. Çarpmadan.

Üzerine bir şey mi düştü?

Daha beteri oğlum, düşen bir ikon. O bir Rus ve bunun Tanrı tarafından verilmiş bir ceza olduğuna inanıyor. *Retribution* (karşılık olarak verilen ceza ya da ödül). Latince, *retribuere*'den, geri ödeme, *tribuere*'den, yani ödemek, aslında *tribes* (kabileler) arasında paylaştırmak oluyor. Görüyor musun bu ne demek oluyor? *Retrubition*'da hâlâ *tribes* (kabileler) var, yani geldiğimiz yer.

Ne günah işlemiş?

Onu bana söylemedi.

Bitişik yataktaki Rus, gözlerini açtı. Bir Rus atasözü vardır, dedi. Bir ağacı kestin mi, kıymıklar uçar. Gene gözlerini kapadı ve ekledi: Bunlardan biri kafama düştü.

Bu üç adamı da susturdu. Koğuşun öbür ucunda bir hastabakıcı hemşireye sesleniyordu. Sesi, çatlaktı, kendine saygısını yitirmiş bir ses.

Sucus, gözlerini babasının yüzünden ayıramıyordu. Her yanı yanmıştı, fırında unutulmuş bir tavuk gibi kapkaraydı. Yüzdeki yumuşak çıkıntıların üzerini kahverengi bir kabuk kaplamıştı. Bundan da ötesi, çizgileri ve kırışıklıkları örtüyordu ve başının kelleşmeye başladığı yeri, alnının tepesini saklıyordu. Bütün didinme, çaba, acı ve gözyaşı izleri yanıp gitmişti. Gözkapaklarının iki dar kesiğinden dışarı bakan mavi gözleri ve pembe dili, genç bir adama ait gibiydi.

Yanan televizyona baktım, dedi, Sucus.

Tellerin yanlış bağlanmasından.

Şansın varmış.

Bu aletler hakkında tek söylenecek şey, dünyanın her yerinde de böyle bu, bunların alicengiz oyunu olması. Bugün dönüp nereye baksan, göreceğin şey bu. Alicengiz oyunu derdik, biz buna, köyde, oğlum.

Evet, yirmi yıldır aynı şeyi söylüyorsun. Ama bir televizyon setinin parçalarını biraraya toparlamak istiridye açma-

ya benzemez.

Kapa şu çeneni.

Sargıların içindeki iri elleri yatak örtüsünün üzerinde duruyordu ve her zamankinden daha iri görünüyorlardı.

Bıçağın ucunu batır! Kırrt! Kenarlardaki fazlalıkları kes. Siniri kopar. İşte senin istiridye hazır! Tek bir işlem! Benim anlamadığım, neden birdenbire gümledi bu! Yeni bir alete de benzemiyordu pek.

Yanlış bağlantı. Ve yanlış bağlantı alicengiz oyunu demektir. *Incompetence* (yetersizlik). *Competere*'den, Latince compete'den *cum* (ile) ve *petere*'den (bir yere doğru). Bir yere doğru birlikte gitmek, oğlum. Bugünlerde gidecek yer o kadar az ki. *Incompetence*, hiçbir yere gitmemek, hiç kimseyle birlikte olmamak. Maskara işi yapmak.

Konuşması bitince, Clement başını yastığa yasladı. Nefes almakta güçlük çekiyordu.

Annenle ben senin için elimizden geleni yapmaya çalıştık, dedi. Bazı ilkeler aşılamaya (*inculcate*) çalıştık.

In-cul-cate, dedi, Sucus, Latince *inculcare*'den, üzerine basmak.

Yatağın demir çerçevesinin üzerinde, Clement'in başının üzerinde, yeşil bir zemine gömülü mavi gentiana çiçekleri desenli bir eşarp asılıydı. Wislawa bunu ona ilk gün getirmişti. Onda bir eşarp koleksiyonu vardı. Çoğunu, evde mutfağın duvarlarına, rutubet lekelerini kapatmak için asmıştı. Bu on dördüncü kattaki küçücük apartman dairesine, bir falcı çadırı havası veriyordu. Şimdi bir hastahane koğuşunda, sargılı ellerinin üstüyle gentianaları okşuyordu. Bir an sonra gene konuşmaya başladı, gözlerini açmıştı.

Bir milyardan fazla istiridye açmışsan, yeryüzündeki her istiridye sana aynı görünür. İşe, Opera'nın yanında başladım, oğlum. Eskiden denizci olduğunu söyleyen bir adamın yanında çalışmaya başladım. Her ne hal ise, denizci

şapkası giverdi. Ellerime baktı ve dedi ki: Yeterince büyük, bu işi becerirsin.

Neden durup dururken gümlesin ki?

Çünkü benim için saat çaldı.

Güm! Güm!

Hiçbir şeye inanmıyorsun!

İyileşeceksin!

Saat çalınca hiçbir şey yapamazsın.

Hiçbir şey yapamazsın!

Bir dakika önce senin televizyonu yapan kadınları alicengiz oyunu yapmaktan suçluyorsun..

Kadınları mı?

Bu işin kadınlar tarafından yapıldığını bilmiyordun değil mi?

Hiç düşünmedim?

Parmakları nedeniyle.

Benim ellerim hissizleşti. Demek içini yerleştirenler kadınlar?

Evet, onlar toparlıyor. Bir dakika sonra kaderden ve boktan saatin çaldığından söz ediyorsun!

Parmakları diyerek ne kasdediyorsun?

Hassasiyet. Kadınların parmakları hassastır.

Hiç değişmedin, Sucus.

Clement eşarpla yapmak istediği şeyi yapmayı başardı. Sargılı iki eliyle onu karyola demirinden çekip yanağına bastırdı.

Opera'daki denizcinin yanında bir yıl kaldım. İşi öğrendim. O sıralarda sen daha aklımızda bile yoktun. Sonra kendi işime başladım. Şimdi her şey bitti.

Böyle konuşma.

Hep biraz filozofça bakmaya çalışmışımdır. *Philo*, aşk, *sophos*, bilgelik. Çekmeceyi aç. Clement yatağın yanındaki dolabı gösterdi. Bıçağı almanı istiyorum.

Çekmecenin içinde, Troy'da sabah trafik başlamadan önceki gökyüzü mavisi renginde ve köşeleri aşınmış, kenarları solmuş, üç harfli ve sekiz rakamlı kod numarası okunmayacak kadar silinmiş bir kimlik kartı, bir çakmak, bir anahtarlık, bir şişe açacağı, ve sapı ren geyiği boynuzundan bir balıkçı bıçağı vardı.

Biliyorsun oğlum, onun için al bunu.

Sucus bıçağı çekmeceden çıkardı ve sapını inceledi.

Evet, biliyorum, dedi ve işte şurada da bıçağı yapanın koyduğu işaret, çünkü bu sıradan bir ren geyiği değildi.

Şimdi bana para vermen gerek, çünkü bıçak verilmez, satılır.

Kaç para?

On.

Sucus güldü. Artık yok onlar baba, onluk para yok! En ufağı yüzlük.

Öyleyse yüz ver.

Sucus blucininin ceplerini karıştırdı. Hiç mangırım yok.

Öyleyse yarın verirsin, Sucus ve dinle, hayatını tehdit etmedikçe hiçbir insana karşı kullanmayacaksın.

Sucus babasının ağzının kenarlarında küçük bir beyaz köpüğün biriktiğine dikkat etti.

İyileşince sana geri satacağım, dedi Sucus, beş yüze!

Bir gün senin de saatin çalar. Bıçağı al.

Bütün bunlar bir televizyonun gümbürdemesinden!

Vaktim gelmişti.

Sana biraz gnole getirmiştim.

Şuraya geçiriver, örtünün altından. Bir iş bulabildin mi bari?

İş yok ki, dedi, Sucus, bizim icat ettiklerimiz dışında yani. İş yok. İş yok.

Clement şişeyi elleriyle ağzına dayalı tutamıyordu, onun için Sucus tuttu.

Bu Sucus'un bir hastahaneye ilk gelişiydi. Koğuşlarda, banyolarda, koridorlarda, insan eti ya da metal olsun hiçbir şey birkaç günden fazla, yıkanmadan bırakılmıyordu; koğuşta sabun kokusu vardı; yaşlanma dertlerine karşı sabunun çaresizliği kokuyordu.

Büyük bir yudum al, Sucus. Erik rakısı. *Prunum.*

Slivovitz. Köye dönmek, canım köye dönmek istiyor.

Binlerce mil uzakta.

Son bir kez dağlara bakmak.

Ciddi misin?

Köyü bir daha hiç görmeyeceğim. Bir daha gözlerim köyü göremeyecek. Bir sürü insan, eminim, arabalarıyla yanından geçerken hiç farkında bile olmuyor.

İyileşince—

Köyümüzün adına bak! Ayağı-kırılan-şanslı at, anlamına geliyor.

Bana hep saçma gelmiştir bu.

Sana saçma gelir, Sucus. Bir tek saçma olmayan sen varsın, sana göre. Bu koca, hazin dünyada bir tek sen varsın. Geri kalan bizler, hiçbir şeyden anlamayan budalalarız.

Sana göre kırık bacaklı olmanın nesi şanstır, anlatır mısın!

On beş yaşımdayken dört yüz koyuna bakıyordum.

Kırık bacaklı olmanın nesi şanstır?

Eğer atının bacağı kırılırsa, olduğun yerde durup beklemek zorundasın.

Ee?

İşte bizim köy böyle kurulmuş, yüzyıllarca önce.

Peki bunun bu kadar iyi olan yanı ne?

Çok düşündüm. Bu konuya biraz kafa yordum. Güneyden, dağları aşarak gelmişler.

Neden, batıdan, göl üstünden gelmemişler?

Yaz olmalıymış, şimdiki gibi. Nehri geçmekte zorlanmışlar. Güneşli taraftan geçmek istemişler.

Sizin *adret,* dediğiniz taraf...

Demek bazı şeyleri unutmamışsın! Evet, *adret.*

Sanırım, Sous-Chataigne'den ihtiyar Digue'nin oturduğu taraftan geçmeyi denemiş olmalılar. Günde beş litre içerdi ve bir beygiri sırtında taşıyabilirdi. Ama yaşlanınca, benim şimdiki halim gibi, sandalyesinden bile kalkamaz oldu zavallıcık ve konuştukça herkes, Sözlerine dikkat etsene Digue, abartma, demeye başladı! Sous-Chataigne'den geçmeye çalışmış olmalılar, nehrin en sığ olduğu yerdir orası. Şef en önde, yolu gösteriyor, atının ayağı ıslak kayaların üzerinde kayıyor ve bir bacağı kırılıyor. Ön ayak olmalı, sen de öyle tahmin etmez misin?

Evet baba, ön ayak derdim.

Böylece adam emir veriyor: Bu gece kampı burada kurun. Ve gece orada kalıyorlar. Bir daha da kamp kurmuyorlar. Vadiyi keşfediyorlar, hayallerindeki yeşil vadiyi. Bunu beğeniyorlar. Evleri *adret*'de kuruyorlar, şimdi kilisenin bulunduğu yer.

Bir hemşire, içlerinden yarısı köylerini ya da annelerini hatırlamakta olan yatalak ve yaralı adamların yataklarının arasında gezindi. Sucus şişeyi sakladı. Hemşire Clement'ın serumunu yeniledi. Gidince, Clement, Sucus'a fısıldadı.

Bir yudum daha ver... Arkadaşım Dédé, bizim köydendir, geçen ay onunla senin için konuştum. Şu sıralar bir inşaat firmasıyla çalışıyor, yardım edebileceğini söyledi. Park Avenue'da yeni bir alan açmışlar. Adama ihtiyaçları varmış. Cato diye birini bulup, ona Dédé tarafından gönderildiğini söylemeliymişsin. Söz ver bunu deneyeceğine.

Bu iş için artık çok geç bence.

Nereden biliyorsun? Söz vermeni istiyorum.

Ya o at o baş belası bacağını başka yerde kırsaydı ne olacaktı?

O zaman biz de burada olmazdık!

Baba, bana biraz benzeyen birinin, nasıl olsa çıkacak bir delik bulacağına inanmıyor musun?

Clement gözlerini yumdu ve elleri gentiana çiçekli eşarbı aradı.

Ben burada olmazdım, sen de.

Onun için, bu tanrının belası, vereceği bir iş bile olmayan Troy'dayız. Temmuz ayı, biz buradayız. Sen de benim ayağa kalkıp, bin yıl önce bacağını kırmış bir ata teşekkür etmemi istiyorsun. O bacağa — hayır o kırık bacağa şükretmeli ki şu gnole'ü içebiliyoruz!

Tarih bu, oğlum. Clement gözlerini açmadı.

Ya şimdi yaşadığımız ne? diye sordu, oğlu.

Bana sorma. Ben bilmem. Tarih değil o. Bir tür bekleme. Sargılı elleri eşarbı sıkıyordu.

Budapeşte istasyonunda çalışan bir tanıdığım var, dedi, Sucus. İyileşince belki seni bir yük vagonuna bindirebilir. Köye gitmek kaç gün alır, baba?

Seninle ! Clement'in gözleri hâlâ kapalıydı: Kepenklerinin kesikleri hâlâ kapalıydı. Köyümü sana göstermek istiyorum, oğlum. Sana doğduğum evi göstermek istiyorum, annenle evlendiğimiz kiliseyi, Jean'm Cocadrille'i baştan çıkardığı şapeli, molybdenum yapılan fabrikayı, kuzgunların uçtuğu St. Pair geçidini, böğürtlenleri ve büyük mantarları...Söz veriyor musun bana, Sucus?

Neye söz vermemi istiyorsun?

Söz ver!

Maalesef artık gitmeniz gerekiyor, dedi, hemşire, ziyaret saati bitti.

Park Avenue'ya gideceğine söz ver, diye fısıldadı, babası ve alt dudağını ısırdı.

Sucus yüz tane yatağın arasındaki geçitten geçip kapıya doğru yürüdü. Beyaz yatak örtüleri bir örnekti ve her biri ayrı bir acının üzerini örtüyordu. Sucus, örtülerin altındaki

adamların çaresizliğinin çektikleri acıdan daha beter olduğunu düşündü. Kırkımdan sonra yaşamak istemiyorum, dedi, kendi kendine. O zamana kadar Sucus, yapmak istediği her şeyi yapmış olur. Kırkıma gelince, Sucus böyle olmadan önce, Sucus'un ölmesini halledeceğim. Sonra Zsuzsa'yı ve kıçını ve elinin hissettiği arkasını ve altını ve onun bitip tükenmezliğini düşündü.

Bu düşünce onu hızlandırdı. Basamakları üçer üçer inmeye başladı, daha farkına varmadan binadan çıkmıştı bile. Hastahanenin girişindeki merdivenlerde birkaç dilenci duruyordu, eller öne uzatılmış. Bir tanesinin önünde durdu. Tanrı seni bağışlasın, ne dilersen senin olsun, diye mırıldandı yaşlı adam. Sucus geri kalan basamakları atladı.

Domuzun amcığı! Dilenci arkasından tükürdü.

Kaldırımda bir kadın çiçek satıyordu, bir adam da pretzels. Çiçekler kan kırmızısı rengindeydi, pretseller mutfak kokuyordu. Hiç duraksamadan kaldırımdan aşağı adımını attı ve koşarak altı şeritli trafiğin içine daldı. Ansızın iki araba arasındayken arkasına döndü ve ters yüzü geri koşmaya başladı, sokak satıcılarını geçti, merdivenleri tırmandı, hastahanenin kapısına vardı. Ana giriş kapısının önünde bir kalabalık vardı onun için yan kapıya yöneldi. Orada birdenbire bir aslanla yüzyüze geldi.

Aslan onu bekliyordu. Sucus elini uzattı, aslanın yelesine dokununca kendine geldi. Aslan rengi mermerden yontulmuş gerçek boyuttaki hayvan, yalnızca birkaç santimlik bir kabartmaydı. Aslanın arkasındaki kemer, geçit ve yerdeki çiniler, arkadaki kapı, hepsi sahteydi; bunların hepsi bina bir saray olarak yapıldığı zaman, insanları keyiflendirmek ve aldatmak için düşünülmüştü.

Tir tir titriyordu, ana kapının çevresinde toplanmış kalabalığı iterek kendine yol açtı ve babasını bıraktığı koğuşa giden merdivenlere koştu.

Clement'in yatağı, paravanlarla çevrilmişti. Daha uzaktan bile Sucus, bunun babasının yatağı olduğu anladı. Paravanların arkasında insanlar vardı. Ayaklarını görebiliyordu. Bir adam ve çoraplı iki kadın bacağı.

Ne oluyor?

Gitti, dedi, Rus.

Clement önümde ayakta duruyor. Üzerinde arı elbisesi var. Ayı postu kadar sıcak ve kalın. Ama her arı kovanı gibi canlı. Ayının tersine arılar canlıdır, ölü değil. Sakindirler, yumuşak başlı, oldukça sessiz, ama canlıdırlar, hareket ederler, titreşirler ve kraliçelerine bağlıdırlar. Mükemmel bir takımdır, pilot ceketi gibi, boyun, kollar ve bel dardır, omuzlar ve göğüs boldur. Portakal rengi benekli, siyah üzerine. Uzaktan bakınca, Irlanda tvidine benzetebilirsiniz. Yakından tek tek bütün arıların kıpırtısı seçilebilir. Clement yakayı gevşetti. Sonra, hafifçe parmakları sıkarak, bir kolu ceketin kolundan sıyırdı. Bir adım öne çıktım, yardım etmek için. Omuzlardan tuttum, öbür kolunu da çıkarabilsin diye. Bir tek arı bile ezilmez, ve doğal olarak bir tek arı bile uçup kaçmaz. Ceket de mırıldanmaktır. Değişen tek şey bu. Arıların mırıltısı daha yüksek sesli. Ceketi bir erik ağacının dalına astım. Arılar onun yapraklarının kokusuna bayılır. Clement'in kocaman kulaklarının arkasındaki saçı elimle düzelttim. İşte geldim, dedi.

Hastahanenin yoksullar koğuşunun hemşirelerinden biri paravanın arkasından çıktı. Yüzünde, hayatının uzun yıllarını yardımseverliğe adamış, gece be gece tek başına ilgisiz-

liğe karşı mücadele vermiş bir insanın ağırbaşlılığı okunuyordu.

Siz kimsiniz?

Oğluyum. Babam oluyor.

Delikanlı ne yazık ki size söylemek...

Biliyorum— gitti!

Hemşirenin arkasında beyaz önlüklü erkek hademe ile öbür hemşireyi gördü. Bir şey kaldırıyorlardı.

Benimle ofise gelmek ister miydiniz?

Koşmaya başladı. Yatakların arasından, merdivenden aşağı, hastahaneden dışarı. İlkinden daha hızlı koşuyordu. Dilencilere, çiçek satıcılarına bakmak için durmadı. Kafasındaki tek şey Cachan'a varmaktı. Hastahaneden çıkınca sola saptı. Cantor Bulvarı'na geçti. Kibalchich Sokağı'ndan aşağı saptı. Aslanları geçti. Hind Köprüsü'nün üstünden geçti. Swansea'dan geçti ve Cachan Caddesi'ne Reaumur Anıtı'nın bulunduğu yönden girdi. On dördüncü kata çıkan asansörde, haberi Wislawa'ya verirken söyleyeceği sözleri ancak, bulabildi. Asansörün bir zamanlar mavi olan duvarlarına, yerden tavana kadar resimler, adların baş harfleri, tarihler kazınmıştı. On yaşındayken yaptığı penis resmi de duruyordu. Babasının verdiği bıçağı çıkardı ve büyük harflerle GÜM kelimesini kazımaya başladı. İşini bitirebilmek için yirminci kata çıkıp on dördüncü kata oradan indi.

Burada insanlar ölünce, hepsi köy mezarlığına gömülür. Zamanla, *mermerin* üzerine kazılı adları, kırağı, güneş, yağmur yüzünden silinir; sonunda unutulurlar, başından beri ölülerin hep unutulduğu gibi. Ama gene de adsız bile olsa, bir yolun uzanışında, bir nehrin üzerine bir köprü dikilişinde, bir duvarın yükselişinde, dağlara giden patikalarda hatır-

lanırlar. Troy'da bu çok farklı. Orada ölülerin adları daha çabuk unutuluyor. Hatırlananlar yalnızca adları sokaklara verilenler. Yoksa milyonlarcası hiç iz, işaret bırakmadan kayboluyorlar. Şehirde yalnızca geriye kalanlar ölülerini başlarında taşır. Bizim burada seçebildiğimiz çok az şey var. Troy'da Anma biçimleri kişilere kalmıştır. İnsanlara bir ölünün yardım etmesi gerekiyor çünkü çok fazla şeyle karşı karşıyalar.

Sucus anahtarını deliğe sokarken, Wislawa kapıyı açtı. Arkasından mutfak görünüyordu, duvarları eşarplarla kaplı.

Bizi terketti, ikimizi de, anne. Babam öldü.

Wislawa ona baktı ve kapının önünde dururken her ikisi için de zaman durdu. Hiçbir şeyin devam etmesini istemiyorlardı, çünkü her ikisi için de, zaman başlayınca o acının başlayacağını biliyorlardı. Böylece kelimelerin yankısının devam edip gitmesini beklediler, zamansızlığın içinde kaybolana kadar.

Sonra Sucus kapıyı kapadı, Wislawa dizlerinin üzerine yığıldı. Çenesi kararlılıkla dışarı doğru uzamıştı. Sanki olayın hainliği içine girmiş ve yüzüne oturmuştu. Dişiyle alt çenesini ısırıyordu. Hâlâ dizleri üzerinde öne doğru devrildi sanki dört ayağının üzerinde sürünebilmek için. Bu şekilde yatak odasına gitti. Eskiden, yangından önce, döşeme duvardan duvara halıyla kaplıyken, şimdi çıplak çimentoydu. Eliyle çimentoyu yolmaya başladı, otların üzerinden teker teker çiçek toplar gibi.

Ah Branch, diye fısıldadı, sana yaptıklarına nasıl dayanabiliriz, sevgilim? Söyle bana! Söyle bana!

beton

BUGÜN ahıra gittim çünkü içerde bir tanesinin tepiştiğini duydum. Bugünlerde bana oyun oynuyorlar, verdiğim samanlara işiyorlar, yemliklerinin içine atlıyorlar, tepiyorlar, tıpkı her Paskalya zamanı keçilerin yaptığı gibi. Ahır kapısını açtığımda orada duruyordu, karam benim, uzun olduğu kadar geniş, böğürleri sarkmış, dört ayağı küçücük bir nokta üzerinde toplaşmış ve bütün gücüyle ıkınıyordu, boynu uzamıştı, başı önüne eğik, ve öbür ucunda, karnının hortumu havayı kökünden koparırcasına içine alıyor, tıkanırcasına soluyordu, *cabri*'nin başı dışarı çıkmıştı bile. Ön patilerini çektim, sevgiden sıcak ve yapışkan, ellerime, bir terliğin ayaktan çıkması kadar kolay geldi. Şöyle böyle sekiz kilo ağırlığındaydı, kahverengi beyazdı. İki dakika içinde dört ayağının üzerindeydi, uzun kulaklarını yana doğru açtı, sanki dengede durmasını sağlayan bir çubuk gibiydiler ve ilk hamlesini yaptı. *Cabri*'ler havada doğar. Bu arada ikinci yavruyu, ama kendi zamanlamasıyla dışarı çıkarmak üzere olan anne, o hiçbir işe yaramaz başını çevirip, uzak ve küstah bir meraktan başka her ifadeyi gizleyen uzun yu-

murta biçimi kara gözbebekleriyle bana baktı. Uzun uzun ve inatla baktı. Şimdi ne olacak, diye sordu, süpürgeni, küreğini, tabureni kastetmiyorum, bana ne olacak? Memesi patlayacak kadar doluydu, bir çanın sesle dolu olduğu kadar. Boynuzlarının çötüğü, dedim ona, şimdi ellerimle başında hissettiğim, büyüyecek ve arka bacakları üzerinde yürüyüp gökteki ayı yemeye çalışacak.

Troy'da sabahın erken saatleriydi. Bir adam, kendi omuzlarının ancak sığacağı kadar dar bir kulenin içindeki madeni, ensiz merdiven basamaklarını tırmanıyordu. Kule saydamdı, havadan oluşuyordu. Merdiven mutlak bir dikeydi. Mavi tulumlu adam, mavi gökyüzüne karşı neredeyse görünmez bir varlık gibiydi. Kocaman siyah bir bıyığı vardı, kızı Chrysanthe işaret parmağıyla bu bıyığın üzerinden gitmeye bayılırdı. Uçan bir karga gibi! diye bağırırdı. Adamın adı Yanni'di. Gökyüzüne tırmanırken omuzunda taşıdığı çantada biraz ekmek, bir dilim kuzu eti ve bir kutu portakal suyu vardı.

Sabahleyin, erken saatlerde, çok kan akıtılmadan önceki bir an vardır, güçlülerin acımasızlığının doruk noktasına varmadan önceki, gece oyuncularının nihayet uykuya daldığı ve dertlerinden kurtulduğu, yeni günün neredeyse masum göründüğü bir an vardır.

Vince yemekle çıkmak kesinlikle yasaktı, çünkü bunun alkol almayı teşvik ettiği düşünülürdü. Ama Yanni, canının istediğini yapan bir adamdı ve başkalarının koyduğu kurallara pek aldırış etmezdi. Kendisinden daha iyi bir operatör bulabiliyorlarsa, bulsunlar bakalım!

Altında, Park Avenue'da arabalar her iki yönde ağır ağır hareket ediyorlardı ve birbirlerine öylesine yakındılar ki er-

ken sabah ışığında trafik şeritleri, madeni oyuncak yılanlara benziyorlardı. Cauchy Caddesi'ndeki karakolun düz damı üzerinde üç polis eşofmanla jimnastik yapıyorlardı.

Kulenin tepesinde Yanni, kendi kabininin önündeki delikli metal eşiğe çıktı. Gökyüzünde tek başına kahvaltı etmeyi severdi. Tembel tembel her şeyi sorgulama fırsatı verirdi bu ona.

Evini basan hamamböceklerinden kurtulmak için ne yapması gerekiyordu? Her gece çıkıyorlardı ortaya, iki kere kızları çığlık çığlığa uyanmışlardı, canavarlar saçlarımıza girdi diye.

Denizden bir rüzgâr geldi, beyaz bulutlar pamukçiçekleri gibi kuzeye doğru savruluyorlardı. Usulca, güvenle vinç sarsıldı.

Hamamböcekleriyle ilgili sorun, Yanni'nin amonyak kokusuna dayanamamasıydı. Migren yapıyordu onda. Ama herkes amonyakın tek çare olduğuna yemin ediyordu. Murat, Türk olan, hamamböceklerine karşı hiç kokusu olmayan bir tozdan söz ediyordu. Ona tozun adını sormalıydı.

Yanni baba vincin operatörüydü. Troy'da büyük inşaatlarda iki vinç kullanılırdı. Baba her zaman anneden on metre falan daha yüksek olurdu, daha da uzun kollu. Annenin kolu babanınkinin altından geçebilirdi. Böylece, ikisi aynı anda doldurma boşaltma yaptığında aynı alanı birbirlerine değmeden doldurabiliyorlardı.

Gökyüzünde kahvaltısını ederken Yanni annesine bir kartpostal yazdı:

Doğum günün kutlu olsun anne. Birkaç haftaya kadar sana bir uçak bileti gönderiyorum. Koyu şarap rengi denizin üzerinden uçacaksın. Seni havaalanında karşılayacağım. Bizim evde kalacaksın. Chrysanthe ve Daphne büyükannelerıyle tanışmaya can atıyorlar. Seni Yeni Köprü'den geçireceğim -kartın öbür yüzüne bak- Büyük Santa Barbara Kilise-

si'ne götüreceğim. Sonia, Kasımda yeni bir bebek bekliyor! Belki bu kez oğlan olur. Bunu sana vincimin içinden yazıyorum.

Çok aşağılarda, sol ayağının gösterdiği yönde bir grup işçi başlarında sarı iş kaskları, karton bardaklarla kahve içiyorlardı. Bunlardan biri Sucus'tu. Çok eskiden şehrin gümüş pazarının girişi olan bir kapı kemerinin altındaki gölgeye sığınmışlardı. Gün henüz sıcak değildi. Adamların bazıları şort giymişti, güneşten yanmış bacakları develerinki kadar kahverengiydi.

Yukardaki Yunanlı çok zeki, dedi, içlerinden biri, Sucus'a, o siktirici vinciyle, ki kırk ton kaldırabiliyor, bir şişenin mantarını bile çıkarabilir!

Dünkü çocuk mu sandınız beni! dedi, Sucus.

Çaylağa bak, meğer dün doğmamış! dedi, boynuna kırmızı bir mendil bağlı adam.

Demek bize inanmıyor! dedi, başındaki kaska çıplak memeleri kümülüs bulutlarına benzeyen bir pin-up yapıştırmış olan bir başkası.

Hey, çaylak! Bir litreyi böyle bir kol boyu uzakta- şöylene kadar tutabilirsin?

Senin kadar.

Kaç dakika?

Yedi, sekiz.

Beş dakika tutabilirsen, öğle yemeğinde sana bira ısmarlarız.

Şişeyi verin.

Yapamazsan, sen bize bira ısmarlayacaksın, dedi, tanrıça kasklı adam.

Hepinize!

Evet. Hepimize.

Sadece su, bildiğimiz su mu?

Şehir suyu, oğlum. Bir kilo artı şişenin darası.

Bunun tuzağı nedir?

Çaylak tuzak var sanıyor. Bunda tuzak yok. Bütün mesele hiç bırakmamakta. Hep havada tutacaksın, hepsi bu. Beş dakika.

Hangi elle.

Hangisi olursa. Yalnız düz tutacaksın.

Kimde saat var?

Tamam. Başla.

Sucus, ayağa kalkıp, şişeyi sağ eline almış olarak kolunu omuz hizasında, bir vinç gibi dimdik açarak durdu.

Bir dakika!

Sucus, şişeye biraz daha sıkı yapıştı.

İki!

Çaylak bunu yedi dakika tutabileceğini söylüyor.

Omuzundaki kasın şeklini hissedebiliyordu ve sertliğini de, bir meyvenin içinde büyüyen çekirdek gibi.

Üç dakika!

Şimdi acımaya başlamıştı. Ağırlığı değil. Ağırlık hiç önemli değildi. Omuzundaki taş, kaldırılmak için ısrar ediyordu. Başını yan çevirip kolu boyunca baktı.

Yapamayacak.

Ana vincin iki kablosundan sarkan levhanın üzerinde Sucus, tekrar tekrar şu kelimeleri okuyordu: GÜVENLİĞİ DÜŞÜN. GÜVENLİĞİ DÜŞÜN. Düşündüğü her şey o kadar çabuk geçiyordu ki, arkasında hiç kelimesiz boş saniyeler bırakıyordu.

Adamların hepsi, kızarmış, buruşmuş yüzünü seyrediyorlardı.

Tepelerindeki kemerin üzerine bir kırlangıç kondu. Bölünmüş bir saniye içinde Sucus onu gözleriyle aradı. Küçücük bir yuva gördü, çimento renginde.

Kırlangıçlar, iki kanatla bir ruh taşıyor, onun için bu kadar hızlı uçuyorlar, derdi babası.

Dört dakika!

Acıma artık hiç sorun değildi. Sorun kolu havada tutmaktı. Onu orada tutan hiçbir şey yoktu, bir düşünceden başka. Düşünce tek kelimelikti, sonsuz defalar tekrarlanan: YUKARI.

Çaylak alabora olacak!

Şişeyi kıracak!

Baksanıza şuna!

Beş dakika! diye fısıldadı, tanrıça kasklı adam, kazandı!

Sucus hâlâ şişeyi bırakmıyordu.

Beş buçuk dakika!

Adamlar artık herhangi bir beklentileri olmaksızın bakıyorlardı ama şimdi daha yoğundu bakışları. Bahsin heyecanı geçmiş, yerini hiçbir şeyin bitmesini istemeyen merak duygusuna bırakmıştı. Oyun tatlı bir sürprizle son bulmuştu, dişlerinin arasında kalan bu sürprizin tadını emmekten mutluydular.

Sucus farkında değildi ama yüksek sesle YUKARI deyip duruyordu.

Altı dakika, Çaylak!

Sucus'un beton karıştırma makinesinde birlikte çalıştığı, Türk Murat, ayağa kalkıp Sucus'a yanaştı, ve elini, ağırlığı azaltmak için, hafifçe, Sucus'un tuttuğu şişenin altına koydu.

Bu senin zaferin! dedi, ötekilerin duyamayacağı kadar yumuşak bir sesle. Sucus gözlerini açtı, uzun uzun Murat'a baktı. Murat'ın sarı kaskı kaşlarının üzerine kadar inikti. Sağ eliyle elma yiyordu, sol elindeki sanayi eldivenini ise çıkarmamıştı.

* * *

İş başına! diye bağırdı, tanrıça kasklı adam, Cato otelden çıktı!

Bu inşaat alanının personel şefi Cato, duvarlarında çerçeveli resimler asılı küçük kulübede tek başına kahvaltı ederdi. İşe Volvo marka arabasıyla gelirdi. Kısa boyluydu, kaskını çıkardığı zaman bir yumurta kadar kel başı görünürdü. Kasklar yönetmeliğe ilişkin bir konuydu, giymek mecburiydi. İşçilerin giydiği kasklar, delik deşik ve çentiklerle doluydu, ziyaretçi olarak gelen mimarların ya da yaptıkları binanın sahibi olan Mond Bankası temsilcilerinin giydikleri ise pırıl pırıldı. Cato, bilerek en yıpranmış kasklardan birini seçmişti kendisine. Üzerinde bir zerre sarı boya kalmamıştı. Onun görüşüne göre seçtiği bu başlık onun bu çevredeki en sert adam olduğunu gösteriyordu.

Vincini çalıştırmak için Yanni'nin yaptığı hareket benim bebek zıbınımı işlemek için yaptığım hareketten daha fazla değildi. Önünde iki tane siyah düğmeli kırmızı anahtar tablası vardı ve tahtında bir yargıç gibi oturuyordu. Kabinin ön camından aşağı, dışarı bakıyordu. Cato emirler yağdırıyor, adamlar işlerinin başına dönüyorlardı, böylece o da doğuya doğru, beton karıştırma makinasına döndü. Tekerlekli makina havayı bir karabatak kuşu gibi deliyordu.

Beton karıştırma makinası inşaat alanının mutfağıydı. Çimento her biri bir apartman yüksekliğinde iki varil içinde duruyordu. Çimentonun kuru yerde saklanması gerekir, un gibi. Varillerin altında içine çimentonun karar verilen ölçüde akıtıldığı bir karıştırma çanağı vardı. Murat elekronik kontrol paneline ölçüleri veriyordu. Miktar betonun kullanılacağı yere bağlıydı. Murat beton karıştırma makinesinde üç yıl çalışmıştı. Onları iyi tanıyordu, tuzaklarını biliyordu, bir rahibin kateşizmi bildiği kadar.

Varilin altında, çanaktaki karışım bir kayışla silindire gönderiliyordu. Bu kocaman döner silindirde kuru karışıma su katılıyordu ve çevrilerek gelen su yediriliyordu. Çevirme hareketi, Murat bir tekne doldurma gereği duyana kadar saat

yelkovanı yönünde oluyordu. Sonra motoru geri çalıştırıyor ve büyük silindir ters yönde dönmeye başlıyordu, böylece metal dilleri açılıyor ve içindeki yığın dökülüyordu.

Murat teknenin dolduğunu gökyüzündeki Yanni'ye haber vermek için, sarı kaskını çıkarıp başının üzerine havaya kaldırıyordu. Yanni hemen ağırlığı alıyor, kepçeyi yerden birkaç santim yükseltiyordu. Sonra siyah düğmelere basarak vincin kıskacını birkaç santim ileri, birkaç santim de geri alıyor, böylece tekneyle kabloları harekete geçiriyordu. Silindirden uzaklaşınca da yükü havaya kaldırıyordu. Bu durumda, yerden kalkan beton teknesi silindirin ağzına sürtünmüyordu. Kurtulduğu anda, Murat, sanki havaya bir kuş fırlatıyormuş gibi bir hareket yapıyor, ve kepçe yüksekelere kalkarken gri yağmurunu boşaltıyordu.

Sucus, çakılı karıştırıcıya doğru kürekliyordu. Bir akşam önce, çocuklarından biri menenjitten öldüğü için büyük bir sıkıntı içinde olan kamyon şoförlerinden biri çakılı karıştırıcının ta uzağında bir yere boşaltmış, hiç arkasına bakmadan İsa! İsa! diye bağırarak arabasını sürüp gitmişti.

Şunları buradan kaldır! demişti Cato Sucus'a.

Calfdozer'le daha çabuk olabilir.

Dozer, kıçımı yesin!

Sucus belini doğrulttu ve kepçenin havada, alanın üzerindeki dairevi hareketini seyretti. Güneş yükselmişti, sabah bitmeden sıcak arttıkça artıyordu. Yeleğini çıkardı. Teni öbür adamlara göre daha beyazdı çünkü bu işte henüz yeniydi.

Köylülerin ve askerlerin soyundukları ender anlarda görülen beyaz tenlerini hatırlıyorum. Bu beyazlık gece içindir, gündüz için değil, yataklarımız içindir, tarlalar için değil.

İnşaat (*construction*), Latince *struere,* yığmak'tan, *con stuere,* biraraya yığmak. Sucus çakılları kürekledi. Sırtını doğrultup biraz durakladığı zaman, sağ elinin üç parmağıyla bıyığına dokunmak gibi bir alışkanlığı vardı. Murat, çakıl yığınına doğru ilerledi ve iki adam, hiçbir kelime söylemeden, tembelliği tadarak, dudaklarındaki tozu silerek yanyana durdular.

Sucus, nihayet, Koca bir dağı kaldırmaya benziyor, dedi.

Şişe numarasını bir daha yaparsan sana işin sırrını söyleyeceğim, dedi, Murat. Yürüdüğünü hayal edeceksin. Gözlerini kapa, evine doğru yürü, ve eve vardığında geçtiğin her yeri, gördüğün her şeyi hatırla! Bunların hepsi burada! Sarı başlığına eliyle vurdu. Bütün dünya bunun içinde! Böyle kıpırdamadan durduğunu değil de, evine doğru yürüdüğünü hayal et! Böyle yaparsan o ağırlığı on dakika bile taşıyabilirsin.

Sucus avuçlarına tükürdü ve yeniden küreklemeye başladı. İş imdadına yetişti. İş bazan bunu yapar. Küreği kaldırır, toprağı gevşetir, çiviyi düz tutar, baltaya yön verir, omuzdaki yükü dengeler. Her şeyden önemlisi, kendini küçük gösterir. Devasa olmaktan çıkar. Kendini parçalara böler. Nefes almak için sırtını dikelttiğin her seferinde işin başka bir parçası daha bitmiştir.

Sonunda öğle paydosu düdüğü duyuldu.

* * *

Zsuzsa, gümüşçüler çarşısının eski kemerine yaklaşınca yemek işi durdu. Ayakları çıplaktı, üzerinde bir elbise vardı, açık mavi, uzun etekli, kısa kollu. Cato, kulübesinin camından gözetledi. Yetkili biri olmadığı belliydi ama bü-

yülenmiş yirmi adamı düşününce, bu seferlik bir şey söylemedi.

Merhaba, güzelim! diye seslendi, boynuna kırmızı eşarp bağlı olan adam, peynir saplı bıçağı havada kalmıştı.

Bayrak'ı arıyorum. Burada mı çalışıyor?

Bayrak mı? Bayrak diye birini tanımıyoruz, değil mi? Ne kadar zamandır burada çalışıyormuş?

Bir hafta oluyor, artık.

Ah. Çaylağı kastediyor. Bir dakika önce görmüştüm. Şimdi gelir. Bira buyurmaz mısın? Nerelisin sen?

Buralı değilim.

Buralı değilim, diyor. Kim buralı ki? Filler nasıl saklanır biliyor musun, güzelim?

Seninkine benzer şakaların arkasında, dedi tanrıça başlıklı adam.

Hayır. Gözlük takarak.

Tanrı yardımcımız olsun!

Peki sen hiç gözlük takmış fil gördün mü?

Şuraya, sandığın üstüne otursun, hanım.

Hiç gördünüz mü? Görmediniz değil mi? Bu da sadece şunu gösterir, filler gözlük takarsa, görünmez olurlar!

Zsuzsa, sandığın üzerinde, sanki trende tembel tembel pencereden dışarısını seyreder gibi oturdu.

Çaylak geleceğini biliyor muydu? diye sordu, Murat.

Hayır, bu bir sürpriz.

Keşke hepimizin senin gibi bir sürprizi olsa! dedi, tanrıça adam.

Tam bu sırada Sucus geldi, koşarak.

Bu başlıkla deliye benziyorsun, Bayrak. Neden hepiniz başınızda onlarla yiyorsunuz yemeğinizi?

Güvenlik kuralları. Ama senin de olmalı.

Bazıları güldü. Sucus başlığını çıkardı ve onu adamların yanından uzaklaştırdı.

* * *

Küpelerimi beğendin mi? diye sordu, Zsuzsa.

Altın rengindeydiler ve her biri arasından bir limon geçecek kadar büyüktü. Zsuzsa hareket edince, küçük araba tekerlekleri gibi iki yana eğiliyorlardı.

Fena değil.

Ya mavi elbisemi?

Evet.

Seni etkilemek istedim.

Etkiledin! Küpeleri kim verdi?

Demek yirmi katlı olacak, binanız!

Başını kaldırıp vinçlere baktı ve başı arkasına eğikken, Sucus gerdanını öptü.

Kim?

Kim ne?

Kim verdi küpeleri?

Kulaklarım, ben üç yaşındayken delinmişti.

Büyükannem delmişti. Onun için küpe takmam gerekiyor. Mantıken öyle değil mi?

Kim?

Kıskanıyorsun, Bayrak! Kıskanıyorsun!

Nereden buldun bunları?

Sen zavallı babanı düşünsen daha iyi edersin.

O öldü.

Hepimiz bir gün öleceğiz, Bayrak. Herkes hayatta olduğumuzu görsün diye takı takıyorum. Ben ve onlar. Bana bir söz vermeni istiyorum.

Ne sözü?

Öldüğümde, tabutuma bakıp küpelerimi kontrol et! Eğer kulağımda küpe yoksa, sen tak. Söz ver bunu yapacağına!

Gene vinçlere baktı.

Sen hiç göğe çıktın mı? Orası vinçte çok güzel olmalı -

Tanrı gibi.

Kim verdi bunları sana?

Belki ben aşırmışımdır.

Aşırdın ha!

Aşırmadım. Bana vurmak istiyorsun değil mi, Bayrak?

Hayır.

Haydi, vur öyleyse!

Hayır.

Vur bana!

Siktir!

Ben kazandım! Seni kızdırdım! Haydi al şunları.

Altın mı bunlar? diye sordu Sucus, küpeleri inceleyerek.

Evet, altın.

Bunları sana veren bir erkek miydi?

Gerçekten bilmek istiyor musun? Öyleyse, aşırdım.

Aşırmadığını söyledin.

Altın bunlar. Bana altından yapılma hiçbir şey vermedin, Bayrak!

Zsuzsa alay ediyordu onunla.

Ayy! Nihayet vurdun bana! Ver onları.

Bir daha bunu söyleme!

Onları bana vermeni istiyorum.

Sucus, küpeleri çimento rengi avucunda tutarak uzattı. Ağırlığı yok gibiydi ama gene de orada olduklarını sıcaklığından hissediyordu.

Bana küpeleri ver. Şimdi bunları bana veren sensin. Ve bunu bana veren sen olduğun için Bayrak, bir daha hiç çıkarmayacağım. Zsuzsa, tokadı yediği yanağı kızarmış olarak, kendi boyundan iki kat daha yüksek olan, betonu güçlendirmekte kullanılan paslı demir çubukların yanında dans etmeye başladı.

Onu ilk ne zaman gördüğümü hatırlamıyorum, çok eskidendi. Üzerinden kar eksik olmayan yüksek dağlara aittir. Buzulların olduğu yükseklikte olur, genellikle onların da üzerinde ama asla daha alçaklarda değil. Bana hep cenneti hatırlatmıştır. Güneş kara yansır ve gözkamaştırıcı bir beyazlık yerine hafif bir ışıltı verir. Bu erimiş bir ışıktır, bir gider bir gelir, yer değiştirir, hiçbir aygıtın yapamayacağı mükemmellikte güneşi ölçer. Bu ışığın olması için kar kristallerinin nem halinde erimesi ve sonra gene mine kadar sert donması gerekir. Buzdan gelen bu ışıkta, sıcaklık ve anne sütündeki gibi bir şeker tadı vardır. Ve Zsuzsa, paslı demir çubukların yanında dans ederken elbisesinin kollarında ter lekeleri belirmişti, ağzı açıktı çünkü gülüyordu, alttaki iki eksiğiyle, dişleri, bu ışıkla parlıyordu.

Ansızın durdu, kollarını iki yanına sarkıttı.

Annenle ilgilenmen gerekir, Bayrak. Bu günlerde sana ihtiyacı var onun.

Gene dans etmeye başladı, bu sefer yavaşça, önce bir kolunu savuruyordu, sonra ötekini, tıpkı tohum eken bir adam gibi.

Ondan kaçmanın yolu yok, diye düşündü, Sucus, her hareketini izlerken. Sırtını dönüp gidebilirdin ama bir adım öne atsan, onun içinden geçmek zorunda kalırdın. Hatta kenara çekilip yol açsan bile, gene onun içinden geçmek zorundaydın. Nereye gitsen o senden önce oraya varmış oluyordu. Bütün hayatı boyunca hep böyle olmuştu herhalde, iki ayağının üstünde durmaya başladığı ilk günden beri. Burada gördüğü her şey, –çimento tozu, vinç, paslı çubuklar, gökyüzü, Murat, onları seyreden öbür adamlar– görebildiği her şey, yanından geçen her şey, yükselen ve düşen

her şey, Zsuzsa'ydı, ve onun bir parçasıydı, başka bir şeyin değil. İşte bu yüzden ondan kaçmanın yolu yoktu.

Dansını kesti, ayaklarındaki çimento tozunu silkeledi.

Bu akşam annene balık alacağız, taze kırlangıç, eminim kırlangıç balığı seviyordur, değil mi?

Düdük sesi duyuldu.

Beş dakika erken, ağzına ettiğimin, dedi tanrıça başlıklı.

Cato canı istediği zaman çalıyor.

Zsuzsa, kum çakıl taşıyan kamyonların geldiği yol boyunca yürüdü. Bir gün önce çocuğu ölen şoför, onun kadın mı erkek mi olduğunu farketmedi: yolda dikkat edilmesi gerek bir şekildi yalnızca.

Yanni, vincine giderken Sucus'un omuzuna dokundu ve:

Bizim oralarda bir genç kız kendi başına dans ederse koca arıyor deriz! dedi.

Çok uzaklarda, senin evin! dedi Sucus.

Hayır dostum, kadınlar değişmez. Senin için dans etti o.

Düdük bir kez daha çaldı.

* * *

Olukların içine doğru tut hortumu! dedi, Murat, Sucus'a, başıyla boş bir kepçe göstererek. Hortumun ucundan damlayan su, Sucus'un elinde yakıcı bir kabartı çıkmasına yol açtı. Kepçeye sıktığı suyun gücü kuruyan beton kırıntılarını yapıştıkları yerden koparttı.

Yanni gökyüzündeki kamarasına tırmandı. Öğle sonrasının ilk işi, köprüleri, iskeleleri tamamlanmış dört yapı blokunu güney cephesine aktarmaktı. Bunlar kullanılmadıkları zaman hep kuzeyde tutulurdu. Gri çimentolarıyla yanyana yığıldıkları zaman korugan gibi görünürlerdi. Ama vurunca çıkan ses, madeniydi. Yanni vincini annenin kolunun üstünden kuzeye aşırdı ve hareket halindeyken kıskacı ve

kabloları indirdi. Zincirleri halkaya ve kablo çengellerine geçirmek biraz zaman aldığı için, gözlerini denizin üzerine, gemilerin geçtiği yere kaydırdı. Denize ne zaman baksa eve dönmeyi hayal ederdi.

Çok aşağılarda bir vinççi, ellerini dua eder gibi birleştirip, havaya kaldırdı. Bu Yanni'ye vincin kolunu havaya kaldırması için verilen bir işaretti. Betonu yiye yiye bir duvar halinde cisimleşecek olan dev metal çerçeve yerden havalandı. Yanni vinci muazzam bir saatin akrep kolu gibi çevirdi, barakaların, Zsuzsa'nın dans ettiği çöplüğün, ana binaların üzerinden geçirip, yörüngesinin en güney ucuna çevirdi. Vinç direğinin en tepesi, bir ağacın tepesi gibi, gerektiği gibi, zangır zangır sallanıyordu. Yalnızca Yanni'nin bakışları sabitti.

Parmak uçları siyah düğmelerin üzerinde, on iki ton ağırlığında madeni, Cebrail'in, sözleri Bildirim'e yerleştirmesi kadar yumuşakça yerleştirmesi gerekiyordu. Ağır ağır tel kabloların sonuna gelmesini bekledi. Kıskaçları yirmi santim kadar geri çekti. Alçaltmaya devam etti. Sonra güneş gözlüğünü çıkartmak için durdu. Kabloları gene serbest bıraktı. İçinde oturduğu kabin öne doğru eğildi, sanki önünde olanı o da merak ediyordu ve aşağıda, çok uzaklarda arı boyutlarında görünen on işçi, elleriyle hâlâ devasa çerçeveyi idare ediyorlardı, tam konumuna, her vidanın kendi deliğine isabet etmesini sağlamak üzere.

Bull! diye bağırdı içlerinden birisi ve uzanan kollarını indirdi. Yanni kabloları gevşetti. Çerçeve kendi ayağı üstünde durdu. On iki ton.

* * *

Sen Çaylak, hiç adalet hakkında düşündüğün olur mu?
Yasalardan uzak durmaya çalışırım.
Onların adaletinden söz etmiyoruz.

Neyin, o halde?

Bize olandan söz ediyorum.

Hepiniz yaşlanmaya başlayınca "biz" demeye başlıyorsunuz. Ben kendi hakkımda konuşuyorum. Biz kim?

Her gün huni yasası gitgide daha çok yaygınlaşıyor.

Huni yasası nedir?

Refah hunisi. Çaylak, bu bazıları için dar bazıları için geniştir.

Bir kepçe indi, doldurulmak üzere. Sucus onu silindire yaklaştırdı.

Gevşeet! diye bağırdı Murat ve havaya kaldırdığı kollarını indirdi.

Bağırılan kelimenin ne zaman ve nasıl, gevşet, yerinde, yuvasında, anlamlarını kazandığını artık hiç kimse hatırlamıyordu. Bir yemin gibiydi. Vinç arabasını kullananlar bunu pek işitmezlerdi, onlar manevralarını el işaretlerine bakarak yaparlardı, ancak kendi gözlerinin tanıklığına güvenirlerdi. Bu yemin hem bir küfür hem de sessiz bir yakarış gibiydi.

Dev silindir saat yelkovanına ters yönde döndü, dilleri yana açıldı ve yükünü boşalttı.

Murat başlığını çıkartıp havaya kaldırdı. Gri yağmurunu yağdırarak kepçe, küçük kuşların uçtuğu yükseklikten daha da yükseğe çıktı.

Dünyanın bundan farklı olabileceğini hiç düşünmedin mi? diye sordu Murat.

Evet, belki bir gün havaya uçururlar.

Bizi de birlikte.

Ee, nerede öyleyse senin adaletin? diye sordu Sucus, Murat'ın sakin kara gözlerinin içine bakarak.

Bir bebeğin ellerini düşün, dedi, Murat, eldivenli elinin tersiyle alnını silerek, öyle narin, öyle kusursuz biçimde yapılmışlar. Tırnakları minicik gül yaprakları gibidir, her bir

parmak kendi başına hareket edebilir. Kusursuz bir yumruk, kayısı kadar! Neden bebeklerin elleri öyledir?

Bilmiyorum.

Ne için yapılmışlar?

Bok silmek için.

Hayır, bize ait olanı almak için.

Bize ait olan hiçbir şey yok.

Bir gün olacak.

Asla.

Murat küçük bir parça daha attı ve bir ölçü çimento daha karıştırma teknesine eklendi.

Adalet düşüncesini sarı başlıklarımızın altında saklarsak, dedi, Murat, hepimiz onu canlı tutarsak, bir gün dünya bizim olacak.

Sen de babam gibi hayalcisin.

Öyleyse, bebeklerin elleri neden bu kadar mükemmel yapılmıştır? Bilmiyorum.

Murat, çakıl ve kum kaplarını boşalttı.

Baban hangi sendikadaydı?

Sendikada değildi.

Hayalci demiştin ya.

Babam, terkettiği köyünü hayal ederdi, sen ise geleceği hayal ediyorsun. Bu arada biz, yani sen ben buradayız, Mond Bankası için beton döküyoruz.

Toprağın üzerinde bir gölge hareket etti. Yukarı baktılar. Gökyüzünden aşağı ikinci kepçe geliyordu.

Sucus kum yığınını düzeltmeye gitti, kepçeye daha çok alabilsin diye. Keten ayakkabıları hortumla sulamaktan ıslanmıştı. Kepçe yere değdi.

Gevşeet! diye bağırdı Murat. Gevşet!

Kablolar gevşedi. Yük dev silindirden boşaldı.

Murat başlığını çıkardı, başının üzerine kaldırdı. Yüz metre yukarıdan Yanni, kabloları kepçenin silindirden kur-

tulmasını sağlayacak kadar gevşetti, gri yağmur yağdı.

Tarih okumalısın, dedi, Murat.

Okuduğum tek kitap bir sözlük.

Tarihte, hep bir şeyler olur, hiçbir şey olmuyormuş gibi görünürken.

Bazı geceler gibi.

Evet, tarihin geceleri ve gündüzleri vardır, dedi, Murat.

Ve şimdi gece mi?

Evet, şimdi gece, uzun süredir hep gece.

Uyur musun? diye sordu, Sucus.

Sabırsızımdır, bazan karanlıkta sabırsızlığım meleksi bir ses halini alır.

Bunu söylerken Murat başını kaldırıp, gökyüzüne, çoğunlukla Temmuz ayında öğle sonraları, suya inen sığırlar gibi deniz kıyısı hizasında biriken bulutlara baktı.

Neler söyler senin şu meleğin?

Hep aynı şeyi: eğer ben kendim için varsam, başkaları kim? diye sorar. Başkaları kendileri için var iseler, ben kimim? Eğer şimdi değilse, ne zaman? Burada değilse, nerede?

Bunları nereden öğrenmiş?

İkisi de yukarı baktılar. Doldurulmak üzere bir kepçe daha geliyordu. Yanni bunu dolu olarak havaya kaldırdığı zaman Sucus şöyle dedi:

Benimki melek falan değil. Ne diyor biliyor musun?

Hayır.

Küpeleri bana ver, diyor. Bunları bana veren sensin ve artık bunları bir daha hiç, hiç kimse için çıkarmayacağım. Bir daha hiç.

* * *

Yavaş yavaş iş günü sona erdi. Son dolduruş dev silindirden döküldü ve Sucus dilleri hortumla suladı, ertesi sabaha

artıklar sertleşmesin diye.

Yanni kıskacı yuvasına getirdi, kabloları da yukarı çekti. İnşaat alanında bütün motorlar teker teker durdu. En yüksekteki bulutlar yeşilimsi bir renk alıyordu. Yanni çantasını sırtına vurdu ve yeryüzüne indi.

Dolaplarının bulunduğu kulübede, Sucus'a, hiç şüphesiz o kız koca istiyor, şu senin kıvırcık saçlı, dedi.

Vinç şoförü olmak için ne gibi kâğıtlar gerekiyor? diye sordu, Sucus.

Kâğıtlar! İşte hepsi burada. Yanni göğsünü yumrukladı.

Hiç kâğıt gerekmiyor mu?

Geometriye yatkın bir kafan olması gerekiyor.

Geometri bilirim, dedi, Sucus.

Gözlerin keskin olmalı.

Gözlerim şahin gibidir.

Konsantrasyonun güçlü olmalı, yüksekte başın dönmemeli.

Pekala.

Git o halde. Yukarı çık, ne olduğunu anlarsın. Çık!

Cato? Sucus birden durakladı.

Cato gitti. Almayı unuttuğum bir kartpostal var, onu da getirirsin. Postaya vermem gerek. Planların olduğu rafta, koltuğun solunda. Git ve dene bakalım.

Kilitli değil mi?

Biz burada hiçbir şeyi kilitlemeyiz.

Sucus kulübeden çıktı.

Yanni ardından, yukarıya ya da aşağıya bakma, sadece önüne bak, diye bağırdı. Üç yüz sekiz basamak. İstersen sayabilirsin.

Vinç, Yunancası *geranos*, yani uzun ayaklı bir kuş. Sucus görünmeyen kuleye tırmandıkça göğsünde ölen babası için duyduğu acı artıyordu. İki yüz doksan yedi. On basamak daha.

Sonunda platforma çıktı, parmaklığa dayandı ve, ilk kez aşağı baktı. Aşağısı alacakaranlıktı. Sadece polyester izolasyon panellerinin oluşturduğu yığın görünüyordu, çünkü bunlar beyazdı ve biraz da ay gibi parlıyorlardı.

Cauchy Caddesi'ndeki polis karakolunun düz damında adamın biri elindeki sopayı havaya kaldırmış koşuyordu. Adam birden ileri fırladı ve sopayı ayaklarının altındaki dama indirdi, sonra eğilip nereye vurduğuna baktı. Sucus bir süre sonra ne olduğunu anladı: adam ağla kelebek yakalıyordu.

Kavuniçi rengindeki gökyüzü ışıl ışıl parlıyor, vincin dikmesi metal bir camadan gibi bu ışık gölüne uzanıyordu. Aşağıda kentin üstünde neon ışıklar yandı, binaların çoğunun penceresinde parıldayan ışıklar buz parçaları gibiydi.

Sucus kabine girdi, kartpostalı Yanni'nin tarif ettiği yerde buldu ve sürücü koltuğuna oturdu. Adresi okudu:

KYRIA XENIA IOANNIDE
ODOS ARTEMIDOS
KASTRO, SAMOS

Vincin sallandığını o sırada hissetti. Yalnız bir yönde değil, iki yönde sallanıyordu. İçkiyi fazla kaçıran bir adamın yerinden kalkınca ayaklarının dolaşması gibi.

Kendi kendine, şimdi canlandım, dedi, şimdi her şeyi yapabilirim!

suç

EŞOFMANLI adamın, polis merkezinin damında yakalamaya çalıştığı yaratık, Nişanlı adıyla bilinen bir pervane cinsiydi. Ön kanatları ağaç kabuğu renginde, arka kanatları, omlet yapmak üzere çırpılmış yumurta rengindeydi. Gövdesi tüylü ve samur rengindeydi. Yaklaşık dört santimetre boyuyla bu pervanenin en sevdiği yemek söğüt yaprağıdır. Adam bir eliyle filenin ucunu, öbür eliyle tahta sapını tutuyordu. Nişanlı çok alçaktan uçuyordu, adam üzerine tepeden indi. Fileye sağlamca yakalandığı anlaşılınca, adam alttan bir ilaç kutusu kaydırdı ve Nişanlı doğruca kutunun içine uçtu, çünkü ışığa doğru uçtuğunu sanıyordu. Bir an içinde kapağını kapatıp kutuyu fileden dışarı çekecekti.

Avcının adı Hector'du. Gülümsediği zaman yanakları ağzının kenarlarından daha çok hareket ederdi. Yanakları yukarı, iri kulaklarının memelerine doğru hareket ederdi. Cüsseli biriydi. Gülümseyerek, polis merkezinin damındaki telsiz anteninin yanından geçti, merdivenlere açılan kapıya yöneldi.

Cauchy Caddesi'ndeki polis merkezi, pencerelerinde perdeleri olan, polis eşlerinin üst katlarda oturduğu, bazan mutfakta pişen yemek kokularının duyulduğu komşu kasabadaki polis merkezine hiç benzemezdi. Cauchy Caddesi, ter ve hafifçe yanmış tutkal kokardı, sanki binadaki elektrikle çalışan bütün aletler aşırı ısınmış gibi. Seslere gelince onlar iki türdü, asansör kapıları açılınca hangi katta indiğinize göre. Dokuzuncu katta bütün sesler boğuktu. Hiçbir ses tınlamazdı. Hiçbir ses dışarı sızdırılmıyordu. Öbür katlarda, halı ya da perde olmadığı için ve erkekler potinle dolaştığı için ve kapılar ağır olduğu için ve hiçbir zaman uyuyan çocuklar olmadığı için, her ses çok yüksekti ve yankılanıyordu. Musluk suyundan doldurulan bir bardağın sesi bile tehditkârdı. Ben her katta bulundum.

Hector tuvalette eşofmanını çıkardı ve altın sarısı apoletli lacivert üniformasını, yakası boydan boya iliklenen gömleğini giydi. O bir polis komiseriydi. Lavabonun üzerindeki aynaya bir göz attı, kalan bir iki tutam saçını düzeltti. Yakında emekliye ayrılma düşüncesinden sıkılıyordu ve her akşam işten geç çıkmak için bir bahane arıyordu. Görevli olmadığı bu saatlerde, servisler arasında dolaşıyor, sorular soruyor, fikir veriyor, eski dosyaları karıştırıyordu. Üç ay sonra emekliye ayrılacaktı. Komiser olması nedeniyle işyerinde bütün gün kendine tenis ayakkabılarıyla dolaşma hakkını tanımıştı. Bu yaşta deri ayakkabıların insanın ayaklarını acıttığını bahane ediyordu. Aslında tenis ayakkabılarının ses çıkarmamasından hoşlanıyordu. Şimdi, sinsice koridordan kendi odasına doğru yürüyordu.

Masasının arkasında galvanizli metal bir dolap vardı. Kilidini açtı. Böyle metalin hafızası yoktur ve kördür. Bir kaset yığını içinden bir tanesini seçti ve kararlı adımlarla odanın öbür ucuna yürüyüp, Başkanın portresinin altında duran VCR'ye sürdü. Masasının üzerinde duran lambayı sön-

dürünce odası hemen hemen karanlık oldu ve döner koltuğuna yerleşip kaseti seyretmeye koyuldu. Film bir metro istasyonunda, platformdaki insan kalabalığıyla başladı. Troy'da bütün metro istasyonları, tıpkı bütün bankalar gibi video denetimi altındaydı. Platformdaki insanlar trenin gelmesini bekliyorlardı. Yukarıda sokaklarda kış hüküm sürmekteydi, kadınlar, erkekler paltolu ve eldivenliydiler. Bazıları gazete okuyor, bazıları kulaklıktan gelen ritme göre bacaklarını sallıyorlardı. Çoğu da demiryolunun karşısındaki platformda durup kendilerini evlerine götürecek olan aksi yönden gelecek treni bekleyen öbür insanlara boş boş bakıyordu. Her akşam aynı şey.

Yüzleri hüzünlüydü. Sabırlarını yitirmemişlerdi ama, gönüllerini yitirmişlerdi. Belki uzaktaki banliyölerde trenden inip ağaçlarla çevrili evlerinin ön pencerelerindeki ışığın yandığını görünce, gönlün ışığı da geri geliyordur.

Hafif bir hareketlenme başlar. Fötr şapkası ensesine doğru yumrukla geçirilmiş gibi duran ve bedenine çok büyük gelen kirli paltolu bir adam platformun ucuna doğru gider. Yaptığı işe çok fazla inanan bir adamın kararlığı vardır onda. Sarhoştur. Koltuğunun altında bir halı taşır. İnsanlara işaret ederek onlara bağırır. El hareketleri onlara hakaret ettiği izlenimini verir. Ne var ki onun yaşlı adam gevelemeleri sonsuza dek yitiktir, çünkü video sesli değildir.

Hitap ettiği insanlar duymazlıktan gelirler. İki kadın, o yolunu açmak için itince, kenara çekilirler. Acılı bir bakışla onlara göz atar ve bir şey söyler, sanki şimdi hakarete uğramış gibi hisseden kendisidir. Teselli ararcasına ayaklarının üzerinde sallanır. Sonra kafasını dağıtmak için etrafına bakınır. Şapkasını çıkarır ve birine sallar, yeniden bağırarak, bu kez gülümseyerek, Kürk şapkalı, askılı çantalı bir adam gazetesinden başını kaldırıp tiksintiyle ona bakar.

Komiser onun bağırırken bir ad söylediğine inanır, karşı

platformda görüp tanıdığı birinin adını. Filmi her seyredişinde komiser, bu noktada ekrana doğru eğiliyor, söylenen adı dudak hareketlerinden okumaya çalışıyordu. Bu adın PON'la başladığına inanıyordu ama sonraki heceleri deşifre etmeyi asla becerememişti.

Kapı vuruluyordu. Komiser kaseti durdurdu, ışığı açtı, arkasına yaslandı, iki kolunu koltuğunun kollarına yerleştirdi ve ondan sonra ancak,

Kim o? dedi.

Polis memuru Albin, rapor verecek.

İçeri gir.

Memur girdi ve selam verdi.

Eee?

Washington devriyesi biraz önce bir kaçağı yakaladı.

Şimdi nerede?

Kabul servisinde.

Üzerinde ne kadar buldular?

Yüz gram.

Esrar?

Esrar, efendim.

Konuşuyor mu?

Hayır.

Adı için ne diyor?

Naisi.

Bizde dosyası var mı?

O ad altında yok.

Git öğren bakalım kimdir ve kime çalışıyor.

Kendiniz sorgulamak ister miydiniz, Müdürüm?

Yardımcı olacak gibi görünüyor mu?

Henüz değil.

Öyleyse ben sonra gelirim. Onu Çavuş Pasqua'ya devredin, beni de gidişattan haberdar edin.

Memur Albin tam selam çakıp odadan çıkmak üzereydi

ki Hector sağ elinin bir parmağını kaldırarak onu durdurdu. Jest hem bilerek yapılmış, hem de kayıtsızdı, önemli olan bunun bir emir olarak kabul edilmesiydi. Memur Albin durmuş bekliyordu. Hector, birkaç ay sonra, bir daha hiçbir zaman, hiçbir hareketinin böyle bir emir yerine geçmeyeceğini düşündü ve bu düşünceyle birlikte göğsüne bir ağrı saplandı. Her gün, emeklilik tarihi biraz daha yaklaştıkça, daha çok çaresiz hissediyordu kendini. Parmağındaki evlilik yüzüğünü inceledi. Memur Albin hâlâ bekliyordu.

Çavuş Pasqua'ya söyle, o bana bir şey söyleyene kadar buradayım. Neredeyse görünmeyecek bir hareketle parmağını, gidebilirsin anlamında oynattı.

Polis memuru Albin selam verdi ve arkasını döndü. Hector, taş koridorda adımlarının uzaklaşmasını dinledi, sonra lambayı söndürüp video kasetini yeniden çalıştırdı.

İnsanlar hâlâ tren beklemekte. Üzerinde siyah koyun kürkü yakalı paltolu ve boynunda beyaz ipek fuları olan bir adam çantasını yere koyar, yanıbaşına çömelir. Çantayı açar, ayağa kalkar, elinde parıldayan bir kasap satırı vardır. Hareketleri kararlı ve sakindir. Rayların üzerine atlar, karşıya geçer ve bir atlet gibi karşıki platforma sıçrayıp, koltuğunun altında halı taşıyan yaşlı sarhoş adamın yanına çıkar. Yaşlı adam yüzünü bir bebek gibi buruşturur. Eli satırlı adam, ense köküne isabet ettirdiği tek bir korkunç darbeyle onu yere yıkar. Kurban çöker ve yere yıkılır.

Suikastçı tekrar demiryolunu geçer, kan damlayan satırı çantasına koyar, ağır ağır, platformun sonundaki çıkış kapısına doğru yürür. Kalabalık kenara çekilir geçmesini sağlamak için.

Hiç kimse, yaşlı adama yardım etmek için kıpırdamaz ya da çömelmez. Yaşlı adam platformun üzerinde oluşan boş bir çember içinde yere serilmiş yatar. Perona bir tren girer. Sonra bir ikincisi. Kapıları açılır. Yolcular iner ve biner.

Trenler gider. Terkedilmiş platformda ceset yatar, bir kara leke içinde.

Kurbanın adı Gilbert d'Ormesson'du. Katledilişinin ertesi günü, polis bilgisayarının onun dosyasını bulması iki dakika sürmedi. D'Ormesson; Constantine'de doğdu, 5 Kasım 1919; sarhoşluk ve düzen bozucu davranışlar nedeniyle birkaç kez tutuklandı; belirli bir adresi yok, askeri madalyası var, 1945.

Paltosunun cebinde bulunan cüzdanından bir kadın fotoğrafı çıktı, 1960'lar tarzında kabare artistlerine benziyordu. Bu fotoğrafa iliştirilmiş üç fotoğraf daha vardı, siyah minyatür kadar küçük bir kanişe ait. Bir tanesinin arkasında şöyle yazıyordu: Gilly, sevgilim. Ölümünden sonra hiçbir akraba ya da tanıdık ortaya çıkmadı.

Altı ay geçti. Yüzlerce tanığa rağmen, satırlı adam teşhis edilemedi. Hector, yaşlı adamın küçük çapta bir şantaja bulaşmış olabileceği düşüncesini evirip çeviriyordu. Ama hayat boyu edindiği deneyimin sesine kulak verdiğinde, metro cinayetinin de pek yakında cinayetlerin büyük çoğunluğuna katılacağını biliyordu: çözülmeyen cinayetler.

Dün gece köye inen yolda, kurbağalar kayaların kenarındaki gölümüze dönüyorlardı. Yüzlerce, binlerce kurbağa buzları çözülen yeşil sulara doğru hopluyorlardı. Her yönden gelip, ayın büyüdüğü zaman, gölde birleşirler. Başlamak için acele ettiklerinden, dişiler erkeklerini sırtlarında taşıyarak hoplarlar. Sonra birlikte göle atlarlar ve çiftler günlerce, dişi kurbağalar yumurtalarını dökene kadar, birbirlerine kenetli kalır, sonra erkek hâlâ dişinin sırtında, ona kenetliyken, dişinin suya bıraktığı yumurtaları döller. Bunu her yıl tekrarlarlar, eğer sayılarının çok fazla artması tehlikesi yoksa. Böyle

olursa çiftleşmeyi bırakırlar. İnsanlar kurbağaların bunu nasıl bildiklerine şaşarlar. Yaz geceleri gölde susmak bilmezler ve bu koronun gücü onlara, sayıları hakkında bilgi verir. Vraklamaları çok yüksek sesliyse bir mevsim iffetli kalırlar.

Sorsaydı, Komiser'e metro cinayetini de izah edebilirdim. Bir sabah, katil çantasına bir satır yerleştirdi, çünkü birisini öldürmeyi umuyordu. Henüz kimi öldüreceğini bilmiyordu. Karısını öpüp evden çıktıktan sonra çantasındaki fazladan ağırlık ona güç veriyordu. Kabadayı adımlarıyla istasyona doğru yürüdü. Evden yanına bir satır alarak ilk çıkışı değildi bu. Yedinci veya sekizinci sefer olmalıydı. Öldürmek istiyordu ki artık sonsuza kadar adının bir anlamı olsun, Tanrı onun varlığından haberdar olsun. Ama öyle ayrım yapmadan öldürebilecek biri değildi. Öldürecek birini bulamadığı önceki deneyimlerinde, işyerine gidip olağan işlerini yapıyordu, bir sigorta şirketinde çalışırdı; öğleleri her zaman gittiği kafede yemeğini yer, akşamları da her gün bindiği metroyla evine dönerdi, sanki siyah saten bir kumaşa sardığı satırı çantasında taşımak dünyanın en normal davranışıymış gibi. Siyah saten kumaşı karısının elbise dolabında bulmuştu. Sekiz yıl önce gecelik dikmek için satın almıştı, ama iki çocukları doğduktan sonra kendisine giysiler dikmekten vazgeçmişti. Metronun platformunda yaşlı sarhoş adamı gördüğü gün yüreği sevinçle çarpmıştı. Kurbanım işte burada, dedi kendi kendine. Platformda yere çömelip tren geliyor mu diye yeri dinledi. Tren gelmiyordu. Bu Tanrı'nın isteğinin bir belirtisiydi. Böylece demiryolunu uçarcasına geçti. Yaşlı adamı öldürdükten sonra, işin hakettirdiği kadar bir yorgunluk hissetti. Demiryolundan tekrar platforma tırmanırken, kendine bir söz verdi: eve taksiyle dönecekti. Ve bunu yaptı.

Dokuzuncu katta Sorgulama bölümünde, Çavuş Pasqua, lavaboya doğru gidip bir kutu bira açtı. Naisi, sırtı duvara verilmiş bir sıranın üzerinde, kolları arkadan bağlı, bilekleri kelepçeli, oturuyordu. Ağzındaki kan pıhtılarını dili hissediyordu, kanayan bektaşiüzümleri gibi. Ama onları tükürmeye cesaret edemiyordu. Tükürseydi gene vuracaklardı.

Anlat bakalım, orospu çocuğu!

Ne anlatayım?

Bilirsin sen, orospu çocuğu.

Geçen hafta senin futbol takımı kazanmıştı değil mi, Çavuş?

Başla konuşmaya.

Neyi?

Kim veriyor?

Duyduğuma göre iyi oynamışlar.

Haberleri kimden alıyorsun?

Hani var ya, Kim...

Zevzeklenmeyi bırak, orospu çocuğu.

Parayı veren de Kim, alan da Kim.

Adı Ne.

Söyledim ya, Çavuş. Kin. Koreli.

Başka var mı? diye sordu Çavuş, bitmiş bira kutusunu çöpe atarken. Naisi ne cevap verirse versin, dinlenmeyeceğini biliyordu. Ama ağzının kenarından bir bektaşiüzümü tanesinin damlamasını engelleyemedi.

Anlatmaya başla.

Bir insanın bilekleri kelepçelendi mi, uçamayan kuşa benzer. Sakatlanır ve kaçacak delik arayan fareye döner. Elleri kelepçeli birine vurmak yeni kelimeler, yeni sesler üretirir.

Ble!

Kimden aldın?

Ble!

Seni yokederim.

Kendimden.

Al sana, orospu çocuğu. Boktur. Boktur. Boktur senin istediğin. Pasqua, Naisi'yi yere yıktı ve tuvalete doğru sürükledi. Her tür saldırgan insanı bilirim. Ne kadar korkunç olursa olsun görmediğim şiddet kalmadı. Ne var ki genellikle bunların hepsi kendi kurbanları kadar çaresizdiler. Çavuş Pasqua farklıydı. Onun şiddeti, kulaklarının arkasını kaşıyan bir köpeğin hareketleri kadar yerleşik bir davranıştı.

Boktur. Boktur sonunda sana yedireceğim. Başla konuşmaya.

Blu!

Kimden alıyorsun malı?

Dug.

Ne dug'u?

Dug.

Adresi ne?

Ble.

Pasqua tutuklunun karnına bir tekme attı.

Başla konuşmaya.

Morio.

Adresi ne?

İki bin yüz yirmi beş, Tosbağatepe.

Morio adı nerede geçerli?

Kullandığı ad bu.

Nerede buluşursunuz?

Şehir Akvaryumunda, kaplumbağaların yakınında.

Tamam. Yalan söylüyorsan, bir daha buraya getirildiğinde ananı bellerim - masal yok, tamam mı?

* * *

Hector dokuzuncu kata asansörle çıktı. Ayağına sokak ayakkabılarını giymiş, kara gözlüklerini takmıştı. Ayakkabıları, daha sonra kendi odasına uğramadan evine gideceği için giymişti, gözlükleri, sorgulama bölümüne giderken her zaman kullandığı için takmıştı. Gözlere ulaşabilecek herhangi bir istekten kaçınabilmek için.

Komiser kapıyı açınca, dana derisinden altın rengi tokalı çizme giymiş bir adamın sigara içtiğini gördü. Adam artık kelepçeli değildi. Yüzünde kan lekeleri vardı ama çökertilmiş gibi durmuyordu. Komiser bu tür belirtileri anlamlandırmakta kendini uzman sayardı; bu belirtiler insanın ağzının kenarında ya da parmakların duruşunda başlardı.

Nereden geliyor mal diye tutukluya sordu.

Galiba Kolombia'dan, diye cevapladı Naisi.

Her şey Kolombia'dan gelir zaten, değil mi?

Evet, doğru söylüyorsun, Koms.

Senden önce kimin elinden geçmiş?

Sizin müdüriyetteki polislerden birinin.

Bunun üzerine komiser muavini Pasqua, vücudun yüz kilosunun tüm ağırlığını söyleyeceği iki kelimeye verdi:

Öttü efendim.

Demek öttü ha? Kuş gibi mi öttü, çavuş?

Kuş gibi değil, gergedan gibi öttü, dedi Naisi.

Verdiği bilgi ne, çavuş?

Morio adını verdi.

Morio, Morio, nerede iş görüyormuş bu?

İki bin yüz yirmi beş, Kaplumbağa Tepesi.

Güzel. Senin rotanın değişmesini sağlamam gerekecek.

Rutin demek istiyorsunuz.

Güzel, çavuş.

Teşekkür ederim, efendim.

Belki de burada kaldığın süre biraz uzadı. Belki birkaç ay zemin katta çalışsan sana daha iyi gelir, Pasqua. Kaplumbağa Tepesi'nde birinin izini sürmeyi hiç denedin mi?

Hayır, hiç, efendim. Kaplumbağa Tepesi yeni çıktı, efendim. Orada hiçbir şey ve hiçbir kimseyi bulamazsın. Sıçantepe'den beter. Tepito'dan beter. Orada Uzi'ler var. Sana hiçbir bilgi vermemiş. Bir daha buna kalkışamaz. Yarım saat daha tanıyın bana.

Gergedan gibi öttüm, komiserim. Size gergedan gibi öttüğümü söylemiştim, dedi Naisi.

Mal ona aktarılmış olamaz mı? diye sordu Hector.

Elinden çok mal gelip geçmiş olmalı, Komiser'im, burnumun aldığı kokuya göre.

Üzerinde miydi?

Biri koydu diyelim, Komiser'im, beni yakaladıklarından birkaç dakika sonra, dedi Naisi.

Çıkar şunu.

Bana yarım saat daha -.

Sana şunu çıkar dedim, Çavuş.

* * *

Polis müdürü resepsiyon masasının önünden geçerken, görevdeki iki polis memuru ona iyi geceler dilediler. Bir tanesi dişlerinin arasından mırıldandı: Geriatri Koğuşu! Sonra ikisi birlikte az önce okudukları tezgâhın altında saklı resimli romana döndüler.

Okudukları hikâyede, şoför büyük bir limuzin kullanıyordu. Arabanın arkasında David, George ve Antoinette diye bir kadın oturuyordu. Antoinette bacaklarını ayırmıştı. Antoniette, her yerin bel dolu. Tabiî, dedi, her yerime boşaldınız. Ah Antoinette, dedi George. Neden baştan başlamıyorsunuz? diye üsteledi kadın. İkimizi de bitirdin, dedi

David. Öyleyse şoför nasıl bir de ona bakalım, dedi, doymak bilmez Antoinette. Öne doğru eğilip dilini şoförün kulağına değdirdi... İki polis sayfayı çevirip okumaya devam ettiler, ikisi de kendilerini şoförün yerinde hayal ediyordu.

İlk kez, on dört yaşında köyden ayrıldığı zaman, Hector ağlamıştı. Cumhuriyet Sazı'nın kapısının önünde onu, ceketinin koluyla gözyaşlarını silerken görmüştüm. Sonra merdivenlerden koşarak inip otobüse binmek istedi ve arkadaşlarına şöyle seslendi: Döndüğüm zaman bütün piliçlerinizi, tavuklarınızı kilitli tutsanız sizin için daha iyi olur!

Sadece iki kere geri döndü.

Köylülerden sağlam polis çıkar, çünkü gereken enerjiye, inatçılığa ve sertliğe sahiptirler. Ama iktidar, toprakla aynı şey değildir, polis olarak pek ender olarak bilgeleşirler. Kentte birkaç yıl geçirdikten sonra, Susanna'yla, ahlaksızlık nedeniyle ordudan atılmış bir subayın kızıyla evlendi. Kumral saçları, sütümsü nazik bir cildi ve tıpkı madeni paraların üzerine oyulanlara benzer bir profili vardı. Onu ilk gördüğünde ayağına lame sandaletler giymişti. Susanna'yı çeken ise Hector'un kendine güveniydi. Cesaret göstermeyi biliyordu ve yetenekliydi. Babası gibi değildi, kuşkunun pençesinde kıvranmıyordu. Kendini övmesini bile hoş karşılıyor, yeteneklerinin köpürmesine veriyordu. Arkadaşlarına, Hector'un başa çıkamayacağı hiçbir şey yoktur, diyordu ve ona Koç adını taktı. Kendisinin de yardımıyla Hector Baş Müdür olacaktı. Bir gün Hector onu alıp uzaklara götürecekti, bu yayılıp büyüyen Troy'dan çıkıp Tenochtitlan gibi, insanların kadehler, vücut güzelleştiren kokulu yağlar, çiçekler, mis kokulu çiçekler dışında hiçbir şeye el sürmediği, daha asil bir kente...

Her zamankinden de geç kaldın eve bu akşam, dedi.

Polisler kütüphane memurları değildir.

Bu yeni. Genellikle polislerin tren makinisti olmadığını söylerdin.

Aynı şey.

Ve birkaç ay sonra, Hector, artık polis olmayacaksın.

Dediğin gibi sevgilim, artık polis olmayacağım.

Öğleden sonra hava çok boğucuydu, öylesine bitkin hissettim ki kendimi, jimnastik dersime gitmedim.

Vantilatörü neden çalıştırmadın?

Vantilatör mü! Bütün arkadaşlarımızın soğutma cihazı var, hem de kaç yıl önce aldılar, ama zavallı biz, çünkü Hector Komiserlik'ten yukarı çıkamadı, kaynakları tükenmişti. Kendini harcadı. Varabileceği son sınıra dayandı, değil mi?

Susanna, içmişsin sen gene.

Elbette hayır -

Kanıtlar gösteriyor -

Kanıtlar gösteriyormuş... Artık işyerinde değilsin. Evindesin. Eve döndün. Ve şu dünyada sorguya çekemeyeceğin tek insan, Hector, benim. Beni sorguya çekemezsin çünkü ben senin kendi başarısızlığının ürünüyüm.

Bana bir kahve ver.

Öyleyse silahını çıkar.

Buzlu olsun.

Güneş gözlüğünü de. Büyük bir hataydı, Hector, içkiyi bırakman, bak artık hiç gevşeyemiyorsun.

Neden bıraktığımı biliyorsun.

Bana örnek olmak için! Ama hiç değilse gülüyorduk. İki yıl oluyor, seni hiç gülerken görmedim.

Çok fazla espriyle karşılaşmıyorum, Susanna.

Sana bir fıkra anlatayım.

Biraz sonra.

Tabii ya! Fıkrasını sipariş edene kadar bekle! Sonra bir tepsiye koy ve tuzlu bademle servis yap. Fıkranızı nasıl pişmiş istersiniz efendim?

Az pişmiş mi, orta mı, çok pişmiş mi?

Susanna, çok zor bir gün geçirdim ve yemek yemek istiyorum. Belki sana da iyi gelir bir şeyler yemek.

Komiser, karısının öğleden sonra hazırladığı yemekleri yemekten hoşlanır. Doğrusu karısı bugün çok özel bir menü hazırlamış. Karısı ona arpacık soğanı soslu bir fıkra hazırlamış!

Şşşt!

Arpacık soğanı sosu, evet.

Artık içme, Susanna.

Yere kadar inen pencereden dışarı çıktı, çimin üzerinden karşı tarafa geçti. Karşıki evde genç bir çift oturuyordu, karıkoca ikisi de dişçiydi. Çok geçmeden daha büyük bahçeli, daha büyük bir eve taşınacaklardı. Ben burada hayatımın sonunu nasıl bekleyeceğim? diye birinci kez sordu kendi kendine. Ve birinci kez bir çocuk sesinin şöyle dediğini duydu: Ölsem daha iyi.

Son defa Susanna'ya emekliye ayrılınca kendi köyünde, Cumhuriyet Sazı'nın üst tarafında oturan halasından miras kalan arsa üzerinde bir ev yaptırmalarını önerdiğinde, Susanna bardağındaki içkiyi bitirmiş, kuğuyu andıran kollarını boynuna dolamış ve şöyle demişti: Aklını kaçırmış olmalısın, sevgilim. Sana yüz kere söyledim, hayatımın son dönemini, kırık-bacaklı-ihtiyar bir atla geçiremem. O değil miydi dediğim yerin adı?...

Şimdi çiçek açan açelyalara doğru yürüdü. Birden, pervane ve kelebek türlerinin halk arasında bilinen adlarının,

suçlular ve onlara yardakçılık edenlere verilen takma adlara çok benzediği geldi aklına, Nişanlı, Şeytan Robert, Büyük Kaplumbağa, Morio, Yas Takımı, Mavi Göz.

Açelyalar arasında durduğu yerden, kafası bu adlarla dolu, aşmak istediği denizi ve dokların kemerli ışıklarını gördü.

Koç, diye seslendi karısı, gel de fıkramı dinle...

gökyüzü

SUCUS erken kalktı. Her sabah oturma odası ütülenmiş çamaşır kokardı. Masanın üzerinde iki yığın halinde ütülenmiş sofra örtüleri ve peçeteler dururdu. Açık yeşil renkteydiler ve Cachan'm, Las Vegas denilen sosyetik semtlerindeki bir lokantadan geliyorlardı. Katları açılınca her sofra örtüsünün göbeğinde ayak parmaklarının ucunda duran şarap kırmızısı renginde bir dansçının silueti vardı. Branch'm ölümünden bu yana annesi ütü işine girmişti.

On dördüncü katın pencerelerine, denizden esen günbatısı yağmur savuruyordu. Odanın duvarlarında hâlâ, rutubet lekelerini örtmek için asılan başörtüleri asılı duruyordu. Yatak odasının kapısının altında bir ışık yandı. Arkasında, Wislawa, kocasının ölümünden beri bedenine iyice bol gelen sabahlığını giyiyordu.

Erkekler için bu konu farklıdır, onlarda kadınlarda olduğu gibi takip etme huyu yoktur. Erkekler de yas tutar elbet-

te. Müfettişleri kaçıran Marcel, Nicole öldükten sonra her gece düğün yataklarının boş tarafının baş ucuna çiçek koyardı. Erkekler kendilerini bırakılmış, terk edilmiş hissederler. Kadınlar yas tutmaktan çok acı çekerler, hem de ölülerinin başına gelenden ötürü acı duyarlar. Bunun için onları yeraltındaki dünyalarında da takip ederler.

Her sabah oturma odasına girdiğinde, Wislawa, sabaha kadar hiç gözünü kırpmadan dolaşan bir dul kadın gibi görünürdü.

Temiz külot ve fanilan burada, dedi.

Yağmur yağıyor, dedi Sucus.

Eh, ara sıra yağması gerekiyor.

Dün de yağıyordu.

Kahveyi ben yapacağım. Sen yataktan çık. Bugün üzerine muşamba giysen iyi edersin.

Onun içinde çalışılmıyor. Ayakkabılarım kurumuş mu?

Lastik çizmelerini giy.

İçlerine su doluyor.

O halde ara sıra boşaltırsın.

Ara sıra! Ara sıra! Bir inşaat alanının neye benzediğinden haberin yok. Hiç öyle bir yerde çalışmadın, onun için de bilemezsin.

Baban çalışırdı.

Çalışmadı.

Clement, bu göğün altında bulunan her işte çalıştı.

Bana kırk yıl istiridye açmaktan başka bir şey yapmadığını söyledi.

Hiç değilse düşünecek bir şeyi eksildi, sen para kazanmaya başladığından beri.

Öbür tarafa gittikten sonra düşünecek daha iyi şey bula-

mıyor mu?

Daha değil, daha değil, daha çok yeni.

Kahveyi yapıyorsun, değil mi?

Sen yataktan çıktıktan sonra.

Lütfen!

Sıkı çalışırsan bir gün ustabaşı olabilirsin.

Ustabaşı mı! Allah göstermesin. Cato'yu görmelisin... Bir vinç operatörü, evet. Ama diploma falan gibi bir belgen olması gerekir. Akşam kurslarına gidip böyle bir belge alabilirsin.

Akşamları anneciğim, yapacak daha iyi şeyler var. Dün Zsuzsa uğradı mı hiç?

Çık şu yataktan dışarı. Hayır, dün uğramadı.

Onun nesini beğenmiyorsun? Sana balık getirdi, hem de pişirdi.

İyi yemek yapıyor.

Öyleyse?

Hiçbir şey. Hadi çık yataktan.

İyi yemek pişiriyor, öyleyse?

Clement burada olup seni böyle görmeliydi! İşe geç kalacaksın.

* * *

Troy'un her yerinde yaz sonu yağmurları çatılardan aşağı boşanıyordu: kiremit çatılar, beton, arduvaz, oluklu demir, katranlı muşambadan çatılar, ahşap çatılar, şist çatılar, mukavva çatılar, cam çatılar, çuvaldan çatılar, çimento, polyester çatılar. Bazı çatılarda, yağmur suyu, parlak galvanizli oluklara akıyordu, bazılarında altına sızdırıyordu, bazılarını da yıkıp geçiyordu. Cachan'ın batısında, Swansea yönünde, San Isidro bölgesinde, Yanni blok apartmanların birinin üçüncü katında oturuyordu.

Yağmurun yağdığı o sabah, annesi, üzerinde gelini Sonia'dan ödünç aldığı ama hiçbir tarafını örtmeye yetmeyen sabahlıkla, odasından çıktı. Adada, evdeyken yataktan kalkar kalkmaz elbisesini giyerdi, sabahlık değil. Deniz ve güneşten öylesine hırpalanmış bir yüzü vardı ki, işte pişmiş balık ya da jambona benziyordu. Ama yaşına rağmen gözleri keskin ve maviydi. Yaptığı iş ne olursa olsun, ister uzun beyaz saçlarını fileye toplasın, ister kahvenin üzerine sıcak su koysun, ister çamaşır yıkasın, ister tarama yapsın- bunu öylesine güçlü bir kendine güven duygusuyla yapardı ki ona yardım etmek, hattâ yanında durmak bile imkânsızdı.

Önceleri torunlarım görmekten mutlu olmuş, bunca yeni şey ve insan karşısında bir sessizliğe gömülmüştü. Sonra, yaklaşık bir hafta geçince, yorumlarını yapmaya başladı. Önce, geliniyle, kızlar okula gittikten sonra ikisi başbaşa kalınca konuşmaya başladı.

Ama çok geçmeden Sonia'nın ancak birkaç kelime Yunanca bildiğini –Sonia Ermeni'ydi– ve dahası sağır numarası yaptığını farkedince bu kez saatlerce kendi kendine konuşmaya başladı ve mümkün olan her fırsatta oğlunu köşeye sıkıştırıp onunla konuşmayı kafasına taktı. Sabah beş buçukta kalkıp, işe gitmeden önce ona kahve pişirmesinin nedeni buydu.

İyi bir işin var, Yanni dedi, iyi para kazanıyorsun ve bunu hak ediyorsun. Sisam'da beş güzel kadın vardı ki bunlar her gece eşyalarını toplayıp, drahomalarını ayarlayıp, seninle evlenmeye can atarlardı, eğer bir söz verseydin, sen ki o gökyüzünde tek başına, sanki ilahi bir balıkçı gibi çalışıp durursun. Ondan sonra gittin, şehirde bir yabancıyla evlendin, kızların Yunanca bilmiyor ve karın sana henüz bir erkek evlat vermedi ve iyi para kazanıyorsun ama sana bunu anlatmak istiyorum, parana iyi kocalık yapmıyorsun, çarçur edilmesine razı oluyorsun, gökyüzünde kazandığın o

temiz para, bu para kadının aklına estiği gibi harcanıp gidiyor. Sanki gelecek yokmuş gibi harcıyor, kuş beyinli o. Banyoya bak Yanni, yeryüzünde kadınlar için bu kadar çok çeşit losyon olduğunu bilmiyordum.

Bazılarını ben kullanıyorum, dedi oğlu.

Sirenlerin elinde daha fazlası yoktu ama erkekleri cezbedip ölüme sürüklediler. Çocukların odasında elbise dolabını aç da bir bak, televizyonu açmaya benziyor bu! İçindeki hiçbir şey, hiçbir şey dayanmayacak, orada senin torunlara kalacak bir paçavra bile yok, hepsi çöp. Evinde neden hamamböcekleri var, oğlum? Söyleyeyim sana, çünkü tutumluluk yok bu evde ve hamamböcekleri boşvermişliğin işaretidir.

Anne, sana her sabah söylüyorum burası Sisam değil, hamamböcekleri bütün binada var.

Burası Babil!

Biz burada yaşıyoruz. Seni de nasıl yaşadığımızı görebilesin diye ben çağırdım buraya.

Evin seni bekliyor Yanni, hep bekleyecek.

Hayatımızı burada, şehirde kurduk.

Herkes yaşlanır oğlum. Yaşlandıkça da herkesin gözü biraz bozulur. Bilmek için şu gördüğümden daha fazlasını görmem gerekmiyor. Biliyorum çünkü hissediyorum. Gökyüzünde bir Tanrı gibi çalışıyorsun ve istikbalin yok.

Hiçbir şey gördüğün yok!

Neden bağırıyorsun bana?

Artık gitmem gerekiyor.

İyi günler, oğlum.

Yanni, Park Avenue'daki şantiyeye sürdü arabasını. Küçük bir Renault'su vardı. Caddeler çoktan dolmuştu, arabaların tamponları birbirine değecek gibi. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyordu ve arabaların ön camlarına bakınca, ışıklar sarı yün yumakları gibi düğümleniyordu. Vinç

operatörü Yanni, kadınlarını düşünüyordu...

Biraz kafasının dağınık olması Sonia'nın suçu değil, Sisam'dan başka bir yer görmemiş olması annemin suçu değil. İyi de neden beni rahat bırakmazlar? Her zamanki kadar rahat süremiyordu arabasını. İçinde yetişkin bir insan şekli seçilen dev bir bebek arabasını iterek karşıdan karşıya geçen bir kadına çarpmamak için ansızın frene basmak zorunda kaldı. Kaşlarını çattı. Araba ona bebekleri hatırlattı. Apartman dairesinde dört kadınla birlikte bir ay yaşadıktan sonra bir oğlu olmasını istiyordu... Ona Alexander adını verecekti.

Kadının ittiği bebek arabasının lastik körüğünün altında büzülmüş, elleri dizlerinin üzerinde, başı hafifçe sallanan bir adam oturuyordu. Kaldırıma çıkınca kadın durdu, yağmura karşı biraz daha iyi koruyabilmek için adamın başındaki şapkayı düzeltti. Üşümemen gerekiyor, dedi, üşürsen başıma neler geleceğini biliyorum. Bilirim seni- burnun akmaya başlarsa yemek yiyemiyorsun, yemeği reddediyorsun ve miden sertleşiyor. Ayaklarını örtünün altına sıkıştırayım, su geçirmez değil ayağındaki botlar, sırılsıklam olacaksın. Park Avenue'ya varana kadar bir daha caddeyi geçmek zorunda değiliz, sevgilim. Oradan geçmeyi seviyorsun, değil mi, o koca vinçleri seyretmeyi.

* * *

Şantiye alanında herkes soyunma odasına sığınmıştı. Yanni geldiğinde tanrıça kasklı adam bir fıkra anlatıyordu. Sucus, gazetede, nükleer denizaltıları korumak için eğitilen yunuslar hakkında bir yazı okuyordu.

Cato kapıyı son hızla açıp duvara yaslanmış adamlara gözünü dikti.

Ne bekliyorsunuz tembel herifler? Haydi dışarı! Derhal işbaşına.

Murat bir adım öne çıkarak hafifçe eğildi, sanki kamusal bir ödül sunacak biri gibi.

Bir şey söyleyebilir miyim, Bay Cato? Yağmur biraz hafifleyene kadar beklesek daha iyi olur derim ben.

Bunu mu diyecektin? İsa adına!

Bu hava koşullarında, Bay Cato, şantiye alanına çıkacak işçilerin güvenliği tehlikeye düşer.

Siktirici bir avukat gibi konuşuyorsun. O göçmen ağzınla iri laflar ediyorsun! Ayağını denk al, yoksa seni kara listeye alırım. Hiçbir yerde iş bulamazsın. Duydunuz mu! Haydi dışarı! Derhal buradan çıkıp işbaşı yapıyorsunuz!

Bir teki bile kıpırdamadı inşaat işçilerinin.

Dışarısı çamurdan bir bataklık, Bay Cato.

İster çamur, ister bok çukuru olsun, benim için farketmez. İş takvimine göre sekiz gün gerideyiz.

Bütün gün ıslak giysiler içinde çalışmanın sağlık yönünden zararlarını bir kenara bırakacak olsak bile, iş alanında adamlar her bir tarafa kayacak.

Sağlığa zararlı ha, kıçımın kenarı! Burasını anaokulu mu sandınız siz? Pelerine ihtiyacı olan gitsin çarşıdan alsın. Dün hazırlanan altı kalıbın bugün boşaltılmasını istiyorum. Anlaşıldı mı? Haydi bakalım, şimdi dışarı!

Hâlâ hiç kimse kıpırdamıyordu. Cato Murat'a yaklaştı, yumruklarını sıkmıştı.

Bırak bıçağını, diye tısladı, Cato.

Kıpırdamıyorum, dedi Türk.

O halde işten kovuldun. Dışarı, geri kalan hepiniz dışarı, diyorum! Sağır mısınız be? Dışarı, dedim. Kovulmak mı istiyorsunuz, hepiniz? Boklar! Neyiniz var sizin yahu?

Kulübedeki yirmi iri-elli ve asık suratlı adamda hiçbir hareket olmadı. Onların soluğundan ve ıslak giysilerinden odada buharlı bir hava vardı. Kimse konuşmadı. Döşeme tahtaları ağır çizmelerinin altında gıcırdadı. Tek bir fil bir

yük vagonunu nasıl doldurursa, onlar da küçük kulübeyi öyle kaplamışlardı. Sonunda tanrıça adam konuştu: Sen Murat'ı tekrar bordroya koy, yoksa bugün hiçbirimiz çalışmayacağız.

Cato başını öteye çevirdi, pencereden dışarı bakmak için. Ellerini kemerinin içine sıkıştırdı. Fil ağırlığını kaydırdı. Ve sonunda Cato konuştu:

Bak, yağmur azaldı bile. Derhal buradan dışarı çıkın, hepiniz, Murat da dahil! Kavgamızı yaptık, haydi şimdi işbaşına.

Doğru söylüyordu, yağmur biraz hafiflemişti. Üç işçi kapıya yöneldi. Ötekiler onları izledi. Murat en son çıkan oldu.

* * *

İlk tekne hazır, doldurulmayı bekliyordu. Murat elini sallayınca Yanni, biraz dikkatsizce kovayı yukarı çekti, içindeki yük kablonun üzerinde yan yan yalpalayınca kül rengi çimento kenardan taşarak hafif yağmurla birlikte çamurlu toprağa döküldü.

Rüzgâr sağanaklarla geliyordu. Kabinde, Yanni, rüzgâr şiddeti, saatte elli kilometre olarak belirlenmiş olan haddi aşıyor mu diye rüzgâr ölçüm saatine göz attı. Henüz aşmıyordu. Kabinin cam duvarlarını ileri geri silen siliciler ona çok eskilerden bir şey hatırlattı, iki kürek, babasının kürek çektiği zamanlar. Altı yaşlarında olmalıydı çünkü yedisine geldiğinde babası denizde boğulmuştu. İkinci bir sağanak vince dalga gibi gelip çarptı.

Yerde, ani esinti, adamların ıslak giysilerini bedenlerine kamçılıyordu, becerebilenler kafalarını omuzlarının arasına gömmüş, yüzlerini yağmurdan korumaya çalışıyorlardı. Sucus, çimento karıştırıcısının kepçesine kumu kaydırıyordu. Kum her zamankine göre iki kat ağırlaşmıştı. Ayakları ıslak, ensesinden aşağı sular süzülerek, kumu kürekleyiği sağ

omuzu biraz sertleşmiş halde, Zsuzsa'yı düşündü. Erkeklerin her zaman sert koşullar altında yaptığı gibi, onun ılıklığını ve yumuşaklığını düşündü, onun, sert rüzgâr altında ıslak kum küreklemenin ne kadar zıddı olduğunu düşündü.

Onu ilk kez üzerinde örtünmeye dair hiçbir şey olmadan gördüğü anı, ilk kez gizlenmiş saçlarını, hiçbir rüyasında görmediği kadar siyah olan saçlarını ve kendisinin dünyaya gelmiş en şanslı adam olduğunu düşündü. Zsuzsa orada önünde duruyor, ona başka her şeyi hiçliğe eriten sona kadar her şeyi yapıyordu.

Salıver! diye bağırdı Murat, kepçe yere konarken.

Karıştırıcı, sıvı çimentosunu ağzından dışarı boşalttı. Murat kolu çekti ve doldurma bitti, Silindir bir öncekinin tersi yönde dönüyor, dil dışarda sallanıyor, Sucus küreğine yaslanmış seyrediyor.

İşte o sırada Murat, kaldıraç zincirlerinden birinin yerinden çıkmış gibi göründüğünü farketti. Duraksadı. Daha demin iki ton çimento yüklemişlerdi. Eğer vinç yükünü yukarı kaldırdığı esnada iki ton çimento gökten aşağı dökülürse... Yerde bulunduğu noktadan, zincirin içinden geçtiği halkaları doğru dürüst göremiyordu. Ayağını yerleştirecek bir tutanak buldu ve daha yakından bakmak için dibi açılan kepçenin üzerine çekti kendini.

Vince yeni bir rüzgâr darbesi çarptı, görünürlülüğü ciddi bir biçimde azaltarak. Hava deniz gibi oldu. Yanni, Murat'ın kaskını havada salladığını gördüğünü sandı. Uygun olan siyah düğmeye bastı.

Kepçe, Murat ona hâlâ asılı halde, gökyüzündeki yükselişine başladı.

Hayır! diye bağırdı. Gevşet gevşet! rüzgâr kelimeleri dağıttı. Yalnızca Sucus duydu onları ve ne olduğunu gördü.

Bırak! bırak! diye haykırdı, Sucus.

İlk birkaç saniye içinde, aşağıya atlamak Murat için zor

değildi, ama bazan var kalma iradesinin verdiği çılgın emirler sonucunda felcin hükmettiği durumlar vardır. Bir kez donmuş bir nehrin üzerinde buzlar çatlarken duran bir köpek görmüştüm. Köpek, kopan bir buz parçasının üzerinde durarak, nehirde aşağı doğru sürükleniyordu. Atlaması mı gerekir, yoksa durması mı karar veremiyordu. Ön ayakları bir şey yapmak isterken arka ayakları tersini yapmak istiyordu. Aynı biçimde, kepçe silindirin üzerinde yükselirken, Murat'ın elleri de yapıştığı yerden gevşemiyordu.

Çılgına dönen Sucus, kepçenin tam altına gelebilmek için çamur yığınının üzerine atladı. Oraya, dizlerinin üzerine düştü ve çoktan dört metre kadar yükselmiş ve artık gökyüzünde gözden kaybolmak üzere olan koca kepçeye doğru baktı. Murat kollarından asılıydı; bacaklar sallanıyordu. Atla! Murat! Atla! Sucus dua ediyor ve yalvarıyordu. Sözler yerine ulaştı. Murat bunu duydu ve, mucize kabilinden elleri emre uydu. Eller asıldığı yeri bıraktı ve Murat beş metre aşağıdaki zemine, Sucus'un yanıbaşına düştü.

Murat!

Türk'ün yüzü yere dönüktü. Bir yıl kadar uzun gelen bir süre hiç kımıldamadı. Sonunda başını çevirdi.

Çaylak, üzülme, dedi, sanırım bacağımın biri kırıldı, kımıldamasam daha iyi.

Sağanak geçmişti. Günün ilk günışığı belirdi. Gene de toprağın üzerindeki iki adam tir tir titriyordu.

Kabininde Yanni aşağıda, olağandışı bir şey olduğunu farketmişti. Türk neden yüzükoyun yerde yatıyordu? O vinç operatörü olmak isteyen delikanlı onun yanında diz çökmüş ne yapıyordu? Kolu batıya doğru çevirdi. Cato çimento alanına doğru kollarını havada sallayarak koşuyordu. Genç adam ayağa kalkmış, Cato'ya doğru yürüyordu. İkisi birbirleriyle yüzyüze gelerek durdular. Genç adam ustabaşının yüzüne bir yumruk attı, ustabaşı hazırlıksız yakalan-

mıştı, geri geri yürüdü, ayağı kaydı ve düştü. Şimdi genç adam, hâlâ yerde sarı çamurun üzerinde kartal gibi yatan ve hâlâ kıpırdamamış olan Türk'e doğru yürüyordu. İşte o anda Yanni bir kaza olduğuna inandı.

Yannis, kepçesini boşaltmak zorundaydı, yoksa çimento donardı. Bu iş bitince vinci durdurup kabininden dışarı çıktı. Doğuya doğru, kentin üstünde kemerlenen bir gökkuşağı belirmişti. Merdivenleri her zamankinden çok daha ağır iniyordu. Gökyüzüne karşı beliren silueti kuşkunun ağırlığı altında ezilen bir adamı gösteriyordu.

Sucus hangi yöne doğru yürüyeceğine gerçekten karar vermemişti: sadece yürüdü. Yağmur hafif bir serpintiye dönüşmüştü. Taksiler Metropol Otel'in önüne geldiğinde, kapı görevlileri müşterilere artık kırmızı şemsiyeler tutmuyorlardı. Şantiye alanının yukarısında gökyüzünde iki vinç yeniden çalışmaya başlamıştı bile. Cato Sucus'u oracıkta kovmuştu. Murat, sedyeyle götürülmüştü.

Sucus, Park Avenue'den aşağı, Carouge'a doğru yürüdü. Burası bankalarla dolu bir bölgeydi. Bankalar biraraya toplanmış, paranın keyif karşılığında el değiştirebileceği herhangi bir yapıya pek şans tanımıyorlardı. Bankaların içinde, paradan başka hiçbir şey gizlenmiş değildi, bu binaların her bir gözeneği gözetim altındaydı, yüzeylerin her biri pırıl pırıl cilalıydı, ameliyat öncesi insanın tıraş edilen yerleri gibi. İşte bundan bu bankaları soymak, neredeyse ay üzerinde yürümek kadar çekici bir kışkırtmaydı ve ancak şehirdeki halk kahramanları, Nestor, ya da Margarelon, ya da Diomedes gibi adamlar, soygunlarıyla efsaneleşmiş haydutlardı. Bankaların aysal dünyasından geçerken, Sucus cebindeki rengeyiği bıçağına sımsıkı yapıştı.

On dakika sonra, kumaş tüccarlarının yerleştiği Gentilly bölgesine varmıştı, burada dükkânlar, depolar, toptancılar, fabrikalar vardı. Daracık sokaklarda alıcılar, satıcılar, aracı-

lar, borsacılar, çaycılar, bütün gün birbirine tosluyordu. Hamallar, kendi boyları yüksekliğinde, yığınlar halinde, iplere sarılı, evde kadınların tamamladığı ve şimdi taşerona teslim edilecek giysiler taşıyorlardı. Sucus'un yanından geçtiği yâ da çarpıştığı herkes küçük bir iş peşindeydi, herhangi bir yerde herhangi bir kişi için çok acil bir iş.

Gökteki son bulutlar da süprülmüştü. Uzak tepelerdeki yapılar güneşin ışığıyla beyazlamışlardı. Balıkçılar, satacakları balıkların üzerine biraz daha buz kırığı serptiler ve Sucus kaldırımın üzerinde kalabalıkla itişerek yürürken, babasının kendisine Alpler'deki bir çobanın hikâyesini anlatışını hatırladı. Çobanın adını hatırlamıyordu. Aklında kalan, yalnızca, adamın bir şey söylediği ve havanın öylesine durgun olduğu ve adamın öylesine yalnız olduğu ve dağların adamın sesini yankıladığıydı.

Sanki ses dağlardan geliyormuş gibi, bir horoz öttü. Sucus döndü, baktı. Dişsiz, gaga burunlu yaşlı bir kadın, ters çevrilmiş bir tahta sandık üzerinde, bir kapı aralığında oturmuştu. Bacaklarının arasına, içinde birkaç beyaz tavuk olan bir sepet sıkıştırmıştı. Çimento tozuna bulanmış delikanlının yolunu kestiğini farkederek, kadın bir kez daha öttü ve parmağıyla onu yanına çağırdı.

Tombul beyaz bir tavuk, diye seslendi, üç bin dokuz yüz...

Bu fiyata ha!... Ve Sucus pazarlıkçının kahkahasını attı.

Gel şuraya, sana bir fıkra anlatacağım.

Sucus yaklaştı.

Benim komşumun başına geldi. O ve ben petrol tankerlerinin arkasında, tarlaların başladığı yerde oturuyoruz. Bu komşunun bir kocası var, içmeyi seven bir adam. Cumartesi akşamı arkadaşlarını eve davet ediyor, bunlar mutfakta içmeye, şarkı söylemeye başlıyorlar.

Karısı da yatmaya gideceğini söylüyor. Az sonra kocası iskemlesinde uyuyakalıyor. Dinliyor musun oğlum? Yoksa

beyaz tavuklara mı bakıyorsun? Artık gözlerim seçemiyor. Dinle. Adamın arkadaşlarından birinin aklına bir fikir geliyor: haydi şuna bir oyun oynayalım, diyor. Şimdi Paskalya zamanı, diyor. Mutlaka evlerinde bir tavuk olmalı, buz kutusuna bakın. Tabii tavuğu buluyorlar. Kafasını kesin ve boynunu bana verin, diyor, şakacı adam. Tamam. Şimdi şunun fermuarını açın ve şu küçücük boynu oraya koyup, nasıl sarkması gerekiyorsa öylece bırakın! Yaşlı adamların mutfakta yaptığı iş bu. Sonra evlerine dönüyorlar. Sabah beş sularında kadın uyanıyor kocaman yatağında, evde hiç ses yok, kocası da yatakta, yanında değil. Böylece yataktan kalkıyor. Mutfak kapısını açıyor ve ne görsün? Kedi kocasının pipisini yiyor!..

Şunu sana iki bin beş yüze vereceğim, delikanlı, çünkü çok güldün!

Sucus, Shepherd's Bush Caddesi boyunca, canlı beyaz tavuğu bacaklarından tutup, başaşağı taşıdı. Nereye gitmesi gerektiğini ona bildiren elinde tuttuğu tavuktu.

Yetişkin bir adamı bebek arabasında iten bir kadının yanından geçti. Kadın arabadaki adamla konuşmak için eğildi.

Çok mu sıcak geliyor, canım? Terlemeni istemem, sinirli oluyorsun sonra. Güneş gözlerine mi geliyor? Lions'a gitmeliyiz, nota kâğıtları almak için, evdekiler bana yetmeyecek. Dizlerini biraz kırsana, haydi uslu ol, dizlerini bük, pantalonunun arkasını çekeyim, sevgilim. Daha bir sürü nota yazmamız gerekiyor...

Sıçantepe'ye çıkan patikalar çamurluydu, Sucus'un birkaç kez ayağı kaydı. Bir seferinde tavuğun üzerine yıkıldı, tavuk sanki bütün horozların imdadına yetişeceğini umarak avazı çıktığı kadar gıdakladı. 'Mavi Ev'in önünde kimse yoktu, ama kapı açıktı. İçerde Naisi, pencerenin önüne oturmuş, dizlerinin üzerine yatırdığı Zig marka hafif maki-

neliyi yağlı bir bez parçasıyla ovalamaktaydı.

Ne oldu kayın-birader?

Patrona vurdum.

Bunu yapmayacaktın, dedi.

Ben daha karar vermeden olup bitti.

Öldürmeyeceksen, patrona asla vurulmaz. O her zaman daha sert vurabilir. Ayrıca fazla samimileşmek bu.

Onu yere yıktım.

Sonra da kovuldun ha? O yerden doğruldu ve sen bokun içine girdin öyle mi? Okuman vardı, değil mi?

Sucus başını salladı.

Zsuzsa'nın okuma yazması yok.

Ya sen, diye sordu Sucus.

Ben mi? Ben ailenin okuma yazma bilen ilk üyesiyim. Beni dört yıl *zaouia*'da tuttular. Bana hem okuma yazma öğrettiler, hem de Tanrı'yı. Onunla oynamaya gelmez. Tanrı hakkında öğrendiğim budur... tek cümleyle söylemek gerekirse. Piyanonun tuşlarına da ilk kez bu *zaouia*'da dokundum. Piyano yoğurt yapılan bir mahzende duruyordu, ahçı zenciydi, bana notaları öğretti. Kendisine ait bir parça vardı adı "Taşakların Sarkıyor", bunu çalmaya bayılırdı. Bugüne kadar o şarkıyı, nemli bez ve sıcak süt kokusu almadan söyleyemem. Sonra hamile kaldım.

Şaka söylüyorsun.

Üstümde esrarla yakalandım.

Naisi'nin yüzünde Buda'nınki kadar anlaşılmaz bir gülümseme belirdi. Bu gülümseyişin bir pişmanlık mı, yoksa mizah duygusu mu, ya da olabilecek en kötü haber öncesindeki cesaret mi olduğunu anlamak imkânsızdı.

Sana göstermek istediğim buydu.

Naisi katlanmış bir gazete uzattı, Sucus kısa başlığı okudu: KAPLUMBAĞA TEPESİ INTERPOL'E DİRENDİ. POLİS KAÇAN ŞEBEKENİN İZ BIRAKMADIĞINI BİLDİRDİ.

Ne olursa olsun, unutma, kayınbirader, Zsuzsa'nın okuma yazması yoktur.

Ne demek oluyor bu?

Ona her zaman bir fırsat daha tanı.

Naisi ayağa kalktı, annesinin elbise dolabını açtı, silahı ayakkabıların durduğu en üst rafın arkasına yerleştirdi.

Onlara uygulanan şey bize uymaz kayın-birader. Bunu hiç unutma, yoksa kırılırsın.

Elbise dolabının önünde döndü, Sucus'un yüzüne baktı. Yüzüne altın rengi bir maske takmıştı. Maskenin üzerindeki ifade hüzündü, sanki yeryüzünde altından çok kullanılan, onun kadar yıpratılan bir başka renk yoktu. Oyukların arkasında, Sucus, aynı hüzünlü, yitik mavi gözleri gördü.

Elhamra Tiyatrosu'nda gösteriye çıktığım bazı akşamlar takıyorum bunu, diye açıkladı, Naisi, yüzünden maskeyi çıkarmadan.

İskemlesine yayılarak oturdu. Morgda yatanlar tıpkı bize benziyorlar, dedi Naisi, kan grupları aynı bizimki gibi. Ama onlarla bizim aramızda hiçbir ortak yan yok.

Babam da aynı şeyi söylerdi.

Öyle mi?

Bir köylüler var, bir de köylülerin sırtından geçinenler, derdi.

Köylüler mi! Yirmi birinci yüzyıldan söz ediyorum, bugünden ve yarından bahsediyorum.

Sucus elinde tuttuğu tavuğu hâlâ bırakmamıştı.

Bizler yasaların dışında doğduk ve ne yaparsak yapalım yasaları çiğniyoruz, dedi Naisi. Onlar içinde doğmuşlar ve ne yaparlarsa yapsınlar korunuyorlar. Eğer öldürmeden vuracaksan, onlara değil seni sevenlere vur. Onlara uygulanan şey bize uygulanmaz. Elmaları alalım. Onlar sağlıklarını korumak için yerler elmayı. Biz ise, bizlerden biri çaldı diye yeriz elmayı. Arabaları alalım. Onlar, randevuları var diye

binerler arabaya. Biz kaçmak için bineriz. Ev yaptırmak! Onlar yatırım yapmak ve çocuklarına bırakmak için ev yaparlar. Biz bir damımız olsun diye ev yaparız. Sikmek! Onlar zevklenmek için sikerler. Naisi yüzündeki maskeyi çıkarıp yere attı. Ben ölmek üzere sikerim, ya sen?

Sucus, arkasını dönmeden, Zsuzsa'nın orada ayakta durduğunu sezmişti.

Adamın biraz önce ustabaşını yere sermiş.

Hangi sebeple yapmış bunu?

Düşünmedim, yalnızca vurdum.

Onu bana ver dedi, Zsuzsa.

Başaşağı ters duran tavuğu düz çevirip elinin üzerinde, göğsüne yaslanacak biçimde oturttu.

Ancak bütün umutlarını yitirdikten sonra tavuklar böyle sakinleşir. Sırtını okşadı.

Cato yediği yumruğu haketti, dedi Sucus.

Oh, ipek tüylüm benim, diye mırıldandı Zsuzsa, çenesiyle beyaz kanat tüylerini okşayarak.

Kovuldum, dedi Sucus. Annem için bu...

Biliyorum.

Aptalcaydı. Annem için bu...

Üzülme Bayrak. Bak ne yapacağız şimdi. Şehre ineceğiz. O Allah'ın belası şantiyeye gidip vedalaşacağız. Sonra annene gideceğiz. Beş dakika bekle.

Dışarı süzüldü, tavuk koltuğunun altında. İki erkek, tavuğun boğazından çıkan son yumuşak gıdaklamayı duydular.

Bütün komşular kümes hayvanlarının öldürülmesi için Zsuzsa'ya gelirler, dedi Naisi. On yaşından beri bu işi yapar. Hiç ürkütmeden.

Tutma tarzından olsa gerek.

Biz çocukken, burada değildik, Swansea'deydik o zaman, dozerlerle bizi dışarı atmadan önce, bir keçimiz vardı, onu

hep Zsuzsa sağardı. Sayı saymayı öğrenmeden önce keçi sağmayı öğrendi.

* * *

Biraz ortadan kaybolacağım, dedi Zsuzsa, şehre inerlerken.

Sucus'un arkasına geçti ve bedenini sıkıca onunkine dayadı.

Yürü, diye emretti.

Bacaklarını onunkilerle birlikte hareket ettiriyor, sımsıkı ona yapışıyordu. Yakından biri geçse, tek bir bedenin siluetini görecekti.

Gitti! diye fısıldadı Zsuzsa.

Sucus istekten alev alev yanıyordu.

Yaşlı bir kadın olarak, bilirim. Yanmaktır buna uygun sözcük. Pipisi, eğer serinletilmezse kan fışkırtacakmış gibiydi. Kanı da sanki kaynama noktasına ulaşmıştı. Bunlar bedeninin içinde oluyordu. Bedeninin dışı daha kötüydü. Onun yaşında, zaman çok uzundur ve bu uzunluk korkunç bir sabırsızlık doğurur. Eğer ona şimdi hemen sahip olmazsa zamanın kendisini yutacağını sanıyordu.

Nereye gidebiliriz? diye mırıldandı, omuzunun üzerinden.

Yürü koca bebek, gitti o!

Zsuzsa'nın arzusu onunkinden farklıydı. Yutulma tehdidi yoktu onun için. Sucus'la birlikte olmak üzere varacağı yere gitmek için açık bir alandan geçmesi gerekmiyordu. Kendi ormanını terketmesi gerekmiyordu. Orman onun doğasıydı. Onun içinde geziniyordu, orada uzanıp yatıyordu, oradan başını kaldırıp gökyüzüne bakıyordu. Oradaki hayvanların çoğunun sesini tanıyordu ama hepsini değil. Ve Sucus'un da ormanda olduğuna inanıyordu. Yapması gereken tek şey, onun nerede saklandığını anlamaktı. Hiçbir zaman aynı noktada durmazdı. Ve hiçbir zaman çok uzakta değildi. En çok yapmak istediği şey, onu bulmak, kaybetmek ve yeniden bulmaktı. Böğürtlenlerin çoğu yapraklarla örtülüdür ama bazısı dikenlerle korunur. Onun arzusu kendi ormanında, yere yakın bir yerde, Sucus'un salkımını bulmaktı. Ormanı hiçbir zaman terketmek zorunda kalmadığı için bunun ne kadar zaman aldığı onun için önemli değildi.

Artık Carouge'ye yaklaşmışlardı, o sabah Sucus'un bulunduğu yere. Hava kararmaya başlamıştı. Kanatlarında projektörler çakan bir jet gökyüzünü aşıyordu.

Bugün gördüğüm bir şeyi anlatacağım sana, Bayrak, inanamayacaksın! Yerde çok alçaktaydı ve elektrikli tıraş makinesine benziyordu. İçi kırmızı deriyle kaplıydı. Direksiyonu beyaz yılan derisinden. CD'si ve özel ses düzeni vardı. Kolayca inebiliyorsun... çok iyi baktım... dört vida ve sadece tek bir flanş.

Cormorant mı acaba?

Hayır, kaputu o kadar uzun değildi. Ama dinle-

Dinliyorum.

Şurada, caddede park etmişti. Budapeşte İstasyonu'nun arkasında. Sankt Pauli'nin köşesinde. Derken bay Direktör gelir. Çirkin dişleri var. Gerçekten. Koyun yağı renginde.

Cebinde bir zapping aleti var.

Bir zaplıyor, her kapıdan ışık geçiyor. Bir daha zaplıyor: dört kapının kilidi açılıyor ve birkaç santim aralanıyor. O hâlâ binanın kapısında duruyor. Zap!.. Kapılar kapanıyor. Zap! Motor çalışıyor. Zap. Geri geri gidiyor ve artık hareket etmeye hazır! Biip biiip! Bay Direktör içine biniyor ve arabayı sürüyor! Bir gün Bayrak, bizim de öyle bir arabamız olacak!

Plakasını aldın mı?

Hayır. Ama zapping aleti bende!

Minik bir cep hesap makinesini andıran aleti havaya fırlattı ve iki eliyle yakaladı.

Bakayım şuna!

Şimdi olmaz, Bayrak, diyerek gülmeye başladı.

Nereye gideceğimizi biliyorum, dedi Sucus.

Mond Bank şantiye alanını perdeleyen yüksek tahta perde boyunca giden kaldırımın üzerindeydiler. Tahta perdeyi izleyerek, Sucus onu Park Avenue'dan geçirip bir ara sokağa soktu.

Bir gün sana zaplı bir araba alacağım, dedi Zsuzsa.

Tahtaperde üzerinde küçük bir kapının önüne geldiler.

Kapının hemen yanından bir kalası yana doğru itti. Sonra bir tane daha.

Metrodaki makineden bira almaya gitmek için her gün bu kapıdan geçerdik.

İçeri girdikten sonra kalasları dikkatlice tekrar yerli yerine yerleştirdi.

Geceleyin, bitmemiş bir inşaat halindeki bina, okul kitaplarımızda gördüğümüz Roma harabelerine benziyordu. Kapı ve pencerelerin olması gerektiği yerlerde aynı kara delikler, aynı eğri ufuk çizgisi, aynı ölçek, sanki gökyüzü onun için bir yastıktan daha büyük bir şey değilmiş gibi hisseden bir devin oyuncağı.

Ta yukarıya çıkarıyoruz.

evlilik

MUTFAĞIMDA, ocağın sağ yanında, baca borusunda demilen havayı azaltıp çoğaltmaya kumanda eden bir mandal var. Mekanizması, yaşlı bir kadının anlayabileceği kadar basit. Mandalı aşağı ya da yukarı oynatınca, baca borusuyla aynı çapta olan ince metalden yapılma bir çembere bağlı olan çubuğu döndürüyor. Mandal yukarı kaldırılınca kapatıyor, yatay durunca havanın yukarı akışını sağlıyor. Geçen yıl, mandalın içerdeki ucu kırıldı ve ocağı her yakışımda ateş harıl harıl kükredi durdu, onun üzerine demirci César'a gittim, şunu tamir etmesini rica ettim. Ondan bu işi istemek biraz hakaret sayılabilirdi, hani ayakkabı tamircisinden düğme dikmesini istemek gibi bir şey oluyordu. Ama yüzüme baktı ve sanki ikimiz de elli yıl önceki yaşımızdaymışız gibi, şöyle dedi: Madem sen istiyorsun, tamir edeceğim! İki gün sonra evinin önünden geçtim, mandal yapılmış, beni bekliyordu. César evde değildi, mandalı aldım ve iş masasının üzerine bahçemden bir çömlek bal bıraktım. Birkaç ay sonra öldü. Şimdi mandalı her indirip kaldırdığımda César'ı düşünürüm. Ölü demirciyi ve bacada ateşin

nefesinin azalıp çoğalmasını duydukça, ona teşekkür ederim. César, diye fısıldarım, sen benim ateşimin içindesin.

Troy'da hava kararıyordu. Sucus yatağına serilmiş, gazetede, ünlü bir milyonerle Avustralyalı bir film yıldızının evliliğini anlatan bir yazı okuyordu. Milyonerin şöyle dediği söyleniyordu: Bu benim beşinci ve son evliliğim, artık ne istediğimi bilecek yaşa geldim. Kendisi altmış iki yaşındaydı, gelin yirmi üç. Sucus elindeki gazeteyi yatağının kenarından yere bıraktı.

Son kez köye gidişini hatırlıyor musun anne?

Wislawa, ütüsünü bıraktı ve sanki öteki Troy binalarının kurşun külçelerini değil de dağları görecekmiş gibi, on dördüncü katın penceresinden dışarı baktı.

Köye son gidişimde sana hamileydim Sucus.

Kar yağıyor muydu?

Güldü: Hayır, yazdı, saman kaldırma zamanı. Benim saman kaldırma zamanı. Benim saman kaldırmama izin vermediler, çok tehlikeli olur, çocuk için dediler. Sadece tırmıkla çalıştım.

Wislawa hâlâ dağları seyrediyordu. Masanın üzerinde dik duran ütünün içindeki su fokurdadı. Yan duvardan komşunun televizyonundan tüten sesler içeri sızıyordu, sanki insanlar bir tencerenin içinde konuşuyormuş gibi bir ses.

Çok yakında gene para kazanmaya başlıyorum dedi Sucus.

Olduğu zaman görürüz, oğlum.

Sadece bir yirmi beş bine ihtiyacım var. Yirmi beş. O parayla bir sfigmomanometre alacağım! Bir sfigmomanometre ile kurtulabilirim!

Nereden aklına geldi o şeyi istemek?

Ne işe yaradığını bilmiyorsun, değil mi?

Wislawa'nın aklı başka yerdeydi. Bu, bu şey, bu... istediği kelimeyi arıyor, bulamadığı o tek kelime yüzünden yüreğinde kaybolan Branch için çığlıklar kopuyor.. şu Sıçantepe'li *sürtük*, oğlunu seviyor mu gerçekten?

Yunan dilinde, anne *sfigmo*, nabız, hayat belirtisi demek.

Neymiş Sucus?

O aletle, bir de üzerine hastahanedeki şarlatanların giydiğinden beyaz bir önlük giyersen, Alexanderplatz'da günde sekiz bin kazanırsın!

Kendinden utanmalısın, başkalarının hastalığından para kazanmayı düşünebildiğin için!

Ya dişçiler, onlar ne yapıyor?

Sen, tansiyon nasıl ölçülür, nabız nasıl dinlenir onu bile bilmiyorsun daha.

Beş dakikada öğrenirim.

Sana düzenli bir iş lazım.

Düzenli! Sen ütünü yapıyorsun, ütü ütülüyorsun ve hiçbir şey görmüyorsun. Artık düzenli iş diye bir şey kalmadı. Onlar bitti! Başka çare yok. Zavallı anneciğim benim, bu iş artık böyle, başka çare yok.

Wislawa, pencere kenarında duran yığının üzerine bir tane daha katlanmış yeşil masa örtüsü koydu. Komşular şimdi futbol maçı seyrediyorlardı, maçı anlatan spiker canı gırtlağından çıkacakmış gibi haykırıyordu.

Birkaç dakikaya kadar yemeğimizi hazırlayacağım dedi Wislawa.

Gerçekten mi, diye sordu Sucus, gözleri kapalı. Öylesine yüksek ve öylesine uzak dağların tepesindeki köylerde, gerçekten fısıldayarak konuştuklarında kayalardan yankısını duyan insanlar var mı?

Evet, öyle yerler var.

Sucus ayaklarını havaya kaldırdı, sanki tavanda yürüye-

cekmiş gibi ve bir sıçrayışta hâlâ halısı olmayan döşemede ayakları üzerinde dikildi.

Neden köye dönmüyoruz anne, üçümüz?

Üçümüz mü?

Sen, Zsuzsa ve ben. Babam hep, dağda bize ait ahşap bir ev ve bir çam ormanı olduğunu söylerdi. Orada yaşayabiliriz. Ben odun keserim, sen tavuk beslersin, Zsuzsa da mantar toplayıp sınırın öbür yanında satar, babamın anlattığı kadın gibi, neydi onun adı?

Neden ağlıyorum? diye kendi kendine sordu Wislawa.

Kendi sebzemizi kendimiz yetiştiririz, dedi, Sucus, kışın kayak yapılan yerlerde iş bulurum, yazları odun keserim.

Düşündüğün gibi değil oğlum. Çaresi yok, çaresi yok.

* * *

Sucus, Eddington yönüne giden metroya bindi. Piton'da indi ve deniz kenarından tabakhaneye giden yolu yürüdü. Yol, otoyol gibi, sarı ışıklı lambalarla yukarıdan aydınlatılıyordu. Kamyonların geçmediği anlarda çakılı kumsala çarpıp kırılan dalgaların sesini işitiyordu, aynı zamanda tabakhanenin kokusunu da duyuyordu. Daha çürütücü kokular da vardı Troy'da... örneğin Gentilly Tepesi'ndeki gübre fabrikası, ama karanlıkta tabakhane kokusu ona katakombları hatırlattı. *Kata,* Yunanca'da, aşağıda, altta, demek. Aşağıda-altta, babası Clement'ın olduğu yerde.

Yol burnun ucunu dönünce, Sucus'un karamsarlığı dağıldı, çünkü oldukça yakında Sıçantepe'nin ışıkları görünüyordu. Şehirlerde doğmuş çoğu insan gibi, o da boş mesafelerden ürkerdi. Biraz koştu. Çok geçmeden radyodan gelen müzik sesini duydu. Ansızın gördüğü bütün ışıklar söndü. Sonra tekrar yandı. Bu birkaç kez tekrarlandı. Zifiri karanlıkta, gecekondularla dolu tepeler, uyuyan köpeğe benzi-

yordu, ışıklar gelince dans eden ayıya. Bazı evlerin duvarlarında iplere dizilmiş renkli ampuller vardı. Sucus'un yolunu bulması imkânsızdı, çünkü geceleyin bütün bildiği nirengiler kaybolmuştu. Ya bir ışıklar labirentindeydi, ya da kuyu gibi karanlığın içinde. Birkaç çocuğun, çöpçülerin topladıkları çöpler arasından bulup getirdiği ganimetleri ayıklayıp istifledikleri bir evin kapısının önünde durdu. Biri elektrikli aletler için parçalar, biri kadın ayakkabıları, öbürü ilaçlar, öbürü de büyük konserve kutularından oluşan yığınlar.

* * *

Dima amcanın evini biliyor musun? diye sordu Sucus, sigara içen bir oğlana.

Mavi Ev! Zsuzsa'nmki!

Evet o.

Oğlanlar etrafına toplandı.

Ne güzel bıçağın var öyle.

Eskidir, çok eski. Babamındı.

Görebilir miyim? diye sordu, gözünün altında mor halkalar bulunan, sigaralı olanı.

Sucus bıçağını kılıfından çıkardı ve bir parmağı sivri ucunda, öbür eliyle de rengeyiği sapını tutarak havaya doğru kaldırdı. Kulübenin içinde yanan fenerin ışığında, bıçak su gibi parıldadı.

Hayat bileylenmiş bir bıçak kadar ince. Gerisi Tanrı.

Bıçağını elleyebilir miyim? diye sordu, aynı oğlan.

Sucus başıyla hayır, dedi.

Sana bunun için on beş bin veririm.

Sucus gene başını salladı.

Yirmi bin!

Satılık değil.

Her şey satılıktır.

Bu gece bir tek kuruşum yok, dedi Sucus, bir tek kuruşum bile yok ama söylüyorum, bıçağı satmayacağım.

Çünkü baban verdi, onun için değil mi?

Oğlan sigarasını yere attı.

Satmayacağın şeyler vardır, dedi Sucus.

Demek Zsuzsa'yı bulmak istiyorsun!

Şanslı adammışsın, çünkü onu tanıyoruz!

Zsuzsa ve düdükçüsü!

Zsuzsa'yı bulmak için, elektrik kablolarını takip edeceksin, yukarı, ta en yukarı gideceksin, soldaki ikinci kör domuzu geçinceye kadar tırmanacaksın dedi, bıçağı satın almak isteyen oğlan.

Kör domuz nedir biliyorsundur umarım.

Dünkü çocuk değilim, dedi Sucus.

Zsuzsa da değildi!

Zsuzsa gibi bir anneniz olsaydı hoşunuza gider miydi?

Kör domuzun yanından sağa sap, orası Mavi Ev'dir.

* * *

Sıçantepe nasıl gecekondularla, insanlarla, çocuklarla, tavuklarla tıklım tıklım doluysa evin içi de eşyalarla öyle tıklım tıklım doluydu. Elbiseler, tavalar, karton kutular, yastıklar, tabaklar, şişeler, ayakkabılar, havlular, paçavralar, çömlekler, bir masa, yerde bir şilte, bir TV seti, bir elbise dolabı, bir ocak, bir sıvı gaz tüpü, bir lavabo. Gene de evde

öyle düzenlemeler ve dokunuşlar vardı ki burada kadınların yaşadığı anlaşılıyordu.

Kocaman şiltenin duvara değdiği yerde, yastıklar dümdüz bir çizgi halinde, yatak örtüsü yerine kullanılan örtünün üzerine dizilmişti ve bu tepeciğin kenarından beyaz danteldan bir su geçiyordu. Çıplak briket duvara çakılı rafın üzerindeki tabaklar özenle boy sırasında dizilmişti, en büyüğü en alttaydı. Mukavva tavanın ortasına uçan bir martı fotoğrafı yapıştırılmıştı: yataktan bakılınca üzerinize uçuyormuş duygusu veriyordu. Ama en çarpıcı belirti bu küçücük odada beş ayna olmasıydı! En büyüğü, altın yaldızdan, kilise penceresi biçiminde çerçeveli, lavabonun arkasındaki duvara yaslanmıştı. Gri yüzeyinde, civanın eksildiği yerlerde kara kara lekeler serpilmişti. Sıçantepe'nin toprağını andırıyordu ama lavabonun yanında duruyorsanız ciddi, karanlık yansımasında vücudunuzun tümünü görebiliyordunuz.

Şuna bakın! dedi, Zsuzsa'nın annesi Kaja.

Ütülediği giysiyi omuzlarından tutup kaldırdı. Terzi elinden çıkma bir ceketti, siyah beyaz, köpek-dişi tvid. Havaya kaldırıldığında, omuzları sıkı oturmuş, kalçalarda havalanan ceketiyle yürüyen bir kadının üzerindeki salınışla ceketi hareketlendirmekten kendini alamadı.

Bu Zsuzsa için, diye açıkladı, bunu bugün öğleden sonra almış.

Şık, dedi Sucus.

Ona uyan etek de var.

Ceketi yerinde tutan kocaman, geniş, sol elinin etrafında ütüye devam etti. Yakanın birinde, kenarları kara bir delik olduğunu farketti, yanmış olmalıydı.

Önemli değil! dedi Kaja, mor entarisinden taşan esmer elma rengindeki iri vücudunun ağırlığı sanki o iki kelimeye öyle bir vurgu verebilirmiş ki, delik de böylece ortadan kaybolurmuş gibi.

Ütüden mi oldu?

Bana sorarsan yanan bir kömür parçası düşmüş üstüne dedi Kaja.

Nasıl?

Düzülürken, elbiselerini yanan bir şöminenin kenarına fırlattı herhalde. Neyse, olan olmuş. Bir şey olmuş olmasaydı, bu gece burada olmazdı. Zengin kadınlar, hiç bozulmamış tvid tayyörlerini boşuna çöpe atmazlar. Orasına iğneleyecek çiçek alırsan, gözükmez.

Kaja, göz kırptı.

Acıktın mı? Sana biraz *polenta* ısıtayım. Naisi, kızla beraber arkada dışarıda. Çağır onu.

Sıçantepe'de, erkeklerin inşaat için kazdıkları yerler dışında düz bir zemin yoktur. Yamaçlardaki bütün evler bir kürek ve kazmayla başlamıştır. Şimdi bazı aileler daha zenginleştikleri için tek bacaklı Achille'i tutarak işe başlıyorlar, onun elden düşme bir dozeri var. Mavi Ev'in arkasında dört metrekarelik bir yer; Dima amca hapse gitmeden önce, kazmayla düzlenmişti. Niyeti Zsuzsa ve Julia için bir oda yapmaktı: o zaman Dima amcayla Kaja, aynaların olduğu odada tek başlarına uyuyabileceklerdi. İkinci odayı geceleri Naisi işgal ediyordu. Krallara yaraşır bu özel hayatın sahibi olmayı haklı çıkarmak için odasına "Karargâh" diyordu. Dima amcanın tutuklanmasından beri arkadaki çalışma durmuştu. Küçücük arsa, Dima amcanın inşaat için topladığı tahtalarla doluydu, kaplamalar, kontrplaklar, ambalaj kutuları ve eski bir telefon direği. Bütün bunlar ailenin yapmayı hayal ettiği, eve bitişik kulübeyi, az önce yıkılmış gibi gösteriyordu. Sıçantepe'de neyin yükselmekte, neyin yıkılmakta olduğunu anlamak genellikle güçtü.

Naisi ile Zsuzsa süprüntülerin arasında bir sandığın üzerine oturmuşlardı, Zsuzsa kardeşini dinliyordu. Naisi'nin okuma yazması vardı ama okuduğu kitap değildi. Naisi sürekli olarak

tepede ve aşağıda şehirde olup bitenlerin işaretlerini okuyordu, var kalmanın yeni mesleklerini, en iyisi de, var kalmanın sorun olmadığı insanlara katılmanın en son planlarını. Naisi hep okurdu- bu nedenle kol işçiliğini zaman kaybı sayardı. Gittiği her yerde okurdu: insanların karakterlerini, yalan söyleme tarzlarını, korkularını, şehrin çeşitli bölgelerini ve oraları kontrol edenleri, binaların planlarını, dedikoduları, yeni piyasa fiyatlarını, polis raporlarını, sokak haritalarını... ve okumadığı zaman, biraz önce okuduklarını düşünürdü. Bunun için, evin arkasında karanlıkta konuşurlarken, Naisi, kardeşine ders verir gibi görünüyordu. Gerçekte öyle değildi. Zsuzsa'nın dinleme tarzı böyleydi, Naisi'nin de konuşma tarzı böyleydi.

Senden bunu geceleyin istemezdim, diyordu Naisi, gündüz, yalnızca öğleden sonra...

Sucus yaklaştı. Yeni tayyörün ütülendi, dedi.

Bayrak, bana Leylak denmesini istiyorum, dedi.

Leylak isim değil ki.

Bir çiçeğin, bir parfümün ve bir ağacın adı.

Kadın adı değil. Lila! Lili! Lilith! Ama Leylak olmaz.

Dinle, yeni yüzüğümü satın aldığım çöpçü bir şarkı söylüyordu. Şarkının sözlerini, Kaplumbağa Tepesi'nde oturan Oktay Rıfat adında bir arkadaşı yazmış. Sözleri şöyle:

Sokağın başında
Leylaklar açmış
Demek yalvarmalı, yakarmalıyım,
Leylak, ey leylak
Bırak da geçeyim
Leylak, sevgilim benim...

Tepenin altında iki köpek havlıyordu.

Zsuzsa ayağa kalktı, Sucus'u dudaklarından öptü ve kulübeye girdi.

Köpeklerin gece havlaması kötüye işarettir. Köyde, ormandan bir ses işittikleri için havladıkları söylenir.

Geldiğin iyi oldu, dedi Naisi. Biraz yeni insan yapmamız gerekiyor. Hiç yeni insan yaptın mı?

Belki, birkaç gece önce yapmışızdır!

Bize on tane lazım, kayınbirader.

Bize birkaç yıl zaman tanı.

Bize yarın değil öbür gün on tane lazım.

Bu epey fazla.

Kimlik fotoğraflarıyla, adlarıyla, numaralarıyla.

Kimlik?

Evet, hem uluslararası. Pasaport gerek. Kim paraları ödüyor? diye sordu Sucus.

Diyelim ki, ben ödüyorum.

Kaç para, Naisi?

On kişi için beş yüz bin.

Gerçekten parayı ödeyecekse şunu söylemelisin Naisi, dedi Sucus, bu adam seni cimri gibi gösteriyor. Beş yüz bin'e on adam!

Her şeyi kontrol ettik. Seninle Zsuzsa'nın on beş dakikanızı alır, en fazla. Risk asgarî.

Hepsi on kişi mi?

Daha fazlasını getirirsen daha fazla alırsın. Budapeşte İstasyonu.

17. peron. Schlafwagen 101.

Pasaportları ne yapacaksın?

Söylediğim ya, Sucus, daha fazla insana ihtiyacımız var.

O anda Zsuzsa göründü, köpek-dişi tvid eteğiyle. Karanlıkta onun ne kadar değiştiğini gördüler ve etek dizlerinin hemen üstünde bitiyordu, daha yukarıda değil. İkisi de onu seyrediyordu. İkisi de onu seviyordu. Köpeklerin havlaması durmuştu. Naisi kızkardeşinin zarif şıklığına uymak için çizmesinin tekini toprağa vurarak omuzlarını dikleştirdi. Okumak istemesinin sebebi kızkardeşiydi. Zsuzsa'yı bir müzisyenin kendi enstrümanını sevmesi gibi seviyordu ya da bir sürücünün yarış arabasını sevmesi gibi. Bütün istediği ondan en iyisini almaktı ki, bunu ona kendisinden zevk duyması için geri verebilsin. Zsuzsa olmanın zevkini. Hayatında, kendi gözleri, kızkardeşi kadar güzel hiçbir şey görmemişti. Naisi'nin hayatında kıskançlık yoktu, yalnızca bu kalbî büyük ihtiras.

Sucus onu bir emeli olmaksızın seviyordu. Onu kıskançlıkla, tutkuyla, koruyarak seviyordu.

Leylak, ah leylak
Bırak da geçeyim...

diye mırıldandı ve Zsuzsa kollarını açtı.

Bir avcı borusunun sesini işitiyorum. Avcı borusu tuhaftır, hep gider, arkası dönük, omuzunun üzerinden konuşur. Onunla ilgili her şey gidişi haber verir. Ve Harp nasıl dişiyse, avcı borusu erildir.

Boru sesini, 17. peronda Budapeşte İstasyonu'nun yüksek cam damının üzerinden duyuyorum, ses yaban bir hayvanın ulumasını andırıyor. Neredeyse hayvanın kürküne dokunacağım, ılık, terli, altın renkli dikenli kabukların içine yerleştiği, keçe kadar sert. Sesinin körüklenmesi dökme-de-

mir sütunlara çarparak morarıyor, gelecek yaralar ve yaralılar için ağlıyor.

Sucus ve Zsuzsa 17. perondan aşağı yürüyorlardı, biri öbürünün arkasında, daha önce tanıştıklarını akla getirebilecek hiçbir belirti yoktu. Yoktu çünkü Sucus'un düşündükleri işitilebilir ve görünür değildi. Düşünüyordu: o etekle, bacakları gökyüzü kadar yüksek görünüyor! Ama nerede bittiklerini ben biliyorum. Öbür düşüncesi şuydu: Lütfen Tanrım, şu iş iyi gitsin.

Zsuzsa köpek-dişi tayyörünü giymişti. Yakasına, o sabah Sucus'un Escorial'da bir bahçeden aşırdığı beyaz dalyaları iliştirmişti. Naisi'nin getirdiği siyah bir yolcu çantası taşıyordu. Sağ omuzunda asılıydı. Saçlarını beyaz bir Mısır türbanının içinde saklamıştı, bu işi büyükannesinden öğrenmişti.

Beyaz, iyi cins pamuk müslinden bir kumaş parçası, en azından üç metre. İyice darlaşana kadar katlıyorsun, sonra iki ucundan bir miktar pay bırakıp, başının etrafına sarıyorsun. Bu uçları örgü şeklinde toparlayıp başının etrafına bir hale gibi çeviriyorsun.

Lavabonun arkasındaki karanlık aynanın önünde, saçlarını geri toplayıp saklayan bu Mısır türbanını yapmak, Zsuzsa'nın yarım saatini almıştı.

Nefertiti'ye benziyorsun, demişti Naisi, kızkardeşi evden çıkarken: sonra ekledi: Çantayla uğraşma, mecbur kalırsan bırak. Schlafwagen 101. Bu adam sefahat düşkünlüğüyle ünlüdür.

Türbanla birlikte, Zsuzsa kara güneş gözlüğü de takmıştı. Eksik olan iki dişini saklamak için ise yapılabilecek hiçbir şey yoktu. Tırnaklarını kan kırmızısı boyamıştı.

Zsuzsa'yı izleyen Sucus, babasının yağmurluğunu giymişti. Yakasındaki etikette Aquascutum yazıyordu. Babası bu adı ona açıklamıştı. Latince, *aqua,* su. Latince *scutum,* kalkan. Bu yağmurluk Clement'a bir lokanta sahibi tarafından, bir ziyafet için bin istiridye açması nedeniyle verilmişti. Müşterinin biri bir yıl önce yağmurluğu lokantada unutmuş, bir daha geri gelmemişti. Bu kıyafetle, Sucus, düzenli işi olan birine benzemişti. Üzerinde denerken onu seyreden Wislawa'nın yüreği bir tür umutla, sıkışmıştı sabahleyin.

Bu bir TEN treniydi. Trans Europe Night (Yataklı, Avrupa). Kıtayı aşıp üç gün içinde okyanusa ulaşıyordu. Schlafwagen 101, yataklı vagondu, yüksek pencereleri sıkıca örten amber renkli perdeleri şimdiden kapanmıştı. Döşemeleri Burgonya şarabı rengindeydi. Peronda biri gazlı kalemle şunu yazmıştı: BOK ARABASI!

Zsuzsa yavaşça yürüyüp geçti, başını kaldırıp perdeli pencerelere bakıyor, görevlinin dikkatini çekmeye çalışıyordu. Çekti de. Eliyle vagonun kapısına gelmesini işaret etti. Önce ona bagajını verdi, sonra kendisi basamağa adımını attı. Ayağında, en ucuzundan beyaz, ökçesiz, plastik sandalet vardı, plajlarda satılan cinsten, ama bu sandaletlerle basamaklara adımını atışı, onları el yapımı gibi gösteriyordu.

Büyükannem bana orak biçmeyi öğrettiğinde onbir yaşındaydım. Erkekler kova kova terler demişti ve erken ölürler, onun için şimdiden öğrensen daha iyi olur. Ve öğrendim. Orağınız iyi dövülmüş ve sivri ucundaki bıçağı incecikse, başparmağınızın tırnağıyla onu bükebilirsiniz ve düzelirken parlak beyaz maden size göz kırparsa, o zaman orak biçme kollarınız ya da omuzlarınızla ilgili bir hareket değildir, kalçalardır hareketi sağlayan, tamamen kalça işi. Ot, kendisini

biçenin bir erkek değil de, genç bir kadın olduğunu anlar. Ve aynı nedenle, TEN treni de, içine binenin Zsuzsa olduğunu biliyordu.

Paris'e gidiyorum, dedi görevliye. Treninizde iki gece geçireceğim.

Schlafwagen görevlisi düşünüyordu: bu kadın aşifte, yüksek sınıftan bir aşifte.

Sucus perondan, görevlinin durduğu üst basamaktan Zsuzsa ile konuşmasını seyrediyordu.

Size içine düştüğüm ikilemi anlatmak istiyorum.

Ona ikilem kelimesini kullanmasını, Sucus önermişti o akşamüstü, prova yaparlarken. İkilem. *Dilemma.* Yunanca *dis,* iki anlamına geliyor ve *lemma,* anlaşılan, ya da algılanan demek oluyor.

Eminim bana yardım edebilirsiniz Bay Schlafwagen sorumlusu. Rezervasyon yaptıracak zamanım olmadı. Yolculuk, bir son dakika kararıydı. Ama şimdi iki gece, soyunup yatağa girmeden gitmeyi gözüm yemiyor. Bana yataklıda yer bulabilirseniz treninizle gideceğim yoksa uçağı tercih etmek zorundayım!

Peronun yukarısında vagonda bambaşka bir dünya vardı. Yer çok dardı. İki kişi koridordan ancak geçebiliyordu, iki yana kendilerini sıkıştırmak zorundaydılar, gene de birbirine sürtünen her şey çok klastı, klas ve mahrem. Henüz yatmaya gitmemiş yolcular, yatma hazırlığı içindeydiler, ceketlerini asıyor, el yapımı ayakkabılarını çıkarıyorlar, Parizyen eşarpları çözüyorlardı. Zengin adamın kondu treni diye aklından geçirdi Zsuzsa.

Schlafwagen görevlisi, çukulata renginde ve altın sırmalı üniforması içinde, ona ofisinin yolunu gösterdi. Pirinç ak-

samlı, iki yana açılan kapının dibindeki masasından rezervasyon çizelgesini aldı.

Yeriniz yoksa ineyim... Karar vermeme yardımcı olabilir misiniz?

Şansa bakın ki Madam, bir boş yatağımız var.

Harika! Görebilir miyim?

Bu belirleyici andı. Onu koridordan içeri götürecek miydi, götürmeyecek miydi? Ansızın ve kurnazca görünüşünü değiştirdi: dudaklarını ileri çıkardı ve ağzı sertleşti. Adam daveti karşıladı ve yeme uzandı.

Takip edin beni Madam.

Koridordan aşağı ona yol gösterdi ve 20 no.lu kabini açtı. Bu kabin genellikle son dakikada gelen ve yüksek bahşiş veren müşteriler için saklanırdı. Ama, Schlafwagen görevlisi, bu yüksek sınıf aşiftesinden para şeklinde ödemeyi kabul etmeyecekti. Yatağın üzerindeki dantelli örtü, yıldızlarla çevrili uçan bir kumru gösteriyordu.

Şans hiçbir zaman bütünüyle ilgisiz değildir: ya sizin yanınızdadır, ya da size karşıdır. O saniyeler içinde, görevli, Zsuzsa ve Sucus, üçü de şansın kendilerinden yana olduğuna inanıyorlardı. Sucus için, görevli, ofisinin iki yana açılan kapısını açık bıraktığı için. Zsuzsa, boş yatağın koridorun öbür ucunda olmasından dolayı. Schlafwagen görevlisi de, sınırı geçtikten sonra, yer kirasını alacağı için.

Hoparlörler TEN treninin on dakika sonra 17. perondan hareket edeceğini bildiriyordu.

Sucus görevlinin ofisinden içeri sızdı, kapıyı kapattı. Vincin kabininden daha büyük değildi içerisi. Yatmaya giden yolcuların pasaportları, düzgün bir biçimde masanın üzerindeki rafa yerleştirilmişti. Hepsini teker teker aldı, fasulya taneleri gibi ve yağmurluğunun cebine attı. Sonra kapıyı açtı ve koridordan aşağı rahat rahat yürümeye başladı, peronda biraz yürümek için trenden inen bir iş arkadaşını

arayan biri gibi görünüyordu. 20 no.lu kabinin önünden geçerken Zsuzsa'nın sesini işitti: Mükemmel!

Sucus, perona indi, bilerek kapıyı açık bıraktı ki Zsuzsa kolayca atlayabilsin.

Pasaportunuzu rica edeyim, Madam, biletinizle ilgili küçük işlemleri sonra halledebiliriz.

Oldu, şekerim.

Görevli bu kelimeyi bu kadar çabuk duymanın heyecanıyla, kadının yanından sıyrılıp bir sansar hızıyla geçtiğini farketmedi.

Annemi öpüp vedalaşmam gerekiyor! Peronda beni bekliyordu!

Tren hareket etmeye başladı. Zsuzsa'nm hâlâ görünmemesinden endişelenen Sucus, yeniden yukarı atlamaya hazırlanıyordu. Ama işte kapıya varmıştı, zafer dolu görünüyordu. Bir saksağan hafifliğiyle perona indi.

Basamaklarda kalan Schlafwagen görevlisi, öfkeli bir yerinme içinde bağırdı, tren hızını alırken: bagajınız, madam, bagajınız!

Dikkati kendi üzerine çekmemek için Zsuzsa arkasını döndü ve uzaklaşan trene el salladı. Öteki insanlar çekilmeye başlayınca kalabalığa karıştı.

Alabildin mi?

On dört tane.

Usulca elini tuttu ve babasının yağmurluğunun cebine soktu, dokunabilsin diye. Hepsini elinde hissetti. Sonra, gülümseyerek budala bir kukla gibi başını iki yana sallamaya başladı. İkisi de sessizleşti, ansızın bitkinlik çökmüştü. Kuzeye giden bir metrodaydılar.

Babamın geldiği dağlardan geçiyor TEN treni.

Uzaktaki dağlar, dedi Zsuzsa.

Vagonun öbür ucunda ayakta duran bir adam şarkı söylemeye başladı. Zevk için değil, para için söylüyordu.

Neden oraya gitmiyoruz? diye sordu Sucus.

Aptallaşma.

Yarınki trenle gidebiliriz.

Gidebiliriz, evet.

Nakit paramız var.

Birinci sınıf biletle mi?

İstersen öyle, Leylak.

Oraya gidince ne yapardın?

Dağın birinin üstünde ahşap bir evim var.

Bana oraya hiç gitmediğini söylemiştin.

Babamın evi. Yüksek bir yarın başında, bir şelalenin yanında. O evde oturabilirdik.

Metro Temple'da durdu. Bir sürü insan bindi, aralarında iki cüce vardı, Sucus'la Zsuzsa'nın arkasındaki koltuklara yerleştiler.

Babanın köyünde her şeyin süt olduğunu söylemiştin.

Evet, öyle derdi babam. Köyde satabileceğimiz tek şey süttü. Bunu yüzlerce defa dinledim ondan.

Şarkıcı şimdi "Guantanamera"yı söylüyordu.

Naisi senin keçi sağdığını söyledi.

Aklına geleni söylüyor, o.

Doğru değil mi, yani?

Kim bilir.

Tavuk boğazlayabiliyorsun!

Schlafwagen görevlilerini de!

On dört, Leylak. Yedi yüz bin yapar.

Geceyi Patrai Otel'de geçirelim.

Nerede bu sence?

Chicago'nun arkasında. Sıçantepe'den görülebiliyor. Koyun karşı tarafında. Katedral gibi kulelerle kaplı kocaman bir yer. Oraya gidelim Bayrak.

Arkalarındaki iki cüce de konuşuyordu.

Sinirlerim ayağa kalktı, dedi biri öbürüne.

Abartma...

Ya bizi yere düşürürlerse?

Olamaz, çok kalabalıklar.

Ya bizi pencereden dışarı fırlatırlarsa?

Yok canım, o kadar da olmaz.

Genç ve güçlüler mi?

Senin yaşlarındalar Samuel.

Ya kadınlar...

Yarışmayı, bana sorarsan, kendi kadınları için yapıyorlar. Kadınlar heyecanlanıyor. Bizi yakalamaya bayılıyorlar, beşi, altısı, yedisi, çarşafları tutuyorlar. Biz zıplayıp meme uçlarına dokunuyoruz. Onlar çığlıklar atıyorlar.

Tren Spallanzi'de durdu.

Ne kadar yükseğe fırlatıyorlar bizi, diye sordu daha genç olan cüce.

Atabildikleri kadar yükseğe, avizelere değecek kadar.

Hâlâ gerginliğim geçmedi.

Tehlikeyi göze almazsan büyük para kazanamazsın.

Dans etmeye bir itirazım yok...

Dansı onlar ediyor Samuel, biz değil!

Bize de düşme işini yapmak kalıyor! dedi Samuel.

"Guantanamera" bitti ve şarkıcı, ters çevirdiği şapkası elinde, koridorda yürümeye başladı. Yolcuların çoğu bir iki madeni para attılar. Yaşlı cüce cüzdanını açtı, yavaş yavaş bir banknot çıkardı.

Kralsın! İkiniz de kralsınız dedi, şarap kokan şarkıcı.

Sucus da bir banknot çıkardı. Naisi'den paranın yarısını işin başında, yarısını malın tesliminde ödemesini ısrarla istemişti. Banknotu adamın şapkasının içine dikkatlice yerleştirdi. Teşekkür ederim demenin bir başka yoluydu.

* * *

Budapeşte İstasyonu'nun kuzeyindeki semt, şehrin kırmızı-ışıklı bölgesi Sankt Pauli'ydi. Burası, birbirine paralel üç caddeden meydana geliyordu, bir yüzyıl önce burada matbaacılar yerleşmişti. Şimdi, dükkânların vitrin bölümü, küçük atelyeler, evler barlara, strip joint'lere, sex-shop'lara ve kiralık odalara, yüzlerce kiralık odaya dönüşmüştü. Orospular sabah on birden itibaren caddelerin kenarına dizilirlerdi. Troy'daki erkeklerin onlardan hangi sözlerle bahsettiğini bilirim: cruisers, flatbackers, koorvas, hookers, bangtails*: Çitlerin üzerindeki kuşların daha hoş adları var. Ama kadınların takma adları biraz daha yumuşaklık duygusu hatırlatıyor: Şincap, Lorraine Luv, Feather Duster, Luscious Lou. Bu kadınların hepsi başka bir hayatın hayali içinde yaşıyordu ve bu konuda, bu dünyada yaşayan başka bütün insanlardan pek farklı değillerdi; yalnız daha sağlam bir gerekçeleri vardı.

Üçüncü Cadde'nin ucunda, bölgenin en büyük ve en ünlü barı, Flores vardı. Pasaport olayının akşamı, Komiser Hector, bu barda oturmuş, viskisini içiyordu. Kasvetli bir havadaydı. Cauchy Caddesi'ndeki merkezi saat sekizde terketmiş, bir İtalyan lokantasında karnını doyurmuş ve Flores'e gelmişti. Buraya yalnızca kendini kötü hissettiği zamanlar gelirdi. Kendisine bir müşteri gibi değil de, bir *senyör* gibi davranan oranın kızlarıyla çene çalardı. Kim olduğunu bilirlerdi. Kızlar için, başlarını belaya sokmamak çok önemliydi. Onun tarafından beğenilmek isterlerdi ama kendilerinden biriyle iş becermediği ve salaklıktan hiç hoşlanmadığı kendilerine anlatılmıştı. Bu nedenle ona bir Senyör gibi davranıyorlardı. Böylesi de onun yaralı ruhuna mer-

(*) "Orospu" anlamına gelen ve çeşitli dillerde argo kelimeler. (ç.n.)

hem gibi geliyordu. Bu gece Feather Duster konuşuyordu onunla:

İşte ondan sonra bizi yatlarına bindirdiler, evet Paraguay bayrağı vardı yatta. İçini görecektiniz, sıcak duş, kokteyl barı, video, beyaz deri takımlar, İsveç bardakları. İçlerinden biri bana, tek isteğim bir dünya turu yapmak, deyince neredeyse gülmekten boğulacaktık.

Komiser Hector, dinlemiyordu, düşünüyordu: İki hafta içinde buradaki kızlar bile, işimin bittiğini anlayacak. Kapıdan içeri girdiğimde, Winner, hâlâ "Benden bir viski, Komiser'e," diyebilir. Belki birkaç ay böyle devam eder. Sonra bir gün kendi kendine, canı cehenneme, ihtiyar pezevenk, kendi ödesin içtiğini, der, biter. Sonra yeni gelen kızlar beni göz ucuyla süzerken eskiler onlara anlatır. Ona takılma, şekerim, eskiden önemliydi, polisti, şimdi işi bitti. Bir şey istemeden oturur, sadece bizi seyredip çükünü sertleştirir. Bir kez olsun kızlardan birine bir bardak içki ikram ettiğini görmedim... geçmiş ondan, biz ona aldırış etmeyiz. Gün geçtikçe daha beter oluyor, dedi kendi kendine Komiser: Susanna'nın suratına kapıyı çarparsam, geri döneceğim, köye geri döneceğim.

Böylece, Pazartesi gününe kadar dönmedik diyordu, Feather Duster. Müthiş bir hafta sonuydu! Gene de doğruyu söylemek gerekirse, iki gün geçtikten sonra tekrar karaya ayak basmak, sağlam zeminde olmak iyiydi.

Bir sonraki durakları neresiymiş, biliyor musun?

İzmir, dediler.

Sana hangi parayla ödeme yaptılar?

Komiser Hector, size bunun cevabını Flores'de mi vermeliyim?

Biraz şampanya ister misin Feather?

Bu hoş olur işte, Komiser'im... dolarla ödediler, aslında dolar verdiler.

Bir şişe Widow'dan, dedi Hector.

Kadehlerini kaldırdıklarında, Hector onun gözlerinin içine baktı. Kinsiz, samimiyetsiz, cömerttiler. Kız da onun gözlerine baktı ve şaşırdı. Feather Duster bunun gelmekte olduğunu, Hector kendisi bilmeden önce bildi. Kıza bir bardak içki daha doldurdu, kendisi içmiyordu. Kız daha bir yudum bile almadan önce, Hector'un eli baldırındaydı. İri bir köylü eli. İşte geliyor diye aklından geçirdi Feather. Hector'un tırnakları oynamaya başladı, yün yumağıyla oynayan bir çocuk gibi.

Benim odaya gidelim mi? diye sordu, şişe bitince.

Bana numaranı söyle. Orada buluşuruz.

Çıkarken, Feather Duster, gözlerini kocaman kocaman açtı ve bardaki kızlara kaşlarını kaldırdı. Bakın bakalım, ağa kim düştü, diyordu bakışları. Komiser bir dakika sonra onu izledi.

İçeri girmek, dönüş yolunu bulmak. Bu istek bazan o kadar güçlü ki, her şeyle –bok, sidik, kan, ılık olan ne varsa onunla uzlaşabilir, içeride, yuvada ne var idiyse. İçerde: önceden olduğumuz yerde, hayatın ne olduğunu öğrenmek zorunda olmadan önce içinde olup dışarı atıldığımız yerde.

Sokağa çıktıktan sonra beş kapının önünden geçmek zorundaydı. Numarayı biliyordu. Golden Fleece (Altın Post)'e bitişikti. Kalbinde işleyen bir yara acısı vardı. Bu acı, geri dönmek için her yolu buluyordu, tıpkı yalnızca burnuyla yaşayan kör bir köpek gibi, adsız bir mutluluğu hatırlıyordu. İkinci katın merdivenlerini tırmandı. Feather çoktan sabahlığını giyinmişti.

Oraklar! Çocukken, nasıl böyle kestiklerine şaşardım. Bir taşa vurmanız yeter, bıçağın ucu dişi kırılmış bir ağız gibi işe yaramaz hale gelir. Siyah sapı ve gümüşi bıçağıyla, orak bana ne kadar yakındır, bir dikiş iğnesi, balta ya da bıçaktan çok daha yakındır. bu kadar yakın olmasının nedeni bıçağın çok keskin olmasındandır. Kumaş kadar ince.

Patrai Otel'in mermer holünde, bütünüyle camdan yapılma ve altın renginde metal çerçeveli bir asansörden başka bir şey yoktu. Asansörün tabanı bile camdan yapılmıştı. Zsuzsa ve Sucus asansörden içeri girer girmez, kapıları kapandı ve yükselmeye başladılar, tıpkı Cherub'ların Madonna'sı gibi her taraftan görünerek gökyüzüne doğru çıkıyorlardı.

Bütün dünya bizi seyrediyor, diye kıkırdadı Zsuzsa. Yakıt yanında, değil mi?

Sucus başını salladı. Sonra camı tıklattı.

Kurşun geçmez, dedi.

Sonunda, asansör durunca, kendilerini büyük bir salonda buldular, bu salon halı ve ahşapla kaplanmıştı. Çiçeklikler içinde birkaç küçük ağaç ve iki ya da üç zırh vardı.

Bir Tanrı kulu bile yok!

Saat bir!

Beklenmedik bir biçimde, salonun en ucunda resepsiyonda, benim gibi yaşlı bir kadın oturuyordu. Siyahlar giyinmişti, eklemleri artritli, yıpranmış elleri vardı, eğer görülebilseydi, dirseklerine kadar kolları, kavruktu ve görebilselerdi bedenin geri kalan her yeri son derece beyazdı.

Oda mı istemiştiniz? diye sordu, kayıtlara bakarak.

Denize bakan banyolu bir oda istiyoruz, dedi Sucus.

Bavullarınız yok mu? diye soruşturdu, yaşlı kadın.

Havaalanında bıraktık dedi Sucus.

Yarın gene uçuyoruz, dedi güneş gözlüğünü sallayarak, onun için yanımıza yalnızca...

Tabii, dedi yaşlı kadın.

Rio de Janerio'ya, diye ekledi Zsuzsa.

Başka neresi olabilir ki? dedi yaşlı kadın.

Yemeğimizi odada yemek istiyoruz, dedi Sucus.

Siparişinizi alması için torunumu göndereceğim. Şurayı imzalayabilirseniz, beyefendi, hemen odanıza çıkabilirsiniz.

Sucus durakladı, bir anda kendinize bir ad uydurmanız zordur. Anne babanızın size verdiği addan başka aklınızdaki bütün adlar uçup gider. Sonunda Murat Ioannidis'i icat etti.

Odanın fiyatı, yüz bin, dedi yaşlı kadın.

Zsuzsa, zırhlardan birini inceliyordu. Her bir büklüm üç kez bükülebiliyordu. Göğüs bölümünü kaplayan metal ince oymalıydı. Cinsiyetinin olduğu yer küçük bir teneke pasta kutusu gibiydi.

Şampanya içmeyelim mi dedi, doğrudan vizörün gözlerinin içine bakarak.

Torunum bir şişe getirir.

Soğutulmuş olsun, dedi Sucus.

Boris ölmeden önce arka bahçesinde soğuttuğu kadar soğuk.

Anlayamadım...

Yok bir şey, nasıl anlayacaktınız ki? Bir köy hikâyesi. Buyrun anahtarı. Odanız, üçüncü katta efendim.

Oda, arkasındaki düzeltilmiş zeminle birlikte bile düşündüğünüzde, Mavi Ev'in tamamından çok daha büyüktü. Buna rağmen hemen hemen boştu. Zsuzsa kapıda heykel

gibi duruyordu. Yüksek tavandan, kesme cam kollar uzanan bir avize sarkıyordu. Bazı yerlerde cam parçalar eksikti ve ampulleri görebiliyordunuz. Kollardan biri dönünce ışık yolları odayı aydınlattı. Denize bakan iki pencere arasına televizyon yerleştirilmişti, bir duvarın yarısını da kocaman bir elbise dolabı kaplıyordu. Kül rengi yer döşemesindeki ahşabın cilası yer yer bozulmuştu. Zsuzsa'yı en çok hayrete düşüren şey yatak oldu. İkisi de hayatlarında hiç dört direkli yatak görmemişti. Saka kuşunun kanatlarındaki çizgi renginde, sarı ipek kumaşla kaplıydı. Tavanın bordürleri boydan boya, beyaz alçıdan akantos yaprağı deseniyle süslüydü.

Ne yapacağız Bayrak?

İçeri gir ve kapıyı kapat.

İçeri girdiler. Zsuzsa ayaklarını ayakkabılarından kurtardı ve bir şeylere dokunarak, odanın içinde, dolaşmaya başladı. Dört direğe, sarı ipeğe, komodinlerin üzerindeki dantel örtülere, elbise dolabının altı kapısının tokmağına. Velur perdeleri açıp, dışarıya, geceye baktı.

Özel plajı da olan Patrai Otel bir zamanlar İngilizler arasında pek modaydı ama, koyun biraz yukarısındaki doldurma tesislerinden sızan petrol denizi kirletmişti ve şimdi bir zamanlar soyunma kabinlerinin bulunduğu tarafta bir deniz otobüsü istasyonu vardı. Zsuzsa'nın gözünün seçebildiği tek şey, yüzen iskele platformuydu.

Televizyonu açtı ve eteklerini bir fahişe gibi yukarı çekerek iki bacağını açıp televizyona bindi. Bacaklarının arasından üç kovboy geçti. Biri atından düştü. Bir şerif bara girdi. Setin iki yanından sarkan esmer bacakları, ekrandaki abartılı renklere bulanmış aktörleri oyuncak gibi gösterdi.

Ayağının başparmağıyla televizyonun düğmesini kapattı ve banyoya gitti. Banyo teknesinde pas lekeleri vardı, musluklar, pirinçtendi. Orada ışıkla oynadı, ucunda püskülü

olan bir ipi çekerek ışıkları bir söndürüyor bir açıyordu. Geri dönüp yatağın kenarına oturdu. Şimdi bu koca oda, döşemeleri, kumaşları bir başka yüzyıldan ve bir başka imparatorluktan, bu gece için onundu. Kocaman bir yastığı çekip göğsüne bastırdı, gülümsüyordu.

Pasaportlara bakalım, dedi.

Sucus pasaportları ona uzattı, Zsuzsa onları televizyonun üzerinde sıraya dizdi. En üsttekini açtı, fotoğrafı incelemeye koyuldu.

Bir adam, dedi. Daha yakından baktı. Pek güvenebileceğim bir tip değil.

Pasaportu Sucus'a uzattı.

Amerikalı, Carolina'dan. 1957 doğumlu. Mavi gözlü.

Çocuğu var mı?

İki tane.

Birlikte mi yaşıyorlar?

Anlaşılmıyor.

Ne iş yapıyor?

Federal Polis'ten.

Aynasız mı?

Öyle diyor.

Ona güvenmemek gerektiğini söylemedim mi? İnsanların içini okuyorum Bayrak. Bir anda senin de içini okuduğum gibi, St. Joseph'in önünde. İyi biri olduğunu gördüm. Hayatımın erkeği olacağını o anda gördüm. Demek ki okuma yazma bilmeme gerek yokmuş, değil mi? Okuyabilseydim, daha fazla şey bilecek değildim.

Bir sonraki pasaportu alıp incelemeye başladı. Tahmin et bakalım, kadın mı erkek mi?

Erkek.

Hayır. Kadın. Kaç yaşında?

Kırk.

Hayır, benim yaşımda. Saçı ne renk?

Sarı.

Gene bilemedin, benimki gibi siyah.

Zsuzsa pasaportu yüzüstü TV'nin üstüne koydu.

Şimdi en büyük soru. İyi düşün. Güzel mi?

Hayır, hiç güzel değil.

Gene yanıldın. Çok güzel bir kadın. Köpek-dişi tvid ceket giyiyor, yanıksız, yakasında on milyonluk bir broş var.

Bunları söylerken önce bir bacağını uzattı sonra ötekini ve pencerelerin önünden dans ederek geçti. Sucus, onun yüzü yere dönük bıraktığı pasaportu alıp çevirdi. Küçük fotoğraf, elli yaşlarında kel kafalı bir erkeğe aitti!

Zsuzsa, dansı kesti, Sucus'un nasıl bir tepki göstereceğini görebilmek için. Sucus, saniyeden de kısa bir süre, çaresiz, bütünüyle çaresiz ve kayıptı, sonra boğulur gibi güldü. İşte o saniye içinde, Zsuzsa onu hayatında o ana kadar sevdiğinden çok daha fazla sevdi.

Ama bunu söylemedi. Galiba, yemeğimizi unuttular, dedi.

Sucus, asansörle resepsiyonun bulunduğu kata indi. Resepsiyon masasının yanında bir abajur vardı. Telefon santralının yanında yeşil bir ışık göz kırpıyordu. Bunun dışında her şey tam bir sükûnet içindeydi. Yaşlı kadın, duvarın önündeki koltuklarda derin bir uykuya dalmıştı. Koltukların üzerinde, o hafta Troy'da gösterilen filmleri duyuran büyük bir poster vardı. Ayaklarının ucuna basarak resepsiyon masasının arkasına geçti. Odaların anahtarlarının durduğu panonun üzerinde dikine duran raflarda birkaç pasaport vardı. Bir an durakladı. Salona geçip etrafta dolaştı. Barın ve yemek salonunun kapısını kurcaladı. Asansörün üzerinde altın yaldızla PATRAI adının yazılı olduğu camlı çift kapısını kurcaladı. Kilitliydi. Hayır, diye kararını verdi. Hayır, pasaportları unut.

Zsuzsa, yatağın ortasında, saka kuşu renginde ipeklerin altında bağdaş kurmuş oturuyor, onu bekliyordu. Kilisede,

rahip Mösyö Le Cure Besson beklenildiğinden erken geldiği o gün, yalnız papazların girebildiği perdeyle ayrılmış bölmede, bir kitap bulmuş ve o içeri girince şimşek hızıyla kitabı kapatmıştım. O kitapta "Roma Hayırseverliği" diye bir resim bulmuştum ve bir resim daha vardı ki onu hiç unutmadım. Resim, çadırının içinde Seba Melikesini gösteriyordu. Dışarıda gece karanlığı vardı ve hayatın ne kadar kısa olduğunu hatırlatan yıldızlar ışıldıyordu. Çadırın girişi, mercan rengindeydi, kenarları krem rengi bordürlerle süslüydü ve iki yana sonuna kadar açık duran çadır bezinden kanatları, perde gibi bir dökümle kenarlarından tutturulmuştu. Kraliçenin yüzü ciddi ve keyifli görünüyordu. Sanırım ciddi olmak istiyordu ama kahkahanın gelmekte olduğunun farkındaydı! Orada çadırında oturmuş, ellerini dizlerinin arasında sıkıca kavuşturmuştu. Zsuzsa, yatağın ortasında bağdaş kurmuş oturuşuyla bana Seba Melikesini hatırlattı.

Başındaki Mısır türbanını, çözmeden çıkardı. Siyah saçları, pırıl pırıl canlı yukarı doğru toplandı. Kadınlar her yerde, zamanın başlangıcından beri, saçlarını yıkayarak, fırçalayarak, saçlarını bir ihtişama dönüştürerek, tarayarak, örerek, kıvırarak. Saç, kuşların tüyü dışında, hem kıyafet, hem doğal olan tek şey. Işıltıları şunlar üstünedir: ipek, kuşlar, su, ateş, sırma işlemeler, yıldızlar, paçavralar ve rüyalar. Zsuzsa'nın alnında, türbanın sıktığı yerde kırmızı bir çizgi oluşmuştu.

Kapı açıldı, Sucus dönmüştü.

Zsuzsa tahtında ona yer açtı. Şimdi, dünyanın merkezi ikisi olmuştu. Eğer yer sarsılsaydı, ikisi de titreyecekti. Güneş açsaydı, ikisi birlikte güneşin altında uzanacaklardı.

Yaşlı kadın uyumuş ve her yer kapalı, dedi.

Boşver.

Torun morun yok ortada. Dediğim gibi kafasından uyduruyor.

Yok. Bazı nedenleri var, Bayrak. Torunu olmadığını zaten anlamıştım. Onun için şampanya istedim. Onu kafasında icat ediyor ve garson yapıyor, anlıyor musun? Onun çalıştığı saatlerde otelde garsonlar yok. Tek başına çalışıyor. Kendisine yoldaşlık etsin diye bu torun hikâyesini uyduruyor.

Yiyecek bir şeyimiz yok, böylece.

İnsanlar en çok kendi kendilerine kalmamak için yalan uyduruyorlar. Yalanlar bu işe yarar. İnsana yoldaşlık ederler.

Yataktan kalkıp, çıplak ayaklarıyla gardroba doğru yürüdü. Naisi'yi alalım, dedi. Söylediklerinin yarısı gerçek dışıdır. Ama uydurmasa, bir dakika daha yaşayamaz. Yalnızlığının içinde boğulur. Gardrobun kapılarından birini açtı, iç kapakta ayna vardı. Benim için de hikâyeler uydurur. Ben de oynarım çünkü –kimbilir?– uydurduğu şey doğru çıkabilir. Ama ben her zaman ne yaptığımı bilirim. Bunu unutma, Bayrak. Bu dünyada ne yaptığını bilen o kadar az insan var ki. Kendilerini aldatırlar. Yoldaşlık olsun diye konuşurlar. Ama ben bilirim. Bilirim. Karnın acıktı, zavallı Bayrak'cığım. Beni yiyebilirsin! Seninle ilk tanıştığımız gün sana söylediklerimi hatırla– beni hayatının sonuna kadar yiyebilirsin, Bayrak. Gardrobun ikinci kapısını da açtı.

Yarın kendime bir sfigmomanometre alacağım, dedi Sucus.

Emin misin? Ben o kadar emin değilim.

Ben kesin eminim.

Yığınla papele ihtiyacımız olacak, Bayrak.

Düşün, bu gece ne kadar çok yaptık!

Bu gece bir şey yarattık, değil mi?

Sen dehşettin.

Biliyor musun, ne? Şişmanlayınca seni daha çok seveceğim. Zsuzsa, gardrobun aynasında kendine bakıyordu.

Ben mi şişmanlayacağım!

Şişmanlayacaksın. Biraz daha mangiz olunca. O zaman

şişmanlayacaksın. Belki dertlerim azalınca ben de biraz şişmanlarım. Annem gibi şişmanlasam ne yaparsın?

Asla...

Dolabın içinin gerçek olduğuna inanmak için dokunmak gerekiyordu. Ağacı, ormandan değil meyve bahçelerinden alınmıştı: kiraz, armut, ceviz, şeftali. Bizim kilerler kadar büyük, bir piyano kadar titizlikle yapılmıştı. İçinde, bir hayat boyu kullanılacak esvaplar asılı duracak ya da katlanarak yerleştirilecekti. Raflar, sürgüler, raylar, pirinç çubuklar ve camekanlı, akvaryumu andıran bir kutu vardı.

Bu kutuya ne koyuyorlardı acaba? diye kendi kendine sordu Zsuzsa. Hemen, kendisinin ne koyacağına karar verdi: şeftalileri! Askılar yastık gibi yumuşak malzemeyle beslenmiş ve satenle kaplanmıştı.

Göbeği olan erkekleri seviyorum, dedi Zsuzsa, şurada burada çimdiklenecek küçük yerler oluyor...

Ceketini çıkardı, askıya astı, sonra silkinerek eteğini çıkardı. Külotu, ucuz siyah danteldendi.

Aynı paçavraları iki gün üstüste giyemem Bayrak. Yarın, triko elbisemi giyeceğim. Gülkurusu renginde, kolsuz ve sırtımdan bakınca, taa kıçımın başladığı yere kadar görünüyor. Omuz atkıları inci renginde payetle işli. Gümüşi lame çoraplarla giyeceğim. Dinliyor musun Bayrak?

Yaşlı bir kadın olarak dantele bayılırım. Bir dantel parçasına saatlerce bakabilirim. Bana, çözülmüş her şeyde nasıl bir düzen olduğunu gösterir, hiçbir şeyin saklı kalamayacağını, her şeyin ipliklerle birbirine bağlı olduğunu gösterir. Bütün bunları dantel perdelerden dışarı bakarken görürüm. Ama en çok insan vücudunda severim danteli, arasından insanın teni göründüğünde ve dantelle ten birbirlerini kızdırırlar– eksik olan şey konusunda! Son dikiş...

Yoksa yarın panter kıyafetimi mi giymemi istersin? Taklit, Bayrak, yünden yapılma. Triko, yanındaki gülkurusu

renginde olan gibi, ama o daha sıkı oturuyor ve siyah benekleri tıpkı pençe izi gibi– sanki... ayaklarının üstünde doğrulmuş da patileriyle bana yaslanıyor gibi!

Gardrob bomboştu.

Tüy boamı beğeniyorsun, değil mi Bayrak? Bak! Portakal rengi ve yeşil karışımı.

Bunu söylerken, bir ay önce Argonaut Supermarketinden kaldırdığı, beyaz poplin gömleğin düğmelerini çözüyordu.

Bu yatak yüz yaşında vardır, dedi Sucus.

Zifaf yatağı olmalı, dedi Zsuzsa.

Gömleğini katladı ve bomboş gardrobun armut ağacından çekmecesine yerleştirdi.

Çeyizimi görmek istemiyor musun Bayrak?

Yatağın direkleri baştan aşağı oymalı, dedi Sucus.

Yaprak desenleri, dedi Zsuzsa.

Evet, asma yaprakları.

Hayır, incir yaprağı dedi Zsuzsa.

İncirle asma yaprağını ayırt edemeyeceğimi mi sanıyorsun sen?

İncir yaprağı! Ve böyle bir yatakta evlenirsen bir gün aynı yatakta çocuk doğurursun, dedi Zsuzsa.

Kız mı oğlan mı? diye sordu Sucus. Durakladı. Kız.

Ne ad koyacağız kızımıza? Sucus başını yastıklardan birine yasladı. Zsuzsa gene duraksadı. Jeanne, dedi ve gardrobun içine girdi, onu alıp götürecek bir faytona biner gibi.

Köyde yalnızca bir tek at kaldı ve sahibi Jeanne. Jeanne onun asıl adı değil ama herkes ona Jeanne der, çünkü yıllarca önce genç ve güzelken, köyde, Jeanne d'Arc'ın beş yüzüncü ölüm yıldönümü dolayısıyla yapılan bir törende beyaz ata binerek bu rolü o oynamıştı. Genç yol işçisi Hercule, ona âşık olmuştu. Jeanne onunla evlendi, dürüst ve güçlü diye. Birkaç yüz kilo ağırlığında ağaç gövdelerini, omuzunda taşırdı, hem de yürüyüş hızını hiç düşürmeden. Yıl-

lar geçtikçe, Hercule içmeye başladı. Sanki gücü, susamıştı, derken, tamir ettiği yollar susadı ve sonunda anıları da içmeye başladı. Jeanne, çiftliğin ve altı ineğin koruyucusu oldu. Bugün atı otuz yaşında ve tüyleri ağarmış. Bir gün bile sektirmeden Jeanne koşumlarını takar ve işe koşar. Diz boyu kar olduğu zamanlar bile, çiftliğe giden yolun karını temizleyen üç köşeliyi ata çektirir. Bacak damarlarındaki tıkanmadan ötürü, Hercule neredeyse yatalak. Yapabildiği tek iş keçe terliklerini sürüyerek birkaç yüz metre yürüyüp yalağa gitmek ve tavukları yemlemek. Jeanne, atıyla ve traktör çağında başka hiçbir yerde bulamayacağınız aletlerle tarlayı işler. Uzaktan bakınca arabasındaki Jeanne ve atı hayalete benzerler. Yaklaşınca, meşin rengi arabasındaki geniş esmer yüzü ve gözlerindeki öfkeyle onun yolda rastladığınız biri olduğunu anlarsınız.

Evet... Jeanne, diye tekrarladı Zsuzsa, gardrobun içinden.

Kocaman odanın koya bakan yüksek pencerelerinden bir geminin düdüğü işitildi. Büyük bir gemiydi, uzaklardaydı.

Bütün bir geceyi birlikte geçirmemiştik değil mi Bayrak?

Bunu söylediği ses, sakin alçak tondaydı ama sanki her kelimesi vapurun düdüğüne cevap olsun diye tane tane denizin üzerinden taşınabilirdi ve Sucus'un başını yastıktan kaldırmaya yetti.

Gardrobun içinde ayakta duruyordu, iki kapı tarafından çerçevelenmişti. Çıplaktı. Yalnızca küpeleri kulağındaydı, her biri, içinden bir limon geçecek kadar iri.

Bize ekmek kadar ya da gökyüzü kadar bildik gelir. Sanki bütün hayatımız boyunca adı olmaksızın bildiğimiz bir şey gibidir. Ona bir ad bulmaya çalışırız, çok gençken, köy okuluna giderken yolda. Madonna Heykeli'ne sorarız, ineklerimize sorarız ve aya, ama hiçbiri bir ad söyleyemez. Yaşlandım ama hâlâ adını bilmiyorum. Tek bildiğim şey nasıl içimize işlediğidir. Bazılarımıza başkalarından daha çok

olur ama bir an için bile olsa, hepimizin içinden geçer. Bazan farkına bile varmayız. Bazan ömür boyu unutmayız. Bu bir tür güçtür. Ama erkeklerin kendilerine pompaladıkları türden bir güç değil. Belki o yüzden bir adı yok. İçimizden geçer ve her şeyin başlangıcında gene bize katılır. Bize yeryüzünü armağan eder, daha da fazlasını, gökyüzünü ve cenneti. Olduğu sırada bunu biliriz. Damarlarımızdan, dizlerimizden, kalçalarımızdan, avuçlarımızın içinden anlarız. Arzulanır oluruz. Erkeğin arzusu arkadan izler. Gene de hiç başlatamazlar. Yaratabilecek şeyleri yoktur. Her seferinde bizden biriyle başlamak zorundadırlar. Ondan sonra, olmuş olan her şey bağışlanır. Biz aşk oluruz. Onun için bizden nefret ederler, güç sahibi olanlar. Onlar bağışlamadan nefret ederler. Bu olurken zaman durur. Daha sonra, hayatımızda, zaman bizden intikamını alır, erkeklerden almadığı gibi. Bir sefer, bizim içimizde bir şeyin onu durmaya zorladığını unutamaz. Her şey bağışlandığında, artık gücün ve zamanın yeri yoktur. İşte bu nedenle aşkımıza kızgın öfkeyle parlarlar.

Gardrobun kapısında çıplak dururken, Zsüzsa bu adsız şeyin kendi içinden geçtiğini duydu. Onun vaadini, hayatta istediği her şeyden çok, Bayrak'la paylaşmak istedi. Küpelerinin sallanışı hareket ettiğinin belirtisiydi. Bütün bedeni tutuşuyordu, ama görünüşte kımıltısız duruyor gibiydi.

Sucus dimdik oturdu, sonra öne eğilip kollarına dayanarak dört ayak üzerinde yatağın içinde ona doğru ilerledi.

Zsuzsa kollarını aşağı bıraktı. İçinden vücudu dans ediyordu ama o kımıltısız durmak istedi. Kadın olduğundan beri vücudunda gelişen tek tek her tüyün, her parçanın orada Bayrak'ın gözlerinin önünde hazır olmasını istiyordu. Yavaşça bir elini kaldırdı. İri elleri vardı Zsuzsa'nın. Göbeğine dokundu sonra bir göğsünü avucunun içine aldı, ona bir ikram gibi.

Aşk elleri başka hiçbir şeye benzemeyen bir biçimde yüceltir. Belki başka parçalar daha çok zevkle hatırlanır, daha çok öpülmüştür, daha çok hayal edilmiştir ama ellere başka hiçbir şeye olmadığı kadar tapılır, o ana kadar aldıkları, tuttukları, yaptıkları, verdikleri, ektikleri, topladıkları, besledikleri, çaldıkları, okşadıkları, düzelttikleri, uykuda bırakıldıkları ve sunuldukları için. Hayatının son anında, Sucus'un arayacağı şey, Zsuzsa'nm elleri olacaktı.

Zsuzsa yatağa doğru yürüdü. Birlikte Sucus'un giysilerini çıkardılar. Çok geçmeden dört oymalı direğin hafif titreşimi, yıpranmış, saka kuşu rengindeki ipek perdeden birkaç ipliği daha çözüp kopardı ve üzerlerine düşen ipek tozları altın rengindeydi.

* * *

Karanlıkta konuşuyorlardı. Birbirlerinin kolları arasında yatıyorlardı ve seslerini işittim. Gardrobun aynasında denize bakan pencerenin koyu lekesi yansıyordu. Başka hiçbir şey görmüyordum. Fısıltıyla konuşuyorlardı.

Çadırın altına gir.

Altındayım.

Zavallı Bayrak'cığım.

Leylak.

Gidecek miyiz?

Gidebiliriz, biliyor musun?

Yataklıyla Paris'e gidelim.

Hayır hayır, büyük vagon olmaz.

Uzağa, çok uzaklara.

Burnum amında.

Burnun amımda.

Yalnızca gidiş bileti alalım!

Lüks mevki. Ama öyle gecekondu trenlerden olmasın.

Kimse farkına varmaz.

Henüz yapamayız. Annen! Gardrobumuzu yapacak zaman ver bana.

Gardrobu siktiret!

Henüz çok erken!

Yaşlanmak mı istiyorsun? Babamı hastahanede görünce dedim ki...

Gel yaklaş bana.

Bundan daha güzel hiçbir şey olamaz.

Neden daha güzel, aşkım?

Bundan.

Bizi ayırırlar ve elimizden her şeyi alırlar.

Seni gizlice bulurum ve demir parmaklıklar arasından çaktırmadan her şeyi geçiririm.

Zavallı Bayrak'cığım.

Şimdi değilse, ne zaman? Burada değilse nerede? Sözlerini hatırlıyorum.

Kimin sözleri? Aşk hakkında mı konuşuyordu?

Hayır. Murat'ın sözleri. Gelecek hakkında konuşuyordu.

Benimle!

Burnum amının içinde.

Evet, evet...

Karnı doyurulup uyuyan bebekler gibi mırıldanıyorlardı. Bir daha konuştuklarında sesleri yatağın ayakucundan geldi.

Çadır benim, çadır benim!

Açıl çadır!

Gece oldu...

Ay var mı?

Seni karanlıkta görebiliyorum.

Ah, şimdi!

Mır mır o sesi çıkardılar, erkeklerle kadınların yaptığı gibi ve havlayan köpekler gibi, avcının borusu gibi, ağlayan

bir yaşlı kadın gibi, bir gemi sireni gibi ulumayla son bulan. Sonra sustular. Yatağın ağacı çatırdadı.

Uyanık mısın Bayrak?

Sabah oldu mu?

Hayır.

Hâlâ karanlık mı?

Gözlerini açma ben sana söyleyeceğim.

Muhtemelen öptüğü onun gözleriydi. Her neyse, onu öpüyordu. Sonra şöyle dedi:

Her şey bembeyaz Bayrak, beyaz, birbirimizle evlendiğimiz bu odanın duvarları kadar beyaz.

Şimdi sarıl bana.

satış

HAYATIMI köyde geçirdim. Troy hakkında bildiklerimi *"The Messenger"*dan –yerel gazete–, televizyondan, rüyalarımdan, kırık kalbimden ve kesin olarak ortadan kaybolmadan önce son defa köye gelenlerden dinliyorum. Sayamayacağım kadar çok erkek gitti. Cumhuriyet Sazı'nın önünden kalkan öğle otobüsüne binerler ve otobüs mandıranın önünden virajı alana kadar arka pencereden el sallarlar. Bu attıkları ilk ve en kolay adımdır. Bir kez vadiden çıktıktan ve ırmağımızın mavi sularından uzaklaştıktan sonra –Troy'lu olana kadar, tabii eğer olabiliyorlarsa– güvenebilecekleri, arkalarını dayayabilecekleri hiçbir şey yoktur. Tilki ya da Tavşan olmak zorundadırlar.

Sucus, tansiyon ölçme aletini satın aldı. Kolunun altında kutusuyla daha dükkândan çıkar çıkmaz bir adam omuzuna vurdu. Kapı çalan biri gibi sert sert vurmuştu. Şaşırarak, Sucus ona döndü.

Hocaya ihtiyacın var mı?

Başında fötr şapka vardı, iyi giyimliydi. Elleri temizdi. Ama yüzü yana kayıyordu, kalıbından taşmış gibi.

Hayır, dedi Sucus, hayır.

Tek başına çalıştıramazsın, bu işte olmaz. Eliyle, MANO ve METRE harflerinin üzerinde mavi renkte iki yılan resminin basılı olduğu karton kutuya işaret etti. Bir hocaya ihtiyacın olacak.

Hayır, yok, beş dakikada öğrenebilirim.

İyi ama müşteriye ihtiyacın olacak.

Neyi satın alacak müşteri?

Kan, oğlum, kan. Sen kan işinde değil misin?

Ben tansiyon okuyorum, basit bir iş bu.

Sanki bir kitaptan söz eder gibi konuşuyorsun. Tansiyonu okuyacağım, okuyacağım! Okumak istiyorsan al sana kartımı vereyim. Al, oku.

Sanki bütün şehirde bu beyaz karton dikdörtgenden başka bir şey olmadığından yüzde yüz emin bir insan edasıyla, Sucus'a kartını verdi.

Alırım ve satarım, diye açıkladı.

Kartın üzerinde, ZIA MEDICAL APPLIANCES (Zia tıbbi araç-gereçleri) yazılıydı, bunun ardından San Isidro'da bir adres verilmişti.

Bu işte yenisin, daha yeni başlıyorsun!

Dünkü çocuk değilim, dedi Sucus.

Kahve içmek istiyorum, dedi kocaman fötr şapkalı adam. Planı oturup kahve içerken açıklayacağım.

Bir zayıflık işareti olması beklenebilecekken, bir gözünün kapanmış olmasıyla çarpılan yüzü ona inandırıcı bir insan havası veriyordu. Bu hastalığa yakalandığından beri hayatın bütün güzellikleri ondan uzaklaşmıştı.

Due expressi! diye seslendi, kafe-bar'da bir garson kıza. Peynirli pasta ister misin?

Hayır.

Yemiyorsun, delikanlı, çünkü az kazanıyorsun.

Acıktığım zaman yerim.

Bir müşterinin tansiyonunu ölçmek kadar basit bir iş yoktur diye açıkladı, eğer kulağın sağır değilse. Sağıra benzemiyorsun pek. Dinlemek istermiş gibisin, istiyor musun?

Konuşan sensin.

Biraz peynirli pasta?

Zia, kendi payını yemeye koyuldu, çatalını batırıp pastayı kaldırıyor, sonra dişleriyle heyecanla bir parça koparıyordu.

Pompalıyorsun önce, sonra sessizlik nerede başlıyor, nerede bitiyor dinliyorsun. Dediklerimi izleyebiliyor musun? Kalbin sesi durur. Başlayıp durduğu noktada saymaya başlarsın, ölçmek denen bok bu işte. Öğretmen çocuğuna benziyor konuşman, baban öğretmen miydi?

Babam istiridye açardı.

İki ölçüm için 1500 alırsın. Bunun gibi güzel bir İtalyan kahvesinde iki kahve parası. Daha fazla değil. Ve altın gibi bir fırsatı kaçırmaktasın! Elinin altından kaçırıyorsun. Peynirli pasta?

Zia kendi payını bitirmiş, bir yenisini söylemeye hazırlanıyordu.

Katlanmış bir mendille ağzını sildi.

Neden konuştuğumu anlıyor musun? Kandan bahsediyorum. Koca kalbin pompaladığı şey. Beyninin iletişimini sürdüren, Zamazingonu büyüten şey. Anladın mı? Ben kan satarım. Sen benim vericilerimden biri olabilirsin. Sana hayatının en önemli teklifini yapıyorum. Verilen her litre kan için 8000 öderim.

Demek benden kan satın almayı teklif ediyorsun dedi Sucus, gülümseyerek.

Daha önce ne iş yapardın, diye sordu Zia.

Çiçek yapardım, dedi Sucus.

Yani çelenk falan mı?

Beyaz dalyalar.

Tamam. Anlatmak istemiyorsun. Bu mesleğe girince yanlış okumalar yapmayı da öğreneceksin. Örneğin sağlıklı bir müşterin var, biraz yüksek söylersin. Sonra onu uyarmak zorundasın, bay ya da bayan olabilir ama bayanlar daha kolaydır- çünkü onlar daha alışıktır, kan kaybetmeye daha alışıktırlar. Yüksek tansiyon anahtar kelimedir. Yüksek tansiyon, varisli damarlara, inmelere, kan pıhtılaşmasına, tromboza, migrene, uykusuzluğa, körlüğe yol açabilir. Gözün retinasını bozar. Müşteri endişelenmeye başlar. İlacı var mıdır bunun, öğrenmek ister. Yalan söylemezsin. Asla yalan söylenmez. Biraz peynir pastası? Tamam, anlaşıldı, yemiyorsun. Benim yemem gerekiyor. Bana kan şekeri lazım. Evet, ona ilacı var dersin ama, pahalıdır! Daha kolay ve sağlıklı bir yolu var dersin. Emniyet sübabı işlevi gören bir yolu var! Tansiyonunun bu kadar yüksek olmasının nedeni, kanımın fazla olması, yani gereğinden fazla sağlıklı! Fazla sağlıklı denince mutlaka gülerler! Doğanın kendi emniyet sübabı, diye ısrar edersin... Yapılacak tek şey biraz kan vermek. Ve bunu sen ayarlayabilirsin, özellikle Madam ya da Mösyö için, hemen şimdi yapabilirsin.

Kanı kim alıyor?

Benim hemşirelerimden biri. Sen müşteriyi getir.

Kaç para veriyorsun?

Bir litresine sekiz bin. Söylemiştim ya.

Hayır, müşteriye.

Eğer işini doğru yapmışsan o bay ya da bayan bedavadan tedavi gördüğünü düşünür. Hiç para ödemeden bir şey alıyormuş duygusuna kapılırlar. Üç ameliyathanem var. Biri Chicago'da, biri Alexanderplatz'da, biri de Olympia'da. Her gün öğleden sonra saat iki ile akşam on arası açıktır.

Bir yüzde de alıyor muyum?

Reddettin dostum, üç kez. Peynirli pasta istemedin. Bir daha düşün *Quantofa, Signorina?*

* * *

O akşam Sucus, iki sessizliği Zsuzsa'da dinledi. Zsuzsa uzun ince kolunu sıvadı, Sucus lastik bandı koluna sardı. Sağ koluna. Başka erkeklerin parayı sevmeleri gibi seviyordu onun kollarını. Hayal edebileceği her şeyi ona vaadediyorlardı.

Mavi Ev'de, yerde, dantelli yastıklarla süslü şiltenin üzerinde oturuyorlardı. Küçük kara diski bileğindeki atardamarın üzerine yerleştirdi. Şimdi kalbinin beton matkabı gibi atmasını duyabiliyordu ve bu ses onu gülümsetti. Stetoskopun uçlarını daha sıkı itti kulaklarından içeri.

Odanın karşı tarafında Naisi'nin Karargâh'ı açıktı, gözleri yumu sırtüstü yatmış hesap yapıyordu.

Zsuzsa, orada mısın? diye sordu. Yarın saat üçteki oturumunu unutmadın değil mi?

Nasıl unutabilirim? diye cevap verdi kız kardeşi.

Şşşt, diye bağırdı Sucus, işitemiyorum, kesin konuşmayı!

Kulaklarını sağır mı ettim Bayrak? Çok fazla atıyor galiba.

Sus, işitemiyorum. Hah! Sustu. On üç... Şimdi daha alçak tonda olanı.

D-i-a-stol-ik...

Üzülme kardeşim, dedi Naisi, sadece bir *gazupie*, daha önemli bir şey değil.

Şşt! Sekiz oldu.

Daha sonra Zsuzsa ve Sucus Sıçantepe'den aşağıya burunu doğru yürüyüşe çıktılar. Hava güneşliydi ve bir sonbahar öğleden sonrasına ait o özel ışık vardı, her şeyin gölgesinin kararıp uzadığı, toprak ve onun üzerinde duran her şeyin

güneşe doğru kaydığı duygusunu veren özel ışık. Rüzgâr tabakhanenin pis kokusunu denize doğru savuruyordu. Sabahtan beri asılı duran çamaşırlar çoktan kurumuştu. Tavuklar gölgelere kaçmış tembel tembel oturuyorlardı. Plastik kaplarla su başlarında bekleyen insanlar yoktu çünkü Eylül'den beri üç ile altı arası sular kesikti. Kör domuzlarda yalnızca lanetliler içiyordu. Gecekondu mahallesinin üzerine sonbahar dinginliği çökmüştü. Gökyüzüne karşı TV antenleri tepenin üzerinde, batmış oyuncak gemiler donanmasının direklerini andırıyordu.

Yolda hula-hup çeviren ve çemberi kalçasının üzerinde tutmaya çalışan küçük bir kızın yanından geçtiler. Zsuzsa durup ona nasıl yapılacağını gösterdi, sonra Sucus'un arkasından koşup vücudunu onunkine dayadı, ortadan kaybolma numarasını yaptı.

Kız gitti, diye fısıldadı kulağına, arkanı dönersen bir daha onu hiç göremeyeceksin! Hiç!

Bacaklarının arkasına böyle dayandığı zaman onu heyecanlandırdığını biliyordu ama bugün bu oyunu komik buldu. Sucus'un şakası kabarıyordu. Kahkahalarla güldü, Sucus'un ensesinin dibine, saçlarının biraz kesilmesi gereken çizginin üzerine burun deliklerinden nefesini üflüyordu. Köyün delisine benziyordu. Alexanderplatz'da işe başlamadan önce saçlarını kesmeliydi. Şaka kabardıkça kabardı, kulakları da kızardı. Ansızın yana sıçradı, önüne geçti ve yüzünü ona döndü. İçinden bir limon geçecek büyüklükteki sarı küpeleri, düğün zamanlarındaki kilise çanları gibi sallanıyordu. Seni seviyorum, dedi ve onu öptü. Sucus onu havaya kaldırdı.

Ve ben ağlıyorum, yaşlı kadınların yaptığı gibi, her şeyin yeniden başladığını görüyorum ve hatırlıyorum.

* * *

Alexanderplatz'm her zaman bu kadar kalabalık olması anlaşılır bir şey değildi. Otobüs durakları oradaydı ama gece geç saatlerdeki kalabalığa ne demeli? Belki o kadar büyük olduğu için herkes oraya gidiyordu. Belki de o boş, çıplak ama parka benzemeyen alan, insanlarla sokaklar ve insan arasındaki doğal bir yasa uyarınca kalabalıkları orada toplanmaya itiyordu. Her şehrin böyle yerleri vardır, zaferler orada kutlanır, yeni yılda kalabalıklar orada dans eder, siyasi gösteriler orada başlar ya da orada biter, halka ait bir yerdir burası, tıpkı sütunlu ve heykelli binaların zenginlere ait olduğu gibi. Bir ucundan öbür ucuna yürürken bir sahnenin üzerinden geçer gibisiniz. Bu sahnede kestirme adaletin sağlandığı anlarda diktatörler ve hainler lamba direklerinde sallandırılırlar. Buraların sürekli seyircisi yoksullardır. İçlerinden çoğu doğrudan cennete gitmeyi hak eden, geçmişin ve geleceğin tüm yoksulları, eğer benim gibi yaşlı bir kadına soracak olursanız.

Kocaman boş alanın çevresindeki kiosklar ve standlarda her şey satılır: gazete, coca-cola, madeni kaşıklar, eşarplar, tüylü hayvanlar, I ❤ ALEXANDERPLATZ yazılı tişörtler, safran, fotoğraf makinesi, dantel iç çamaşırları, kovboy şapkaları, posterler, tıpkı duraklardaki sahici otobüsler gibi oyuncak otobüsler, perukalar, bira, ayçiçeği çekirdeği, elektronik hesap makinaları. Ve kalabalık da orada satılan şeyler kadar çeşitli ve gariptir. Otobüsle henüz yeni gelmiş köylülerle birkaç kuşak önce gelmiş olanları ayırt etmek çok kolaydı. Eğer erkekse, yalnızca ayakkabılarına bakmak yeterliydi, kadınsa saçlarına. İkisinde de bir kalınlık sözkonusuydu. Troy'lular ince zarif şeyleri tutarlardı.

Meydanın batı ucuna, fıskiyeli bir bronz heykel hakimdi. Bu heykelin etrafına yüzlerce güvercin konuyor ve havala-

nıyordu. Gelip geçenlere yem satan satıcıların yarattığı bir çekim merkezi.

Heykel, bir kayanın üzerinde ayakta durarak Egeli denizkızıyla konuşan bir denizciyi anlatıyordu. Egeli olduğu kuyruğunun üçe bölünmüş olmasından anlaşılıyordu. Denizcinin kafası, güvercinler nedeniyle kuş pisliğiyle boyanmıştı, o yüzden saçları ağarmış gibi görünüyordu. Denizkızı kuş bokundan paçayı kurtarmıştı, çünkü çeşmeden gelen su onun üzerinden akıyordu ama su yüzünden bedeninin bronz rengi yeşile dönmüştü. Efsaneye göre denizkızı denizciye soruyordu: Büyük İskender nerede? Efsaneye göre, denizci kıza cevap veriyordu: Yaşıyor ve yönetiyor!

Kimse bilmiyordu nerede? Ama çeşmenin yüzlerce hatıra kopyesi vardı. Otomobiller için lastik paspasların desenlerinden kadın broşlarına kadar. İnsanlar, eğer kalabalıkta birbirlerini bulamazlarsa, bronz denizcinin ayaklarının dibinde buluşuyordu.

Heykelin bu kadar ünlü olmasının nedeni ölüme karşı yatıştırıcı bir etkisi olmasından mıydı? İskender ölmüştü, otuz iki yaşında, Babil'de yanarak; ama yirmi dört yüzyıl sonra yeşil renkli deniz kızı hâlâ ondan haber soruyordu!

Sucus sabah erkenden geldi, yanında Naisi'nin verdiği katlanan sandalyeyi getirmişti. Naisi'de bu sandalyelerden altı tane vardı, Karargâh'ın bir köşesinde saklı dururlardı. Bir fırtına sonrasında Atlantik Otel'in plajından kayboluvermişlerdi.

Sucus, öbür kancıları görebildiği ama heykele daha yakın bir seçmişti. Buradan her şeyi daha iyi gözlemleyebileceğini düşünmüştü. Üzerine beyaz önlüğünü geçirdi, sandalyeyi açtı, dizlerinde sfigmomanometre ve boynunda stetoskop. Gelip geçenlerden birkaçı ona göz attı, birkaçı surat astı, ama hiçbiri durmadı.

Alexanderplatz'ın ucunda otobüs duraklarının orada, bir

adam yere oturmuştu, sırtını dayadığı ağaca iki koltuk değneği yaslanmıştı. Önündeki toprak zeminin üzerinde devrimci bir gazete yelpaze gibi yayılıp sergileniyordu: *Hedef!*

Her zaman zayıf olan Murat şimdi eskisinden de zayıf görünüyordu. Yüzü, başka bir dünyayı saklayan bir maskeydi artık.

Otobüslerden yolcular indikçe başını kaldırıp tekrarlıyordu: Hedef! İkiyüz zloti! Hedef! Birinci sayfanın manşetinde şunlar yazılıydı: TROYLU İŞÇİLER SİNDİRİLEMEYECEK!

Murat, kendisi görmese de, insanlığın, daha adil bir geleceğe doğru ilerleyeceğine inanıyordu. Belki kendi çocukları görürdü. Onlar görmezse belki torunları görecekti. Aradaki zamanda insanların *Hedef* gazetesinin mesajına ihtiyacı vardı. Bu düşünceye vardığı zaman gazetesini satabilmek için adını bağırırdı. Geri kalan zamanda, merhametinin yüceliğine gömülü, yerinde oturur, gelip geçenlerin ayaklarını seyrederdi.

Eğer Murat, Sucus'un, beyaz gömleğiyle, hiç gelmeyen müşterileri bekleyerek yüz metre ötede durduğunu bilseydi, kol değneklerini alıp, hayatını kurtaran genç işçi arkadaşıyla bu düşüncelerini paylaşmak üzere onun yanına giderdi.

Bundan daha akıl almaz bir şey olamaz diye anlatırdı Sucus'a, yürümemiz kadar. Şimdi sakat olduğum için öğrendim bunu. Ayak kendi başına buyruk hareket edebiliyor ama tek başına tamamen çaresiz. Bir ayak ileri gidebileceği kadar gidiyor, sonra durmak zorunda, öbür ortağının gelip onu rahatlatmasını beklemek için. Bütün gün seyrediyorum, otobüsler geldikçe. Unutulmuş dizler sızlamaya başlayıncaya ya da esnemeyi bırakıncaya kadar vücudun en ihmal edilen parçaları – unutulmuş dizler, yeniden öne çıkan, bekleyen ve yeniden öne çıkan – ve vücudu hareket ettirmek için her iki saniyede bir yeniden tekrar edilen, adım

adım dünyayı yürüyüp geçsin diye. Otobüslerin arasından onları seyrederim, Çaylak. Tek bacaklı adam bacaksız bir adamdan daha kötü durumdadır. Yanımda otururşan, çocuğunun arkasından koşan bir annenin ayağının yere nasıl bastığını duyarsın. Yaşlı bir adamın ayağı asfalta nasıl yalvarır anlarsın. Aç insan ayağını nasıl yerde sürür anlarsın. Hamalların ayağı ekmek parası kazanmak için nasıl ağır ağır ilerler. Yoksullar ayakparmaklarını kullanırlar, zenginler kullanmaz. Eller sürekli başka elleri ararlar ama ayaklar tekbaşlarına, inatçı, sağır, yalnızca bir şeye önem verirler – öteki eşlerinin yanına gelip gitmesi. İnsanlık böyle ilerliyor işte...

Ama Murat genç arkadaşının bu kadar yakında olduğunu bilmiyordu. Birkaç saat sonra Sucus ayağa kalktı, bir kioska gidip iki tabaka kâğıt aldı. Bir tarafa büyük harflerle: YÜKSEK TANSİYON=YÜKSEK RİSK yazdı ve kâğıdı beyaz gömleğine iğneledi. Hiç kimse yanında durmadı.

Bir saat sonra kâğıdı ters çevirdi ve öbür tarafına: KANINIZA İYİ DAVRANIN! yazdı. Botları bağcıksız bir adam yanma geldi ve Seninki genç de ondan, dedi! Sucus ayağa kalktı. Siktir ulan, dedi yaşlı adam. Başka hiç kimse durmadı.

Sucus ikinci kâğıdını açtı ve üzerine "TESTLERİNİZİ YAPTIRIN ÖMRÜNÜZÜ UZATIN" yazdı. İnsanlar geçti, gözler başka yana çevrildi, kimse durmadı.

Elinde kalan son kâğıdın son boş tarafına şunları yazdı: YALNIZ 1000 ZLOTİ!

Beş dakika içinde genç bir delikanlı gelip ceketinin kolundan çekti ve tıslayarak, Alexanderplatz'da fiyat indirilmez eğer suratına bir şey indirilsin istemiyorsan! dedi.

Sucus hiçbir ifade belirtisi olmaksızın kaşlarını kaldırdı. Oğlan, dişlerini sıkarak öbür kancıların çalıştığı noktaya bakarak başını salladı. Sucus yere tükürdü, aletini kutusuna yerleştirdi, önlüğünü çıkardı, sandalyesini topladı ve gezi-

nen kalabalığa karıştı.

Denizciyle çeşme anıtının yanına geldi. Denizkızının, büyük fatihten haber sorarken göğüslerinden akan sular ona, kızları olursa, Zsuzsa'nın Jeanne adını vermek istediğini hatırlattı. Çocukları oğlan olursa adını Alexander koyacaktı. Erkeklerin elinden fırsatlar alındıkça baba olmayı daha fazla hayal ederler.

Oracıkta Sucus sandalyasını açıp üzerine çıktı. Aletleri hazır, kalabalığı gözden geçirdi. Fotoğraf makinalı, iyi giyimli, gezmeye gelmiş bir grup tesbit etti. Güvercinlere vermek için darı alıyorlardı.

Han'fendi, şapkalı han'fendi! diye bağırdı. Sana bedavaya yapacağım. Arkadaşların da görsün. Sadece iki dakika. Haydi utanma, senin gibi güzel omuzları olan biri neden utansın! Migrenin mi var? Benim var. İnan bana, cevabı burada. Tansiyonuna bakayım –sistolik ve diyastolik– müzik gibi kelimeler, değil mi? Sana bedava bakacağım.

Uzatmış olduğu koluna bir güvercin kondu.

Sana bedava bir çekap veriyorum, şu tansiyonunu bir ölçeyim!

Kadın bir saniyeden de az bir süre bakışlarını ona çevirdi ve o zaman Sucus onun istediği şeyin bir kan tahlili olmadığını anladı. Güvercin kolundan havalandı.

Kalbinizi dinleyeyim, hanımefendi, size geleceği söylerim... daha iyi mi olacak, daha kötü mü? Büyük İskender nerede, bilmek ister miydiniz, hanımefendi?

Biri bacağına dokundu. Aşağı doğru bakınca, ona, yukarı doğru bakan, portreci Raphaele'i gördü.

Seni burada bulacağım hiç aklıma gelmezdi, dedi Raphaele.

Hâlâ tavanı boyuyor musun?

Sözünü tutmadın.

Ben söz vermem.

Gelirim diye söz vermiştin –sana verdiğim resme karşılık. Sana pantalonundaki yılanı çizmek istediğimi söylemiştim, öyle değil mi?

Toz ol!

Bak ahbap, sana bir uyarıda bulunayım. Sanatına en uygun yeri seçmemişsin, buraya gelmekle. Alexanderplatz'da bu iş gitmez. Bir kere ilâç işine göre fazla genç gösteriyorsun. Saçın biraz ağarmış olmalıydı. Sankt Pauli'yi bir dene. Orada müşteri fazla kılı kırk yarmaz. Geceyi çıkarıp çıkaramayacaklarını öğrensinler yeter. Ama o beyaz gömleği de giymeyeceksin. Sankt Pauli tarafında hastane ceza demektir, bakım değil. Beyaz gömlek giymeden gidersen oraya, bir şansın olabilir.

Bu sabah sansarı gördüm. Koşuyordu. Körlemesine koşmuyor hiç. Bahçedeki her tümseği uzaktan ölçüp biçiyor. Üstünden atlamazdan ya da yanından dolanmazdan önce. Yanından dolanırken yere yapışacak gibi oluyor. Sivri, ince, alev renginde. Hızlı olduğu kadar da kurnaz. Üç ay oluyor sansarımı göreli. Nerede yuvalanmış, bilmiyorum, ama evin çok uzağında olamaz. Yanyana, ama birbirimize görünmeden yaşıyoruz. Yollarımızın kesişmesi ya kaza, ya da yanılma sonucu. Bu sabah bir köpek kovalıyordu onu. Kafatası tavuğunki kadar ince olan sansar bir tehlike işaretidir.

aranıyor

GÜN ilerlememişti. İşi olan talihliler işe gidiyordu, Troy'a giden yollarda trafik yoğun, daha yataktan çıkmamışların çoğu da yalnızdı yataklarında, çoğu ağaran günden endişeli, güneşse denizi kamaştırıyor. Cauchy Street polis karakolunda Komiser döner sandalyasında arkaya yaslanmış, yüzünü görmek istemediği bir adamı dinliyordu. Hector'un görünüşü gittikçe daha beter oluyordu. Suratı daha bir şişmiş, kara kıllı ellerinin üstleri de şişmiş. Denizin gelgiti içinden geçiyormuş gibi göründü bana, su yüzünde sürüklenir gibiydi. İşinde son haftasıydı.

Peki, kim olduğunu nasıl anladın? diye sordu ziyaretçisine.

İnsan görmeye alışığım, dedi adam. Bütün gün bunu yapıyorum.

Hector başını salladı. Cumhurbaşkanı'nın kapının üstündeki çerçeveli portresine boş boş baktı.

Kadını görür görmez bu soru aklıma geldi, diye devam etti ziyaretçi.

Hangi soru?

Bu kadın terörist mi? Genellikle aklıma gelmez böyle bir

soru. Sizin gibi Polis Komiseri değilim ben. Ama bu kadında bir şey vardı –eli havada doğru kelimeyi aradı–, yani bana bunu sorduran bir şey.

Nerede çalışıyorsun?

Swansea'deki iş ve işçi bulma kurumunda. Bu yılın sonunda emekliye ayrılacağım.

Hepimizin başına gelecek, dedi Hector.

Sabırsızlanıyorum, dedi adam.

Demek bu kadının terörist olmasından şüphelendin.

Evet, o sıra *kim* olduğunu bilmiyordum. Sadece terörist olabileceğini düşündüm.

Sonra?

Oturuşunun şeklinden.

Teröristler özel bir şekilde mi oturur?

Masanın öbür yanındaki adam bu anda ceketinin cebini yokladı ve bir kutu şeker çıkarıp Komiser'e uzattı.

Sigarayı bırakalı bunlardan yiyorum. Bir tane alır mısınız?

Kutudaki şekerler parlak renkli leggo parçaları gibiydi, hani sayıları yetse bir uzay gemisi ya da telefon kulübesi yapabilirsiniz. Renkleri de limon sarısı, altın sarısı, gül pembesi, siyah, maun.

İstemem, teşekkür ederim, dedi Hector.

İçleri anasonlu.

Birdenbire Hector'un aklına eroin geldi. Kimin dikkatini çeker ki bu şekerler?

Kutuyu şuraya koyuyorum, dedi adam, canınız çekecek olursa diye. Masada duran radyo vericisinin üstüne bıraktı.

Bir kasket giymiş ve burnuna kadar çekmişti, bir de güneş gözlükleri vardı, diye devam etti, şekerini emerek, ama onu gördüğümü anlar anlamaz, çat! Kapadı çantasını. Bütün bunlar bir gazete bayiinin yanında bir kafede oluyor. Onun için gazetemi alıp yolun öbür yanına geçtim. Sonra

bütün blokun çevresini dönüp yeniden kafeye yaklaştım. İzliyor musunuz beni, Komiser, yani bu sefer öbür taraftan yanaştım.

Hector koltuğundan kalkıp pencereye yürüdü. Devam et, dedi. Her gün Mond Bank binalarına daha fazla bakıyor, onlar da her gün daha fazla yükseliyordu. Yakında tamamlanacak bunlar, ama o zamandan önce, o gitmiş olacak.

Tezgâhın başında durup bir kahve söyledim, dedi adam. Hâlâ orada oturuyordu ve beni görmemişti.

Hector görünmez bir kulenin içinden iki vincin daha yüksek olanının kumanda yerine tırmanan bir insan karaltısı seçti. Onun yerinde olsam, diye düşündü, kamyon değil de vinç sürücüsü olsam...

Sonra parasını ödemek için pusulayı okurken gözlüğünü çıkardı. O zaman tanıdım! Hemen! Kim olduğunu gördüm. Helen. Hiç şüphe yoktu. Helen. Sizin Helen.

Nasıl bu kadar kesin konuşuyorsun?

Kesin mi? Neden mi bu kadar kesin? Aylardır Anna Helen'in suratı şehrin her duvarında var. Altında da ödül yazılı.

Çok kötü, flu bir çekim. Ama elimizde başka hiçbir şey yoktu.

Ziyaretçi bir şeker daha alıp saçını çekiştirdi.

Oydu, dedi, sizin Helen olduğundan hiç şüphe yoktu. Çok adam geldi mi?

Nereye geldi?

Ödül için.

Şaşarsın.

Her neyse. Bununla da yetinmedim, Komiser. İzledim onu.

Adamın ağaran saçı kıt ama kıvırcıktı ve şimdiden tere bulanmıştı. Hayatı boyunca çekiştirmiş olmalı. Yeni doğmuş bir bebeği hatırlattı bana –aynı seyreklik, aynı ıslaklık.

Sistematik bir şekilde izledim. Şehri yürüyerek boydan

boya geçti. Zaten bu da şüpheli, değil mi? Sizin Helen'i sokak sokak izledim.

Demek geldi, diye mırıldandı Hector.

Kim geldi, Komiser?

Vinç sürücüsü.

Size Troy'un en fazla aranan kadınının nerede oturduğunu bildiğimi söylüyorum.

Nerede?

İşte adresi.

Adam bir kâğıt parçası uzattı. Hector pencereden uzaklaşıp adresi okudu.

Gentilly'de... Orada oturduğunu nereden biliyorsun?

Başta kendi şansıma inanamadım. Sizinle açık konuşayım Komiser, ödül bu emeklilik işinde bize yardımcı olacak. Bir milyon! İşte aradığınız her bilgi elinizde Komiser.

Pek olası görünmüyor.

Girdiği binayı gördüm, ama asansöre binemedim. Onun için hangi kata çıktığını göremedim. Artık bir şeker alın Komiser, çok beğeneceksiniz. Derken şans ikinci kere güldü. Ne yapacağımı bilemiyor, sokakta öyle bekliyordum ki pencereyi açıp bir halı silkti. Beşinci kat!

Hector gene pencereye yanaştı. Dinliyorum, dedi. Erkek vinç dişi vinçin kolunun üstünden geçiyordu.

Asansörle çıktım, kata gelince iki kapı olduğunu gördüm. Onun için ikisini de çaldım. Açan yok. Bu da bana cesaret verdi, Komiser, cesaret verdi çünkü onu görmüştüm, gitmiş olamazdı! Açmadığına göre, demek saklanıyordu!

Kendini tehlikeye attığını düşünmedin mi?

Düşündüm, ama değerdi. Bir milyon! Kırda küçük bir yer edinebiliriz. Hem zaten ne numara yapacağımı düşünmüştüm. Sigortacı ayağına yatacaktım. Araba. Ev. Hayat. Bu role biraz uygunum da galiba, ne dersiniz? Neyse, yeniden çaldım. Ses seda yok. Kapıdan dinlemeye çalıştım. Tam o

sırada öteki kapı açıldı ve o kapıda belirdi. Ta kendisi. Sizin Helen.

Hector vinçlerin kollarına baktı. Orada, yukarıda olmak, diye düşündü, şehrin tepesinde havalarda dönmek.

Demek öğrendin artık nerede oturduğumu, böyle dedi. Sizinle biraz konuşabilir miyim? diye sordum, sigorta poliçesi üstüne. Ne dese beğenirsiniz?

Kim?

Bir milyon zloti eden kadın.

Anlat bakalım.

Beni gördüğünü unut, moruk! O sırada ben de yolunu bulup içeriye göz atmaya çalışıyordum. Hayatta kalmak istiyorsan, diye fısıldadı, siktir git!

Burada, yerde, diye düşündü Hector, yalnız acı var, gerçek olan. Başka hiçbir şey yok.

Sizi görmeye gelmekle büyük riske girdiğinin farkındayım.

Konuyu inceleyeceğiz, dedi Hector. Adresin bizde var. Bir tutuklama yapacak olursak, hemen haber alırsın. Çavuş yolu gösterir.

Hector yeniden pencereye yaklaştı, bu seferinde soluk almakta zorlandığı için yaka düğmesini çözdü. O anda, ziyaretçisi gider gitmez, yanma yaklaştım.

Keçi besleyen teyzeni hatırlıyor musun, Hector? Bir gün evinin arkasındaki uzamış otlar arasında bir tilki ölüsü bulmuştu hani? Tilkinin sivri dişlerinin yanında köpük izi vardı.

Hector başını pencerenin pervazına yasladı.

Teyzen ne yapacağını düşünürken sen ortaya çıkmıştın. Hatırlıyor musun? On beş yaşındaydı.

Bak, sabahın köründe ne buldum, işemeye çıktığımda, demişti sana.

Bana bırak, dedin sen, hayvanı potininin ucuyla dürtükledin.

Belediyeye telefon etsem mi? diye sordu Helen teyzen.

Yok, Teyze. Boş ver. Kazma var mı?

Kümeste bir tane olacak.

Ben bunu gömerim, sen bize kahve hazırla, demiştin.

Teyzen mutfakta kahve çekerken postacı Daniel gelmişti.

Kim öldü biliyor musun? diye sordu sana.

Sous-Chataigne'de César mı?

Evet.

Bu sabah başıma tuhaf bir iş geldi. Bunu söyleyen sendin Hector. Sıçacaktım, dedin, şu duvarın yanma geldim, donumu indirip çömeldim-

Hay Allah! diye haykırdı postacı. Görmemiştim onu. Ölü mü?

Bir şey götümü gıdıkladı, diye yalan söyledin.

Otlar olmasın, dedi Daniel. O da gülmeye başlamıştı.

Düşün, ya üstüne sıçsaydım, dedin sen.

Ölü tilkinin üstüne sıçmakla kuduz olmazsın, dedi postacı.

Hemen gömeceğim onu, dedin, iki metre derine, bir parmak eksik olmaz.

Bu sırada Helen teyzen pencereden bütün bu konuşmayı dinlemişti, gülmekten kaburgalarını bastırıp kalçalarını sallıyordu. Siz erkekler! dedi dişlerinin arasından, yaşlı bir kadının kuduzdan ölmüş bir tilkinin üstüne işemesine bile izin vermezsiniz siz!

Sen köyü terkettikten yıllar sonra o bu hikâyeyi anlatmaya devam etti. Sonra gururla eklerdi: Şimdi de benim bu yeğenim Troy'da, polis gücünde.

Kapı vuruldu.

Girin.

Az önce, Trans Avrupa gece treninden çalınan pasaportlarla ilgili bir rapor geldi, efendim.

Ne zaman çalınmış?

Bir hafta önce.

Hatırladım, bir iz bulamamıştık.

Dün gece hava meydanında bir adam üstünde bu pasaportlardan biriyle yakalandı. Pende adını kullanıyor. Narkotikçiler birçok narkotik olayından arıyormuş. Sorguda öttü.

Kimi?

Pasaportu Naisi adında birinden aldığını söyledi. Naisi'yi buraya getirmiştik. Siz bırakılmasını söylemiştiniz.

Hepsini hatırlıyorum, dedi Hector.

Trendeki polisin verdiği bilgiye göre, ortadaki kadın Naisi'nin kızkardeşi olabilirmiş. Onun ortağına gelince, o da Sucus diye bilinen bir hergele olabilir. Cachan'da oturuyormuş.

İkisi hakkında da, elimizde bir şey var mı?

Kanıtlanmış bir şey yok. O yakışıklı Sankt Pauli'de çalışan bir sahtekâr.

Pende nerede?

C.I.A.T.'de.

Görülebilir mi?

Evet, efendim.

Gideyim, dedi Hector.

sevgili beden

İLK müşterisi bu kadındı. Sucus Üçüncü Sokak'ta, Flores Bar'ın birkaç adım aşağısına yerleşmişti. Kadın kolsuz bir elbise giymiş, omuzlarına da tafta bir bolero geçirmişti. Oturunca o küçük ceketi çıkarıp kucağına koydu. Sucus, lastiği devasa koluna sardı. Eti az pişmiş hamur işi gibi sarkıyordu, başını tutuş tarzı ile ısrarlı ışıltısız gözlerinin sorgulayış tarzı, etin her yerde ve bütünüyle aşağılık olduğunu belirtiyordu. Öyle orospular vardır ki aşağılamaları çoğu rahibeninkinin de ötesine geçer. Parmakları dokununca ona, lastiği sararken, bedeninin sıcaklığını duydu, ama bu onun bir kadında olabileceğini hiç düşünmediği türden bir sıcaklıktı, çünkü kuruydu, bir çekirgenin bacakları kadar kuru.

Bu işe başlayalı çok oldu mu? diye sordu kadın. Sesli cevap vermeye cesaret edemeyip başını salladı. Yüreğinin atışını işitmek için dikkat kesilmişti, sessizliğin sona ermesini işitmek için. Havayı elinden geldiği kadar yumuşak boşalttı, cıva da sakin sakin indi. Kadın nefesini tutuyordu, ansızın endişelenmişti. Bütün gün başında ağrı hissetmiş, tansiyonunun çıkmasından korkmuştu.

Bir zafer duygusuyla yürek atışını duydu ve gözleri hemen sistolik okumaya geçti. Bir yumurta olduğundan bu yana kesilmemiş bir atışı dinliyordu. Döllenmeden otuz gün sonra yürek atmaya başlar, daha bir ekmek kırıntısı boyundayken. Hiçten gelen o ilk atış tam bir armağandır. Bu ilk atış, birçok tutkudan önce ya da sonra, bir başka ölümü kaçınılmaz kılar.

Yaşlı kadının yüreği, bir sarayın muazzam merdivenlerinin üstündeki bir gong gibi atıyordu. Sonra gong sustu ve saray kayboldu. Yüreği hâlâ atıyordu ama damarına bastığı yuvarlak sesi almıyordu. Diastolik.

On sekiz-on iki, dedi, biraz yüksek.

Yo, benim için öyle sayılmaz, dedi kadın. Benimki çok zaman yirmidir.

Lastiği çözüyordu kolundan, kadın da ışıltısız gözleriyle ona bakıyordu, ölümü bekleyerek, iyi haberden memnun, bir içki içmeyi özlemiş, acaba gülümser mi diye merak ederek.

Bazı ilâçlar var, dedi.

Var mı? Kadın gülmeye başladı, gülüşü bir öksürüğe dönüştü ve tükürdü. Sahiden ilâçlar olduğuna inanıyor musun, küçük sevgilim.

Sandalyeden kalkmasına yardım etti. Kadın bolerosunu giydi.

Kaç para istiyorsun?

Bin beş yüz.

Sağ elinin iki orta parmağıyla göğsünden banknotları çekip çıkardı.

Aynı yaşlarda ama zayıf, düz sarı boyalı saçlı, pantalonlu takım giymiş bir kadın kaldırımda, Sucus'un sandalyasının yanında durdu.

Harley, dedi yeni gelen kadın, seni arıyordum.

Sucus parayı cebine indirdi.

On sekiz-on iki dedin, değil mi?
Yazayım.
Gerek yok.
Biraz yüksek çıkmış, Harley, dedi takım giyen kadın.
Benim için yüksek değil Fleece.
Gelip Lilac'ı seyretmeni istiyorum.
Lilac kim? diye sordu müşterisi.
Sözünü ettiğim sirk numarası.
Hafızam durmuş, Fleece, Lilac ne?
Gel de kendin gör.

İki kadın kolkola girip yürüdüler. Bir gül bahçesinde gezinen yaşlı hanımlar gibi arada bir durup dönüp gökyüzüne bakıyorlardı. Sucus hemen arkalarına takıldı.

Golden Fleece'in dışında parmaklarıyla işaret verip dudaklarını uzatan kızların fotoğrafları vardı. Sucus dikkatle inceledi hepsini. Bunların hiçbiri Zsuzsa olamazdı.

Şimdi Sucus'u sallayıp uyutmak istiyorum. Ahırda bu iş için neredeyse yeterli boyda bir beşik-yatağım var. Yıllar önce, taş saboyu bizlere bırakan büyük büyük-dedem yapmıştı. Sucus'u beşik-yatakta sallayıp bir de şarkı söylemek istiyorum. Zsuzsa'nın, çöpçü dostunun arkadaşı Rifat'tan öğrenmiş olduğu bir şarkı olabilir bu. Sözleri de şöyle:

Uykulu gece, mutlu gün
Sıfır bir oyuncaktır
Yoktur hiçbir yerde
Hiçbir şey
Senin sevgili bedeninde
Olmayan...

Bunu duyan bütün erkekler uyuyakalır.

Bir an sonra Sucus uyanacak, kızlara gülümseyecek, sandalyasını gerisin geri Üçüncü Sokak'ın köşesine taşıyıp bir

müşteri daha bulacaktı. Ama Sucus benim şarkımı dinlerken böğüren üç adam onu uyandırdı ve elimden bir şey gelmedi. Düşmemek için kollarını birbirlerinin omuzlarına atmış, öyle geldiler sokaktan aşağı. Bir boğa kadar ağır tepkileri olan tek bir hayvan gibiydiler. Golden Fleece'ın girişine yüklendiler. Biri kükredi: Amkılı görmek istiyoruz. Gişeye doğru sendelediler. Bir tanesi bir tomar para çıkardı. Sucus onları seyrediyordu. Adam paranın üstünü arka cebine tıkarken bir banknot yaprak gibi süzülerek yere düştü. Sucus iki adım atıp ayağını paraya bastı. Magenta renkli bir on binlikti. Eğildi, aldı yerden, gidip bir bilet aldı.

Başından beri erkekler kadınları çiçeğe benzetmiştir. Kadınlar da bundan hoşlanıp onları yüreklendirmiştir. Saçlarına çiçek taktılar, parfüm süründüler, yaprak örgüsü yaptılar, kendilerini gösterdiler. *Kutsal Kitap*'ta söylenenler benim tanıdığım kadınlar için hiç geçerli olmadı. "Kırdaki nilüferleri düşünün, nasıl büyürler; çalışmazlar, örgü de örmezler." Benim tanıdığım kadınlar hep bir tavşan öldürdükten ya da saman yabaladıktan ya da ahırı süpürdükten ya da tavuklara lapa ezdikten ya da ormandan odun taşıdıktan sonra çiçekleri taklit ederlerdi. Gene de adamlar haklıydı bizi çiçeğe benzetmekte. Öyle temiz olduğumuz için değil, ama çiçek gibi biz de çekici olmak üzere yaratıldığımız için. Çiçekler gibi bizim güzelliğimiz de kırılgandır. Çiçekler gibi bizim de birlikte doğduğumuz renklerimiz gözü en gizli yörelerimize baktırır.

Gişenin öbür yanında, kadife perdenin öte tarafında, Golden Fleece bira ve talk kokuyordu, mayalanma ve tatlılık. Günışığı sızmıyordu, duvarların sıvası da kabaydı, yeraltında bir garaj gibi. Balıkağı çoraplar giymiş yer gösterici kız boğayı bir koridora götürdü.

1 numarayı ister misiniz?

Bizi kimse ayıramaz- hiç kimse! diye bağırdı boğa-adam-

lardan biri. Birlikte oturacağız!

Sucus yanlarından sıkışarak geçip koridorun öbür ucuna yürüdü.

O herif niye fazladan iskemle almış?

Niye kendi iskemlesini taşıyor, biliyor musun?

Neden gerekmiş iskemle?

Neden olmasın?

Söyleyim mi neden?

Söyleyecek nedenini.

Yarağını üstüne yatırmak için!

Üç boğa-adamın iyi kesimli takımları ve yelekleri vardı. Kimbilir kaç kere gevşetilmiş çizgili kravatları neredeyse karınlarına inmişti.

Biraz sıkışık olacaksınız, dedi yer gösterici kız, bu koltuklar üçer kişilik değil.

Bizi hiçbir şey ayıramaz!

Yanni'nin vinçteki kulübesi kadar bir locaya sığıştılar.

Bir şey isterseniz zili çalın, dedi yer gösterici kız, kapıyı kaparken.

Locanın bir duvarı boyunca alçak ve minderli bir divan yaslanmıştı. Boğa-adamlar bunun üstüne yanyana oturdular. Karşılarında, dizlerinin biraz ilerisinde, vinç sürücüsü Yanni'nin içinden Troy kentine baktığı camı andıran, otomobil camı gibi geniş ve eğimli bir cam vardı. Halıda, ayaklarının dibinde de, taklit bir altın tas ve bir tomar kâğıt havlu.

Birlikte uçacağız, değil mi?

Bu benim kocakarı masalım. Dünyada temizlemediğim pislik kalmadı pek. Ve her yıl biraz daha büyüyen bu kulaklarımla işitmediğim –ne kadar acıklı olursa olsun– fazla

bir şey de yok. Yaşlandıkça her şey küçülüyor, bir tek kulaklar büyüyor.

Locadaki ışık söndü. Pencerenin ötesindeki bölümde ışık vardı ama bunun pek azı locaya süzülüyordu, çünkü ileri-deki cam mattı. Ekran, yalnız bir tarafta duranın öbür taraftakini görebildiği bir camdan yapılmaydı; ilkin hapisaneler için icat edilen camdan. Bu zenaatte de keranecamı diye geçer adı.

Amkılı istiyoruz! Derhal!

Bütün ışıklar söndü. Üç boğa-adam zifiri karanlıkta oturuyordu. Çıt yoktu. Işık yanınca kadın da gözüktü, pencereye çok çok yakın. Ayağa kalkabileceği kadar bile yer yok gibi görünüyordu. Omuzlarına bir kimono, güllerle süslü siyah bir kimono atarak çömelmişti. Giysinin yavaş yavaş yere akmasına izin verdi sonra bacaklarını farklı bir biçimde yerleştirdi, dizlerini öne uzatıp omuzlarını ve başını geriye attı. Görmek isteyen göz, tabanlarından ve topuklarından, çok zaman yalın ayak yürümüş olduğunu anlardı.

Aradaki pencerenin camı locadaki adamların baktığı şeyi büyütüyordu. Bu nedenle kadın onlara daha fazla yaklaşmış gibi oluyordu. Gözenekleri, portakal kabuğunun pütürleri gibi görünüyordu. Bedeninin bütün tüylerini sayabilirdiniz, her birini, kirpikler gibi ayrı ayrı, güçlü ışık altında. Ağır ağır ellerini kaldırdı. Işıkta, tırnaklarındaki kir izleri de seçildi. İri elleriyle küçük memelerini okşamaya başladı.

Uçları sertleşiyor! diye inildedi boğanın bir kısmı.

Sert ve ufak! Isırırım bak! diye mırıldandı başka bir kısmı.

Kremayı göster! diye tısladı üçüncüsü.

Aydınlatılmış kutunun içinde öne doğru eğildi bu sefer, saçı yere değinceye kadar. Kadınlar her yerde, ta başından

zamanın, yıkayarak saçlarını, fırçalayarak, bir güzelliğe dönüşür, tarar, örer, kıvırır o saçları.

Kalçalarını oynatıp yan yattı, dizlerini öne çıkardı, ince, incecik kolu kasıklarının arasında kaldı.

Şimdi göster artık!

Pencere camının çok yakınında iki parmağıyla dudaklarını araladı. Biz köyde kadın anatomisinin o kısmına "tabiatı" deriz. İki parmağıyla tabiatının kırışık dudaklarını araladı. Bir gül daha zarfının içinde katlıyken ve hiç gözönüne çıkmamışken, yapraklarının rengi onun pencerenin ötesinden gösterdiği ve sunduğu şeyin rengine benzer.

Golden Fleece'in içinde bir şangırtıdır koptu. Boğanın altı şaşkın gözü önünde bir adam, ellerindeki katlanır sandalyayla aydınlatılmış kutuya daldı, bimbo'yu yıktı, pencerelerini kırdı ve üçünün de kafasına sandalyayı geçirdi.

Köpekler havlıyordu.

Sucus kaçtı. Sokakta fahişeler yanlarından geçerken onu seyrettiler. Hâlâ günışığı vardı, sonbaharda ikindi ışığı, doğada her şeyin durup beklediği ve hiçbir şeyin acele etmediği bir vakitte, zamanın yavaşladığı, neredeyse durduğu bir vakit, ilk buzun gecesi gelip bastırana kadar. Bu ışığın içinde Sucus koşuyordu.

Koşarken, başının içinde başka her ses ve kelimeyi dışta tutacak bir uluma yaratmıştı. Cachan'daki yangını söndürmeye geç gelen itfaiye arabasının sireni gibi yükselip alçalan, Zsuzsa'nın sesine göre yükselip alçalan bir uluma. Koşmasının hızıyla uluma da yükseliyordu.

İşten çıkmış adamlarla doluydu sokak, ayakları artık rahat isteyen, içki, yumuşak terlik, bir divan isteyen adamlarla ve onların arasından koşuyordu. Kaldırımda kenara çekilip ona bakıyorlardı, çünkü koşuşu deliceydi, avcıdan kaçan bir geyik gibi. Ona yol veriyor ve sonra hemen karşı yöne bakıyorlardı kimin ve niçin kovaladığını görmek için.

Ve görecek kimse yoktu. Bazıları eğilip bakıyordu, kaldırım boyunca kovalayan birtakım adamlar görmeyi bekleyerek. Oysa sadece otobüs kuyrukları vardı, bir de vitrin bakan kadınlar, birkaç da dilenci. Kimileri yan sokaklara göz atıyordu, ama oralarda da yük boşaltan kamyonetlerle korna çalan otomobiller vardı sadece. Koşan kimse yoktu. Adamın biri de belki bir helikopter vardır diye havalara bakındı. Gökyüzü boştu.

Ve Sucus koşadurdu. Bir şeye gecikmiş olmalıydı, ölüm kalım sorunu bir şeylere. Bu sonuca vardı Troy halkı, ama yüreklerinin ta içinde, hiç kimsenin geç kaldı diye böyle koşmayacağını onlar da biliyordu.

Güneş toza batıyor ve battıkça rengi kırmızıya dönüyordu.

Bir daha hiç kıpırtısız durmamak üzere koşuyordu, çünkü bir duracak olsa, Troy'la yüzleşmek zorunda kalacaktı, Troy'la ve deniziyle ve Ekim semasıyla ve galaksilerle ve hesabı tutulamaz büyüklüğünden artık doğrunun hiçbir düzeltmesinin gelemeyeceği evrenin kıyılarıyla.

Troleybüs ve motosikletler arasından koştu. Bir Hilton Oteli'nin yanından geçti, bir kedi-köpek maması süpermarketinin, otomobil galerilerinin, seyahat acentalarının, mahkemenin, saunaların, gelinlikçi dükkânlarının, bebeklere yünlü dükkânının, çiçekçilerin, döviz bürolarının, cenaze levazımatçılarının, kahvelerin ve Troya Atı'nın –ve hiçbirinin zafer, hezimet, zevk, kaçış, huzur, sessizlik, adalet, yatıştırıcı eller vaatlerinin hiçbiri onun için değildi. Dolayısıyla daha hızlı, daha hızlı koştu.

Batı tarafında, Paris Hastanesi'nin ışıkları yanıyor, pencereleri karadan içeri yüzen bir transatlantiğin lumbozları gibi ışıldıyordu. Orada, hastanenin kayaya bakan yüzündeki kadın-doğum kısmında Yanni'nin karısı Sonia az önce adı Aleksandr olacak bir oğlan doğurmuştu. Yanni vincinde oturmuş, haber bekliyordu. Sonia yorgun düşmüştü, ter

doluşmuştu göz yuvalarının etrafına, bacaklarına sıvaşmış kan lekeleri gökteki bulutların renginde, gururlu, önünde hayat yatıyor. Bana verin onu dedi, Aleksandr'ı başaşağı tutan ebeye, sevgilimi bana ver.

Az sonra çatlayacaktı yüreği ve Sucus yüreğini çatlatmak amacıyla koşuyordu. Gırtlağındaki ve göğsündeki kan koşan ayaklarla aynı tempoda akıyordu. Ama artık onun ayakları değillerdi. O, ona doğru koşmaya başlamıştı şimdi. O şimdi Park Avenue'nun öteki ucundaydı ve her adımıyla Sucus'a yaklaşıyordu. Sucus'un gözleri genellikle kapalıydı. İnsanlar durup yana çekiliyor, deliler için olduğu gibi, ona yol açıyorlardı. Trafik duruyor, sürücüler kentin o saatinde mümkün olmayacak bir şekilde gülümsüyordu –sanki birkaç saniyeliğine, çölde deve sürücüsü olmuşlar gibi. Bir başkasında çılgınlığı görmek insanlara bir çeşit dinginlik verir. Öbürü ise panter giysisini kalçalarına kadar çekmiş, yalın ayak koşuyordu.

Uluma kesilmedi, ama Sucus koşarken kollarını ona doğru uzattı. Spallanzi metro durağının yanından koşmaktaydı. O da her zamankinden hızlı koşuyordu Sucus'a doğru. Eksik iki dişini ve iri ellerini görebiliyordu şimdi. Koşmaya devam etti. O şimdi kavuşmak üzereydi ve Sucus soluğunu işitebiliyordu. İçinden geçti, öylece Sucus'un içinden geçip gitti.

Önce örsü çimenin içine yerleştiririm, ben de eğimli arazide başına geçip otururum. Madeni tokalarıyla botlarım göğe doğru bakar. Yün çoraplarım, her zamanki gibi; biraz kırışıktır. Örs olması gereken yerdedir, sıska uyluklarımın arasında, orağın bıçağı da, sapından çıkmış olarak kucağımda.

Bilemeye mi çalışıyorsun gene? diye sorar Hercule.

Gözüm görmüyor.

Versene şunu bir dakika. Bıçağı uzatırım ona ve tırnağıyla ağzını yoklar. Dıng! Tınlamıyor hiç. Bugünlerde iyi bir orak bulamazsın artık. Yeniden dener tırnağıyla. İşitiyorsun, değil mi? Hiç tınlama yok. Çöp!

Hatırladığım bir orak vardı, diye devam eder Hercule, tırnağınla çektin mi, yelve kuşu gibi öterdi.

Ağır ve ağrılı, eve doğru yürür. Orada Jeanne şimdi inekleri çayıra salmaktadır ve ben otların içinde otururum, çekicimi alır vururum bıçağa. Köşesinden ucuna doğru vururum. Ter damlaları gözlüğümün camına damlar ve kara madenin kıvrımı bulanır, bulanır göremem.

Troy'a gece çöktü. Sucus kendini gümrük yakınında doklarda buldu, tek başına. El feneriyle dolaşan askerler vardı orada. Çöp yığınının tepesine, ilk gecelerinde Zsuzsa'yı beklediği yere tırmandı. Cadillac'ın içinde ışık yanıyordu. Sucus yaklaşmadı. Otluk kıyıya uzandı. Uyu, diye fısıldadım kulağına, uyu.

Kulağında bir ses işiterek uyandı ve dönüp bakınca otların içinde bir kafa gördü.

Bazan güzel rüyalar görürüm, dedi iki bacağını kaybetmiş olan adam.

Sucus, sanki sağır olmuş da dudak okumak zorunda kalmış gibi baktı adama.

Geçen Salı rüyamda konyak görmüştüm, dedi adam.

Aşağıdaki yolda askerler el fenerleriyle oynuyorlardı. Adamın dudakları mora çalıyordu.

Bütün şişeyi içecektim, dedi Cadillac'ın içinde yaşayan adam, ama sonra bir dahaki sefere bir yudum bırakayım diye düşündüm. Gel gör ki aynı rüyaya dönüp devam edemedim. Sen pek iyi görünmüyorsun, ahbap. Ne dersin, arabaya binelim mi? Kahve yaparım.

Sucus konuşmadı.

Sandaletleri dirseklerine sarılı adam kendini yukarı çekti. Bayağı zaman aldı. Bazan, pencere camına tırmanan bir sinek misali geri kayacak gibi oluyordu. Gene de Sucus'a kıyasla daha becerikli ve çevik görünüyordu.

Arabada bir şişe bira bulup geri geldi, kasıkları önde, hâlâ bacakları olan bir adamın merdivenden inmesinde olduğu gibi.

İç, dedi, bak, dinle, ahbap. Cadillac'ta uykuyu beklerken hepsini düşündüm. Para yoksa yeryüzünde yapacak fazla bir şey kalmıyor. Ay gibi, kül ve taş. En iyisi uyumak, uyumayı becerebiliyorsan. Rüyalarda para iptal oluyor. Her yerde. Belki rüyanda para görürsün. Ama rüyada para ödemeyi görmezsin. Dünyada kimse rüyasında ödemez. Uyanmanın korkunçluğu da burada. Bunun için uyanmak açlıktan da beter. İç biranı, uyu.

sorgu

CAUCHY Sokağı Karakolu'ndaki Sorgulama Birimi'nin bütün kapıları kapatılmıştı. Dokuzuncu katta yaptıkları işleri yapabilmek için hayatta ve ölümde ne varsa hepsinden kendilerini yalıtmaları gerekir; kendilerinden önce hiçbir hikâye olmadığına ve kendilerinden sonra da olmayacağına inanmak ihtiyacındadırlar. Tanrı dünyayı yalnız başına yarattı. Dokuzuncu kattakilerse dünyayı parça parça yok etmeye çalışırlar. Onun için bütün kapılar kapalıydı.

Homurtular, ayak sesleri, bir de bir insan sesi işitiyordum. İnsan sesi Çavuş Pasqua'dan geliyordu, ama günlük sesinden daha tiz çıkıyordu. Homurtuları çıkaran Sucus'tu. Sucus'un yüreğinde duyduğu acı, onu çavuşun verdiği acılara karşı neredeyse bağışık kılmıştı. Her şok sarsıyor, kafatasının iç yüzeyine insafsızca vuruyordu. Ama şokların arasında, öteki acı çok daha beterdi.

Yanında kim vardı? Çavuş avaz avaz bu soruyu o kadar çok sefer haykırmıştı ki üç kelimenin bir anlamı kalmamıştı. Önceki gece Sıçantepe'de geçen tabancalı bir arbededen başlamışlardı sorguya. Arbedede Naisi ve bir polis memuru

vurulup ölmüştü. Yanında kimvardı! Yanında kimvardı! Tekrarlana tekrarlana, kelimeler, halkalar çizerek uçan bir akbabanın çığlığını andırmaya başlamıştı. Ta aşağıdan ise, bir köstebek ya da tarla faresinden gelir gibi, işitilir işitilmez bir ses geliyordu. Bunun çıktığı kaynak ses gırtlaktan mı, yoksa tutuklunun bedeninin işkenceye uğrayan başka bir organından mı çıkıyor, belli değildi. Sonra sessizlik oldu. Ne haykırma, ne cıyaklama, ne adım, ne homurtu. Bir kapı açıldı ve ikinci bir ses sessizliği bozdu. Hector'du konuşan: Tutukluyu yalnız görmek istiyorum, Çavuş, siz gidebilirsiniz.

Çavuş Pasqua yürüdü gitti. Botlarının çıkardığı seste, adımlarının temposunda demirden bir gurur seziliyordu. Sonra zorlanmış soluklar ve bir çaba harcama gürültüsü işitildi, iki adam dik bir tepeye tırmanıyor gibi.

Yıllar önce, yaylaya çıktığımız uzun yazların birinde, keçiler ve iki ineğimiz, Desirée ve Rouqulne ile birlikte dağdayken, yabancı bir köpek peyda olmuştu. Orta boyda, siyah bir köpek. Kimse daha önce görmemişti. Şalenin epey yakınında, otların içinde yatmıştı; orada benim bazan oturup bin metre aşağıdaki vadiyi ve bulutları seyrettiğim gri kayalardan bir küme vardır. Hava sıcaktı, çekirgeler tıslıyor, kuşlar sazlara konup ötüyor, biri konup kalktıkça sazlar sallanıyordu. Köpek, besbelli, çok yaşlıydı. Art ayakları öylesine tutuktu ki yürürken kaka yapmaya çalışıyor gibi bir hali vardı. Tutukluğu komikti. Gene de, biraz yürümesini seyredince insan acıyordu.

Akşama doğru yeniden gördüm. Tanınmayacak haldeydi. İlkin başka bir köpek sandım. Önce bacaklarının arasına sıkıştırdığı kuyruğu şimdi havada, fır fır dönüyordu. Yürüyüşü hızlanmış, çevikleşmişti. La Fine'in şalesindeki kahverengi kancıkla oynaşıyorlardı. Onun da kızışma zamanı gelmiş olmalı, çünkü koklaşıyorlar, birbirlerinin kuyruk altını

yalıyorlardı. İşime devam ettim.

Gece olup yıldızlar çayırın üstünde yürüyerek ulaşılırmış gibi görünmeye başladıklarında yeniden ortaya çıktı. Ocağa atacak odun toplamaya çıktım ki otun arasında titrerken buldum onu. Tuhaf bir şekilde yatmıştı, başı gövdesinin yanında. Niçin kıpırdamadığını anlamak için ayağımla dürttüm. Bayağı güçlükle eve aldım. Çamın çıtırdadığı ocağın yanına uzandı, uyukladı. Tam uyuyamıyordu, çünkü birkaç dakikada bir göğsünde bir katılma oluyor, bütün gövdesi titriyordu.

Ocağın harı geçti, ay çıktı. Ortası benekli camdan görüyorduk ayı. Köpek her nasılsa ayaklanıp kapıya yanaştı. Açınca kapıyı, ilk gördüğüm sefer yattığı kayalara doğru gitti. Orada yattı. Ve orada uludu. Bir kere uludu. On dakika sonra ortadan kaybolmuştu. Ölmek üzere ormana girmişti.

Erkeklerle kadınlar bu köpeğe benzemezler, çünkü onların sözleri vardır. Sözleriyle değiştirirler her şeyi ve hiçbir şeyi. Koşullar ne olursa olsun, sözler çoğaltır ve eksiltir. İster söylenmiş sözler olsun, ister kafanın içinden işitilmiş sözler olsun. Her zaman uyumsuzdurlar, hiç yakışmazlar duruma. Bunun için sözler acı verir ve merhem olurlar.

Adından başlayalım. Tam adını söyle.

Yazıldı zaten.

Arkadaşların seni hangi adla çağırır?

Bilmiyorum.

Sucus adı sana ne anlatıyor?

Hiçbir şey.

Dün akşam altı sularında neredeydin?

Kilitli kapının ardından işitebiliyordum Sucus ile Komiser'in sözlerini.

Hiçbir yerde.

Hatırlatayım mı?

Farketmez.

Naisi adında bir satıcı ile birlikte Sıçantepe'deydin. Elinde de Zig marka bir tabanca vardı.

Çavuş, Naisi'nin öldüğünü söyledi.

Adamlarım kendilerini savunmak için ateş ettiler.

Yani öldü.

Naisi tutuklamaya karşı koyuyordu, üstelik yalnız değildi, onunla birlikte ateş eden iki tabanca daha vardı. Üç kişiydiniz. Hepiniz ateş ettiniz. Naisi, kız kardeşi, bir de sen.

Ben orada değildim.

Adamlarımdan biri öldü.

O da öldü.

Madem orada değildin, neredeydin?

Sözler Sucus ile Komiser'i odanın dışına taşımaya başlamıştı bile.

Aradan bir ömür geçti.

Kaç yaşındasın?

Sen bil.

Ben altmış beş oldum. Anan baban hayatta mı?

Babam öldü.

Troy'dan mıydı?

Dağlardan gelmişti.

Benim gibi.

Babam aynasız değildi!

Ne iş yapardı?

Ticaret.

Babam sığır satardı, dedi Komiser. Seninki ne satardı?

İstiridye açardı.

Başka?

Hayatı boyunca istiridye açtı.

Düzenli işin var mı?

Ne sanıyorsun?

Demek işsizsin.

İnşaatta çalışıyordum.

Şehirde mi?

Şurada, yolun karşısında.

Vinçlerin olduğu yerde.

Vinçlerin bir zaman olduğu yerde.

Oradalar hâlâ.

Öyle mi?

Bak pencereden, işte orada.

Bir sessizlik oldu. İkisi birden Mond inşaatına bakan pencerenin önünde duruyor olmalı.

Bak! dedi Komiser, o yüksek vincin tepesinde bir şey sallanıyor. Bayrak!

Bayrak! diye tekrarladı Sucus, kırık dökük bir sesle.

İşaretlerini göremiyorum, dedi Komiser, gözlerim bozuluyor.

Dokuzuncu kattayız, değil mi?

Bayrağı seçebiliyor musun?

Gök mavi üstüne beyaz çizgiler, bir de beyaz haç. Çoğu bayrak değişmez.

Öyleyse Yunan, Yunan bayrağı.

Vinci kullanan Yunan'dı.

Tanır mısın?

Bir ömür önce. Adı Yanni. Sisam adasından gelme. Vinciyle şarap şişesinin mantarını açabilir.

Dün bayrak yoktu orada, dedi Hector.

Karısının her doğum yapmasında Yanni vince bayrak asar, diye açıkladı Sucus. İki kızı vardı, birinin adı Chrysante'ydi. Bir oğlu olsun istiyordu, olursa adını Alexander koyacaktı. Başka öğrenmek istediğin var mı?

Dün gece nerede olduğunu öğrenmek istiyorum. Silâhları nereden bulduğunuzu öğrenmek istiyorum. Naisi'nin kime çalıştığını bilmek istiyorum. Anlatırsan ben de sana elimden geldiğince yardımcı olurum. Yoksa, bak, uyarıyorum,

durumun kötü görünüyor. Polis memuru öldürme işini adama iki kere yaptırmazlar.

Bu noktada Hector eliyle bir işaret yapmış olmalıdır. Kafa kesme işareti gibi.

Farketmez.

Orada ne kadar çalıştın?

Çalışabildiğim kadar.

Kovuldun mu?

Formene yumruk attım.

Onlara yumruk atılmaz.

Naisi de öyle demişti, kelimesi kelimesine.

Naisi'ye hayrandın galiba.

Hayran mı? Naisi varolmaya çalışıyordu, başkalarının da varolmasına yardımcı oluyordu. Şimdi yok.

Hayatta hayran olduğum çok az insan var, dedi Komiser.

Naisi'yi vurdunuz.

Dedim sana, adamlarım kendilerini savunmak için ateş ettiler.

Bu da farketmez.

Sana bir şey söyleyim, delikanlı. Çok küçükken ben on iki yaşlarında filan –daha köydeyken– daha o yaşta hayatta olacak her şeyi tahmin etmiştim. Her şeyi! Ama farkında değildim. Daha olacak çok şey var sanıyordum. Tabiî yapmadığım, görmediğim bir yığın şey vardı, ama ayrıntıydı bunlar. Özünü öğrenmiştim –öğrendiğimi bilmeden. Büyük insanların –özellikle kadınların– benim daha bilmediğim sırları olduğunu sanıyordum. Bu sırlar onlara özel güçler kazandırıyordu, başları derde girdiği zaman ya da mutluluk aradıklarında kullanabilecekleri güçler. Takmıştım bu sırlara. Ben de onları öğrenmek istiyordum. Derken Troy'a geldik. Yıllar sonra –çünkü bunu kabullenmek istemedim– yıllar sonra anlamak zorunda kaldım ki sır mır yoktur. Hayat, çocukken ne öğrenmişsen odur. Ben de senin bildiğin-

den fazlasını bilmiyorum, ama ben sana yardım edebilirim, sen de bana.

Bir sessizlik daha oldu. İki adam pencereden vinçleri seyrediyor olabilirdi. Oldukça boş, beyaz fayanslı, hani biraz bir mandırayı andıran, ama içinde süt yerine tüfekliğin yanında kelepçeler asılı olan odayı seyrediyor olabilirlerdi. Birbirlerine bakıyor olabilirlerdi: Hector lacivert pantalonu ve beyaz gömleğiyle, apoletlerinde pirinç taçlar, elleri şiş şiş; ya da Sucus, bitkin, gözleri kaybetmekten vahşileşmiş, blucini yırtık, gömleği kirli. Neye bakıyorlarsa baksınlar, onunla söyledikleri sözlerin hiç ilgisi yoktu. Sözleri daha şimdiden çok uzaklara gitmişti, şimdi hangi yöne döneceklerini tartışıyor, kendi kaderlerinde ısrar ediyorlardı. İkisi de bekliyordu, ne beklediğini bilmeden.

Birkaç hafta geri gidelim, on iki Ekim gecesine, hani Budapeşte İstasyonu'ndaydın.

Hiç, hiç, hiç geri gitmek yoktur, aynasız. On iki yaşındayken bilmediğin sır şu ki bir şeyler yok edilir ama hiç tamir edilemez. Hiç.

Budapeşte Garı'nda 17 numaralı perondaydın.

Allah bile değiştiremez geçmişi.

Üstelik yalnız değildin. Genç bir kadınla birlikteydin. İster misin kim olduğunu söyleyim?

Evet, söyle bakalım adını.

Zsuzsa diye tanınır.

Zsuzsa!

On iki Ekim akşamı, Zsuzsa diye bilinen bu kadınla birlikte gece Trans-Avrupa treninin Schlafwagen'ından birçok pasaport çaldınız.

Yalnızdım. Başka kimse yoktu.

Görevlinin odasına nasıl girdin?

Kapı açıktı.

O neredeydi?

Bir kadın yolcuyla konuşuyordu.

Zsuzsa adında bir kadın yolcu mu?

Yolcuların adlarını bilmiyorum, pasaportlarını aşırdıklarım dışında.

Baban hangi dağlardan gelmişti?

Aravis.

Kaç pasaport yürüttün GTA'dan?

On dört.

Naisi'ye mi verdin?

Kendisine soramazsın.

Peki, babanın geldiği köyün adı ne?

GTA da Aravis dağlarından geçer, bunu biliyor muydun, aynasız?

Dönmek ister miydi, baban dönmek ister miydi?

Evet.

Köyün adını söyle.

Adı, bacağı-kırık-şanslı-beygir anlamına gelir.

Yalan söylüyorsun!

Öldü o. Öldü, aynasız. Almanca'daki *tot-tot-tot* gibi! *Tot! Tot!*

Cevap gelmedi. İkisi de sessizliği bozmak istemez gibiydi. Bir an acaba gittiler mi, diye düşündüm Çavuş Pasqua'nın bindiği iç asansörle. Sonra Komiser'in fısıltısını işittim: Bana yardım edebilir misin? Bir sandalya çekme sesi geldi, ardından da sürüklenir gibi ayak sesleri.

Pencereyi aç.

Açılmıyor.

Kilidini açacaksın. Anahtar şurada olmalı, silah rafının yanında. Buldun mu?.. Hah şöyle... Biraz hava gelsin. Babanla ben, Sucus, aynı köydeniz.

Hiç böyle anahtarlı pencere görmemiştim.

Tutuklular atlamaya kalkıyor da.

Atlamaya mı kalkıyorlar, aynasız, yoksa kendilerini öl-

dürmeye mi?

Babanın adını söyle.

Clement.

Clement ne?

Clement Gex.

Gex!

Artık farketmiyor.

Babanla aynı sınıftaydık. Aynı kızakta. giderdik. Vay anasına, demek öldü. Neden öldü?

TV.

Pek anlamadım...

Yani ölmesinden memnunum, demek istedim.

Babalarla oğulların işi her zaman kolay değildir.

Ben babamı severdim. Eski Latince *lubere*'den, bir şey vermek, haz vermek anlamında.

Anasını da tanırdım, senin babaanneni. Köyde yalnız *Angeline*'in şeftali ağacı vardı ve bundan çok, çok kıvanç duyardı. Babanın çocukluğunun geçtiği evin güney duvarının dibindeydi şeftali, mutfağın penceresiyle *pèle* arasında. Angeline gençliğinde dikmişti onu, hem de dedene direnerek, çünkü deden istemiyordu. Böyle yerde şeftali dikmek delilik, diyordu. Köyde kimsede şeftali yoktu, duvarı nemlendirir, yazın da yabanarısı yapardı. Ama büyükannem diretti. Derken, birkaç yıl sonra, küçük ama sulu beyaz şeftaliler vermeye başladı ağaç. Bilardo topu boyunda bir şeyler. Sulu, tadı keskin. Şimdi bile damağımda tadını duyar gibi oluyorum. Yabanarıları çoğalınca Angeline pencereyi kapatırdı. Clement'm tek evlâdı mısın sen?

Öyleydim.

Hepimiz geri dönmek isteriz... bir an olsun, şöyle bir etrafa bakmak için. Ama yok, bir şey aramak için, aslında. Kaybolmuş bir şeyi. Sanırız ki onu bulursak mutlu öleceğiz. Benim bildiğim, kimse mutlu ölmüyor. Belki bir anda

öldürülmüş biri, perondaki Gilbert d'Ormesson gibi. Belki d'Ormesson öldüğünde mutluydu.

Sen de bana pek iyi görünmüyorsun, aynasız.

Uzansam iyi olacak.

Bundan sonra beni biraz şaşırtan bir ses duydum. İlkbahardaki guguk sesi gibi tekrarlanan bir şeydi, ama onun gibi akışkan değil. Şöyle kuru, cıyaklar gibi bir ses. Birden farkettim ki dönen bir tekerlek sesiydi bu, o zaman anladım. Tekerlekleri lastikli bir araba itiliyordu. Hector'un, bacaklarımı kaldırabilir misin? dediğini duydum.

İkisi de ayrı nedenlerle soluyordu. Sucus güç harcadığından, Hector rahatladığından. Sonra sessizlik oldu, uzun bir sessizlik ve sessizliğin içinden ayak sesleri öne çıktı, ileri geri, yedi adım, dön, yedi adım... Bu yürüyüş tekrarlandı, durdu. Çoraplı ayaklar ya da bir kafeste bir ayı gibi, döşemeyi yalayıp geçen hafif adımlar.

Geri dönemeyeceğim, dedi Komiser, alçak sesle.

Adımlar durdu.

Cinayet işledim.

Ne!

Dün gece.

Neredeydin?

Sıçantepe'de değil.

Kimi öldürdün?

Zsuzsa.

Naisi'nin kızkardeşini?

Benim karımdı.

Karın mı?

Naisi'nin kardeşi karımdı.

Demek evliydin sen, Clement'ın oğlu, demek evliydin.

Nasıl öldürdüğümü anlatayım mı?

Sözler olmadan tövbe olmaz. Sözlerle her şey yeniden olabilir, size anlattığım hikâyedeki gibi, ama olmuş olanı

hiçbir zaman değiştiremezler.

Ben de evliyim diye fısıldadı Komiser, adı Susanna.

Ama sen onu öldürmedin aynasız. Akşam evine döndüğünde seni bekliyor olacak.

Evet, bekler.

Ona âşıktım.

Öldürdüğünü söylüyorsun.

Öldürdüğümü biliyorsun.

Hiçbir şey bilmiyorum... En iyisi şu gözlüğü çıkarayım, dedi Hector.

Dün gece öldürdüm.

Biraz daha iyi görüyorum. Eve götürülmek istemiyorum.

Dün gece öldürdüm, dedim.

Şöylece uzanmak istiyorum.

Ne giydirirler ona?

Şu kılıfı çıkarır mısın? Sıkıyor.

Morgda ne giydirirler?

Ceketi kaydırırsan çıkar. Tokasını aç.

Ne giydirirler?

Gecelik gibi bir şey.

O kadar güzeldi ki.

Muslukta bir şişe olacak. Biraz ver bana.

Döşemeyi yalayan adamlarla Sucus ağır ağır musluğa yaklaştı. Bir yerlerde bir bardak olacak. Kendine de koy dedi Komiser.

Şişenin sesini ve boşalan sıvının sesini işittim, sonra Sucus kafesin öteki ucuna döndü.

Ölüler güzel kalır, dedi Komiser, yutkunduktan sonra, ölüler kirlenmez. Güzel kalırlar... benim kelebeklerim gibi.

Beklediğin sürpriz, dedi Sucus, çocukken hep beklediğin sürpriz ölümden sonra gelir belki.

Kavga konusu neydi?

Kavga etmedik.

Evli olup kavga edilmez mi?

Tek kelime söylenmeden öldürdüm onu.

Camı biraz daha arala. Haklısın Clement'ın oğlu, sürpriz şimdi gelebilir, aç şunu.

Kar varken her sabah saka pencereye gelir, ben de camı açarım. Bayat ekmeğe vura vura kırıntı hazırlarım. İçeri hoplar, ayaklarımın çevresinde dolanır. Küçük bedeni şişer, mandalina gibi yusyuvarlak olur, bacakları çöpten incedir. *Mon gamin,* derim ona, *tu es le plus fidèle de tous.*

Kilitli kapının ötesinde ölümcül bir sessizlik vardı. Sonra biri konuştu:

Bağışlanmaya inanır mısın?

Soruyu hangisinin sorduğunu anlamak mümkün değildi. Ama bundan sonra konuşan Komiser'di.

Köyden hatırladığım bir *curé* vardır dedi Komiser, adı Hyppolite Castor'du. Baban sözünü etmiştir mutlaka. Babanla hısımdı. Kız kardeşinin kocasının kızkardeşi Clement Gex'in amcalarından biriyle evlenmişti. *Curé* Castor her sabah papazevinden yürür, bakkaldan gazetesini alırdı. Şimdi bile görür gibi oluyorum. Yolda rastladığı herkese neşeli neşeli iyi günler dilerdi. Çok da sayılırdı *Curé* Castor. Arada bir içkisinden ötürü eleştirildiği olurdu, ama her zaman biri çıkar, Adamın hayatını düşünün! Yalnızlığını! derdi. Sen olsan ara sıra içmez misin? Yeterli neden değil mi?

Hector burada durakladı, içmek için geçerli olduğunu kabul edip de adını komadığı başka nedenler varmış gibi.

Curé Castor dükkândan çıkınca gazeteyi okumaya koyulurdu. Ayakları, kör adamlarda olduğu gibi, yokuş yukarı yolu bilirlerdi. Bir an başını kaldırıp bakmazdı. Bazan da adım atarken bir habere dalar, ayağı öyle havada kalırdı, av köpeği gibi. Yanından geçenler de rahatsız etmemek için ona hitap etmezlerdi. Gözü bir şey görmezdi. Çok ağır yürür, papazevine vardığı zaman da, son yirmi dört saat içinde

dünyada olup biten her şeyi öğrenmiş olurdu. Bu adam, bu *Curé* Hyppolite Castor, Tanrı bağışlar, derdi. Bağışlamanın Tanrısal olduğunu söylerdi. Daha da ileri giderdi. Bağışlama yoksa, Tanrı da yoktur, derdi. Tanrı bağışlamadır, derdi.

Öyleyse yalnızız ve bağışlanmıyoruz, diye fısıldadı Sucus.

Ben sadece bir polisim, sana bir papazın söylediklerini anlatıyorum.

Nasıl olabilir ki bağışlanma?

Üşüdüm. Bir battaniye versene.

Diyelim ki beyaz gemiye yetiştim, aynasız? Verdiğimiz ilk sözdü bu.

Pencere öyle kalsın. İlk söz mü?

Zsuzsa ile. Bir gemiye atlamak.

Belli, hoşuna gidiyor. Beretta 921'dir. Yerinden çıkarıp bakabilirsin.

İstemez.

Dünyanın en iyi tabancası. Zimmetli değil, kendi malım. Yarı otomatik. Sekiz tane atıyor... Acı iyice kötüledi şimdi, evlât.

Nerende?

Her yerde. Versene bir dakika. Bu işte ilk atış için ikinci düşünme dediğimiz şey. Tetiği ilk çektiğinde emniyet açılır. Ateş etmez. İkinci çekişinde ateşlenir. Beyaz gemiye yetişmek istiyorsan, al.

Kapının ardındaki adamlardan biri inledi.

Ortalık adamlarınla dolu, aynasız. Yardıma çağırayım mı?

Sakın ha! Dur yanımda. Asıl adı Zsuzsa mı?

Asıl adı Leylak'tı.

Ne iş yapıyor?

Öldü. Bir pezevenge çalışıyordu.

Dedim sana, ölüler güzel kalır.

Tok bir ses, sonra bir iç çekme işitildi. Acaba Sucus vurdu mu Komiser'e diye düşündüm. Sonra hıçkırık duydum.

İkisi de ağlıyor gibi geldi.

Birlikte döneriz, köyü buluruz, Republican Lyre meyhanesine çıkan merdiveni tırmanırız –şampanya ısmarlayacağız, taraçada oturacağız. Ben fazla yaşlandım, Hector fazla yaşlı, ama sen gençsin, Clement Gex'in oğlusun sen. İkimiz için seslen! Döndük! Hector Juaradoz ile Clement Gex'in oğlu döndüler... kesin döndüler, gitmemece döndüler. Yardım edin! Yardım edin bize!

Ve Leylak da, aynasız, işitiyorsun, değil mi, işit diye bağırıyorum, aynasız, Leylak da bana Bayrak derdi!

Patlama sesiyle kapıyı açtım. Her kilitsiz kapı gibi rahatça açıldı. Odadaki sessizlik ve kıpırtısızlık da eşit derecede rahattı. Açık pencereden Troy'un ilk akşam trafiğinin mırıltısı geliyordu. Vinçler artık çalışmıyordu. Yanni'nin direğinde minik bir bayrak çırpınıyordu. Hector battaniyeye sarınmış olarak bir ameliyathane arabasına uzanmıştı; sorguya çekilen sanıkları doktora yetiştirmek için getirilmiş olmalı bu araba buraya. Başı geriye kaykılmış, ağzı ve gözleri apaçık, ölmüştü. Dudakları, Lybtheid'lerin en güzeli olan *Libythea geoffroji*'nin ön kanatlarının rengindeydi. Bu solgun mavimsi mor, enfarktüs geçirenlerin dudaklarına gelen renkle de çok benzeşir. Koltuk altında taşınan tabancalar için yapılmış bir kılıf, boş, musluğun yanındaki açık dolabın tokmağında asılıydı. Dolabın içinde bir tomar kâğıt havlu vardı. Kalbindeki yaradan hâlâ kan sızan Sucus beyaz fayans döşeli yerde yüzükoyun yatıyordu. Kılıfında olmayan Beretta 921 onun bedeninin altındaydı. Parmacığı hâlâ tetiğe basıyordu.

yolculuk

RIHTIMA bağlanmış haliyle görünürdeki bütün binalara tepeden bakıyor. Köylerde, kadın erkek, çoluk çocuk, saray düşü görür. Ev ne kadar yoksulsa, saray o kadar kusursuzdur. Bu beyaz gemi de yüzen bir saray. Her kamarası birinci sınıf, hepsi de farklı. Hepsinin kendine göre eşyası, donanımı, anmalıkları var. Evsiz ve sürgünde yaşamış yolculara, bütün hayatlarını birtakım kurumlarda geçirmiş gezginlere, benim gemimde, rüyalarının odaları verilmiştir.

Troy rıhtımında bağlı dururken onu başka yolcu gemilerinden ayıran küçük bir ayrıntı vardı: yedi güvertesinde de ne bir can yeleği, ne de bir cankurtaran filikası görünüyordu. Bu tuhaf olguya dikkat eden birkaç gözlemci aralarında bunun ne anlama gelebileceğini tartıştılar. Kimileri, tehlike durumunda cankurtaran filikalarının otomatikman alt güverteden çıkacağını ileri sürdü. Öbürleri omuz silkti, böyle ünü olan böyle bir gemide filikaya gerek olmayacağını söyledi.

Naisi'nin kamarası imparatorlara lâyıktı, çiçek açmış bitkilerle dolu; ve yeşilliklerin arasında bir piyano ile bir

synthesizer görünüyordu. Yerde Halep halıları vardı; çiçek motifleri banknotlardaki süsler gibi geometrik ve güzel. Örgülerin rengi paha biçilmezdi. Akşam ışığında bal köpüğü, odun ateşi mavisi. Üstüne bir mayo giymiş ve bir güneş tanrısı gibi hasır bir koltuğa oturmuş olan Naisi *synthesizer*'da "Your Balls Are Hanging Out"u denemekle meşguldü. Göğsündeki yaralar iyileşmişti. Yara izleri dövmeye dönüşmüştü, tıpkı, yüzyıllar boyunca, bahçelerin halı süslemelerine dönüşmesi gibi. Onu öldüren yaradan oluşan en büyük dövme açık bir el ayasını gösteriyordu.

Bir başka güvertede, bir başka kamarada, Mavi Ev'in kuşatılması sırasında Naisi'nin bir gün önce vurup öldürdüğü polis memuru Frey balık köftesi hazırlıyordu. Eskimo gibi, bol bir anorak giymiş, başlığını da başına geçirmişti. Onun kamarasının duvarları kütüklerle kaplanmış, duvara ayı postları asılmıştı. Elektrikli bir fırının ızgarası yakılmıştı bile, hazırladığı balıkları pişirmeyi bekliyordu. Yatağının yanında bir Eskimo köpeği uzanmıştı. Kamaranın radyosunda Kuzey Kutbu hava raporu okundu, eksi kırk gibi dereceler verildi. Frey de mutluydu.

Sucus'la Komiser son binenler arasındaydı. Birlikte merdivenden çıkarlarken onları ben karşıladım.

Hoşgeldiniz, Komiser, dedim Hector'a. Ne kadar iyi görünüyorsunuz. C güvertesinde Café de la Paix adında bir bar bulacaksınız. Orada servis yapan genç kadın bardağınızı hazırladı bile.

Sucus'a dedim ki: 316 numaralı kamarada, yani seninkine bitişik, seni bekleyen biri var, küçük kuşum.

* * *

Girin, dedi Naisi, Sucus kamarasının kapısını çalınca.

Sensin ha! Çoktan gittiğini sanıyordum dedi Sucus.

Rahatına bak.

Amma kamara vermişler sana!

Beyaz güller çarptı beni, dedi Naisi.

Kar kraliçeleri.

Sucus lumbuzdan baktı. Patrai Oteli'ni görebiliyorum, dedi.

Ben göremiyorum, dedi Naisi, hiçbir yerde.

Şu depoların arkasında.

Hiçbir yerde.

Onlar değil, Exxon'un depoları.

Yaranı göster, dedi Naisi.

Sucus gömleğini çıkardı. Kalbinin üstünde bir yara izi vardı, hâlâ dikişli. Z harfi gibiydi.

Bu vapurda olacağın hiç aklıma gelmezdi, dedi Sucus, yeniden.

Üç günde bir kalkıyor.

Her akşam sanmıştım.

Çok eskiden öyleydi. Bağışlanma başlayınca Kudüs'te program değiştirdiler.

Bağışlanmadan polis gibi söz ediyorsun Naisi.

Bu gemide herkes mutlu. Bu kadar yolcu var, ama tek bir trageya, üzüntü yok!

Yüzlerce mi yolcu?

Binlerce.

Olanları Pasqua'dan öğrendim, dedi Sucus.

Bu vapur onu almaz! dedi Naisi.

Ölümsüzdür mü demek istiyorsun?

Pasqua'yı denize atıp yengeçlere yedirirler. Hiçbir yere gidemez o.

Polisler bağışlanmıyor mu?

Bir şeyi unutuyorsun, kayınım. Bazı şeyler vardır ki bağışlanamaz.

Ne yaptım, biliyor musun? diye sordu Sucus.

Beretta 921 kullandın. Kara şeytan, değil mi? Bayılırım Beretta'ya. Domuz gibi küçük kara kuyruğuyla!

Sana kim söyledi?

Balıkçılar. Rusça'sı *tzaplia*. Uzaklardan haber getiren yaratıklar.

Demek ki her şeyi biliyorlar, balıkçılar yani.

Her şeyi değil. Bir tek Şeytan her şeyi bilir. Onun için bilmemek iyidir. Sen de bilgisiz kal, Kayın Birader.

Balıkçıları nerede görüyorsun?

Müzik çalınca geliyorlar.

Geri gelecektir acı, dedi Sucus. Gelmeden olmaz.

* * *

Nereye gidiyorsun, diye sordu Naisi sonradan.

Köye, babamın köyüne.

Babalarımızın geri gelmesi çok tuhaf değil mi? Bunu epey düşündüm. Bir zamanlar bizi her şeyden kurtarabilirlerdi, babalarımız, onun için de buna inanmaya devam ediyoruz. Herhalde bu nedenle ben de Halep'e gidiyorum.

Ben ne yaptım, biliyor musun Naisi?

O küçük kara iblisle yaptığını biliyorum.

Geri gelmek zorunda acı.

Bir şey içelim, dedi Naisi. Yukarı güvertede bir bar var, arkasında da dans pisti.

İki adam geniş bir merdivenden yukarı çıktılar. Çeşit çeşit kuşları resmeden, göl renginde iki mozaik arasından geçtiler. Ön planda balıkçılar vardı.

Tzaplia, dedi Naisi, başıyla göstererek.

Ne yaptım, biliyor musun Naisi?

Biliyorum, dedim ya.

Naisi...

Dinliyorum.

Gemide Zsuzsa'yı gördün mü?

Zsuzsa mı?

O da burada olmalı.

Sen aklını şaşırmışsın, Kayın Birader.

Onu öldürdüm.

Sen bunu hiçbir zaman yapamazsın. Asla.

Sucus öldürdü Zsuzsa'yı, diye fısıldadı Sucus.

Hiç anlatımı olmayan kelimeler vardır. Düz olarak her şeyi anlatırlar. Bu üç kelimeden önce Naisi kollarını açmıştı. Sucus onların arasına atıldı. Birkaç hafta öylece kaldılar, merdivenin başında sarılmış olarak.

* * *

Hector, Café de la Paix'nin bir köşesine kurulmuş, şarkı söylüyordu. Söylerken, yumuşak bir ifadeyle ama hiç şaşmadan ileri bakıyordu, yarım metre kadar ötesinde duran bir kayaya bakar gibi. Bu kayada çocukluğunun şarkılarını söyleyen başka sesler işitiyordu.

Garson kız bir duble mommi getirdi. Buz gibi bardağı masaya yerleştirip suyu koydu, çünkü Hector'un içkisini ne kadar sert sevdiğini tastamam biliyordu. Sıvı, inci gibi, beyazlaştı. O zaman yanma oturup şarkısına katıldı, hafif sesle. Hector onun farkına varana kadar günler geçti, ama sonunda farkedince, ağzı kulaklarına varacak kadar güldüğü için şarkıyı kesmek zorunda kaldı.

Sözlerin hepsini biliyor musun? diye sordu.

Senden öğrendim.

Sana bir içki ısmarlayayım.

Bana içki gerekmez.

Karıma her zaman gerekirdi, dedi Komiser. Sabah saat on birde ilk kadehini içtiği zaman, incecik çocuk kolunu başının ta yukarısına kaldırırdı, tokalı ayakkabılar içindeki kü-

çük ayakları da, güvercinliğin yanından dolanan büyük adam bacaklarına yetişebilmek için hızlı hızlı koşmak zorunda kalırdı. Güvercinlikteki gözleri bilye gibi kuşlardan ürkerdi. İçkinin ilk yudumu başındaki ilk ağırlığını alınca, babasının, Akhilleus'un kalkanından daha da koruyucu kocaman eli onun elini yakalar, her sabah on birde, yanyana yürürlerdi, ölü baba ve korkan kızı, çakıllı yolda karşılaşmak üzere... Gün neyi getiriyorsa onunla karşılaşmak üzere. Şimdi bunların hepsini biliyorum.

Mutlu olmanı istiyorum, dedi karşısındaki kadın.

Öyleyse gene şarkı söyleyelim.

Delá la mer, il y a t'un pré'yi söylediler.

Aklım almıyor, dedi Komiser, nasıl hatırlıyorsun her şarkıyı?

Hepimiz, bu gemide hizmet eden hepimiz gönüllüyüz, diye açıkladı garson.

Bildiğim her şarkıyı sen de biliyorsun.

Hayattayken yeterince zevk vermemiştik insanlara. İşte bunu gidermek için, bu geminin dünya gezisinde hizmet etmeye gönüllü olduk. Dünya gezisi bir dakika sürer.

Haydi, "Sevgilim, Kaşların Kalem Gibi İnce"yi söyleyelim, dedi Hector.

* * *

Gemi çoktan demir almıştı. Açık güvertede hava karanlıktı, ya da yeniden kararmıştı. Siyah suda dalgalar okyanustaki gibi durgun ve genişti.

Sancaktan bir tanker geçti, ama köprüsündeki kaptan hiçbir şey görmedi, radarı da hiçbir şey kaydetmedi çünkü beyaz gemi denizdeki öteki teknelerce geceden ayırdedilemiyordu.

Onu bulmalıyız, dedi Naisi sonunda, merdivenin başın-

da, gemide olmalı.

Ben A güvertesine bakarım, sen de B'ye bak, dedi Sucus, birimiz bulunca... hemen haber veririz.

Aşağı güvertede her yer, gökte tek bir bulut olmadığı zaman karlı bir dağ yamacı öğleyin nasıl parlarsa öyle aydınlatılmıştı. Gemimin her zerreciği pırıl pırıldı o gece.

İkisinin de amacı tekti: Zsuzsa'yı bulmak. Ama ikisi de acele etmiyordu, çünkü zaman bir şey çalamazdı onlardan.

Sucus A Güvertesi'nin kıç tarafındaki balo salonundan yayılan hafif bir müzik sesi işitti ve belki orada dans ediyordur diye ilkin oraya bakmaya karar verdi. İki sıra dizili dükkânlar arasından –tıpkı şehirde bir sokak gibi, sadece burada yoksullar yok– geçerek müziğe doğru yürüdü. Birdenbire bir vitrin önünde durdu, panter gibi siyah benekli, bedene tam oturan bir jarse elbiseye baktı.

Aynı anda, dizlerinin arkasında ve omuz başlarında bir basınç hissetti. Elini uzatıp her zamanki gibi kalçasına dokunmak istedi, ama cesaret edemedi.

Öylece durdu orada, hiç kıpırdamadan, bir yıl boyunca ve bu sürenin sonuna doğru, ancak bir bedenin bir bedeni bağışlayabildiğini ve bağışlanma denen şey gelecek olursa ilgili bedenlerin salgıladığı bir şefkat peteğinden geleceğini öğrendi. Vitrine bakarken gözlerini yumdu, bağışlamanın hiçbir zaman bir yargının sonucu olamayacağını gördü. Bağışlama bir ilke değildir, dudakların kapalı gözler üstünde gezinmesidir. Eski İngilizce *forgiefan*'daki *for* ön-eki, Yunanca *peri* gibi, kuşatan, çevreleyen ve kucaklayan demektir.

Zsuzsa ile yüzyüze gelmek için arkasına döndü. Kimse yoktu. Ama *forgiefan* kelimesi aklından çıkmıyordu ve hâlâ çalınmakta olan müziğin bir parçası haline gelmişti. Yeniden müziğe doğru yürüdü. Balo salonunda Sucus dans eden yolcular arasında kendi başına dans ederek bir boydan bir boya gitti. Artık bulacaktı onu. Forgiefan.

B Güvertesi'nde Naisi bir *casino*'nun yanından geçiyordu. Perdenin öbür yanında bastırılmış solukları duydu ve buna dayanamadı. İçeri süzüldü. Zsuzsa orada değildi. Krupiye, sırtında kanatları olan gümüşî bir takım elbise giymişti. Naisi yaklaştığında çark ağır ağır dönüyor, top, belkemiğinin omurlarını gıdıklayan bir parmak gibi zıplıyordu. On yedide durdu. Kaybeden oyuncular dönüp gittiler.

Ne istiyorsanız bana söyleyin, efendim, dedi krupiye. Naisi'ye gülümseyerek, kaybetmek üzere mi oynayacaksınız?

Yoo.

Öyleyse kazanmak için. Kazanmak istiyorsunuz.

Hayır, kumar oynamak istiyorum.

Kumar oynamak... Sahi mi?

Evet, her şeyimi riske sokmak.

Yolcuların riske sokacak fazla şeyi yok, efendim.

Ben bir şey bulurum.

Fiş almak istiyorsanız banka şurada efendim.

Kasada beyaz eldivenli on yaşlarında bir oğlan oturuyordu.

Bak, dedi Naisi, seni daha önce görmüşlüğüm var. Sıçantepe'de oturmuyor muydun sen? Adın Kaddour, on beş yıl önce tifodan öldün.

Çocuk gülerek başını salladı.

Dinle, Kaddour, gökyüzüne nişan almam gerek.

Peki, neyle satın alacaksınız?

Kamaramda bir piyano var.

Çocuk başını bu sefer hayır anlamında salladı, ama hâlâ gülümsüyordu.

Kazanırsam, dedi Naisi, tut ki kazandım, koca bir bohça toparlamam gerek, sayısız sıfırları olan bir rakam, Kaddour.

Kazanmak istiyorsan, dedi çocuk, beş tane fiş vereyim. Kaybetmek istiyorsan elli veririm. Parayla alman gerekmiyor.

Hayır, hayır, dedi Naisi. Ben bahse girmek istiyorum. Anlamıyor musun bunu? Kazanırsam, diyeceğim ki kardeşime –Zsuzsa'yı hatırlıyor musun? Zsuzsa da bu gemide bir yerde– bulunca onu, kazanırsam, ona şunu söylemek istiyorum: İşte. Bu senin. Al hepsini. Ne istiyorsan al... Her şeyi!

Peki, neyle satın alıyorsun Naisi?

Naisi durakladı. Cepleri boştu. Arkasında çarkın döndüğünü işitiyordu. Şu sıra muhtemelen balo salonunda dans eden Zsuzsa'ya nasıl yaklaşacağını düşündü, omzuna nasıl vuracağını... Pekâlâ, dedi sonunda, bir şey buldum. Bu hikâyedeki yerimi sürebilir miyim ortaya? Onunla olabilir miyim?

Çocuk gözleri hayranlıktan irileşerek baktı ona.

Kaybedersem, dedi Naisi, silinirim.

Çocuk yüz fiş verdi.

Bir yandan yıllar geçiyordu. Naisi kazanıyordu. Hector geceleri rüyasında kelebek görüyor, gündüzleri de şarkı söylüyordu. Ben çoğu zaman kıç tarafta oturup arkada bıraktığımız uskur suyuna bakıyordum. Sudaki beyaz köpürmenin geride kaldıkça sakinleşmesini ve beyaz köpüklerin dağılıp uslanıp okyanusun tenine tutunan dantel parçalarına benzemesini seyretmekten hoşlanırım çok.

* * *

Sucus ile Naisi balıkçıllı merdivenin üst sahanlığında karşılaştılar.

Yok mu? dedi Naisi.

Yok.

Öyleyse C Güvertesi'nde olmalı.

Sen buruna git, ben de kıça bakayım.

Az önce onun için bir çıkın kazandım, dedi Naisi, artık her şeye sahip olabilir. Her şeye.

Dedim ona, dedi Sucus. Pasaport işini yaparken dedim ona, onu köye götürmek istiyorum diye. İşte şimdi gidiyoruz, Bacağı-Kırık-Talihli-Beygir'e gidiyoruz.

İkisi de Zsuzsa'yı mutlu etmeyi kuruyordu.

C Güvertesi'nin kıç tarafında bir berber vardı. Her saç kurutucusunun altına dikkatle bakarak oturan kadının Zsuzsa olmadığını anladı. Berberin bitişiğinde de sinema vardı. Karanlıkta nasıl anlayacak orada olup olmadığını? Perdenin önüne gidip durdu ve haykırdı: Leylak, seni seviyorum! Sonra bekledi. Orada olsa, karşılık verirdi. Seyirciler iyice sessizleşmişti. Leylak, seni seviyorum! Sessizlik. Başını çevirip ilk kez o da perdedeki filme baktı. Zsuzsa'yı gördü. Zsuzsa Mavi Ev'in önünde onun saçını yıkıyordu.

Güvertede, dışarıda, rüzgâr telleri çekiyordu ve beyaz boyalar kamaşmıştı. Gemi hızını azaltmış, su da başka bir özelliğe bürünmüştü. Artık okyanus değil bir içdenizdi, kabarmıyor ve dalga yapmıyordu. Onun durgunluğu Sucus'un bağışlandığına inanmasıyla örtüşüyordu. Geminin küpeştesinden eğilip bakınca aşağıda, suda yüzer gibi görünen bir koyun başı gördü. Koyun canlıydı. Başı yana dönük. Bir tane daha, derken bir tane daha gördü. Gemi bir koyun sürüsünün yanından geçiyordu. Yüzüyor olamazlar, dedi kendi kendine, ayakları yere değiyordur.

* * *

Geminin ortasında karşılaştılar.
Demek ki kamarasında, dedi Naisi.
Sanırım beni bağışlamış, dedi Sucus.
Dedim sana...
Bağışlanamaz şeyler olduğunu söylemiştin.
Onu da söyledim. Kamaraları deneyelim.
Kilitlidirler.

Olsun. Kamarot kamara diyor, ama aslında ne olduklarını biliyorsun.

Evet, dedi Sucus, mezarlarımız.

Onun için sadece üstlerindeki yazıyı okumak yeter. Hemen buluruz. Hemen. Sen kendi kamarana girdin mi daha?

Aramaktan vakit olmadı ki.

Görünce şaşacaksın.

Ne var?

İnek dolu bir ahır.

Hassiktir! dedi Sucus.

Sen öyle seçmiş olmalısın.

Birbirlerine baktılar, yüreğin isteyip aklın bilmediği şeye şaşarak.

Gemi Aravis dağlarına gelmişti. Seher vaktiydi ve üstünde yüzdükleri çimen kırağıdan hâlâ beyazdı. Guguk kuşu ötmeye başlamıştı. Geminin makinası bir traktör kadar bile ses çıkarmıyordu. Kızılgerdanlar, serçeler, yelveler, kırlangıçlar uçuyor, uyarıyor, ötüyordu, meyva bahçeleriyle depolar arasında. Güvertedeki şezlongumda otururken onları işitebiliyordum. O sabah herkes ve her yaratık daha yüz yıl yaşayacaktı. Güneş yükselirken kırağı eridi, çimen yeşilleşti.

Meyva ağaçlarının kara dalları, en alt lumbuz sırasının hizasında, daha yeni patlatmışlardı beyaz çiçeklerini, ama yaprakları henüz açmamıştı. Vadinin sancağında, bir şapelin arkasında, dev bir elma ağacı, çiçekleriyle, bir mendil boyunda bir bulut gibi duruyordu. Yalnız köyün tepesindeki düz kaya hâlâ yarı yarıya pus içindeydi. Güneş yükseldikçe, dört bir yanda tarlalar renk değiştiriyordu. Yeşilden ışıl ışıl sarıya. Milyonlarca yapraklarını birlikte açarken tarlalar değişiyordu.

Ben F Güvertesi'ne gidiyorum, sen de E'yi al, dedi Sucus. Meyva ağaçlarıyla bir hizada birçok kamaranın bulunduğu koridorları ağır ağır dolaştı ve bir yığın yazıt okudu. Zsuzsa'nın adı geçmiyordu. Naisi ara merdivenlerden birinden

koşarak indi ve Sucus'un kolunu yakaladı.

Yok mu?

Yok.

Naisi, dinle, ya - ya gemide değilse!

Öyleyse yaşıyor.

Öyle mi?

Öyle.

Yaşıyor!

Başından beri anlamıştım, daha ilk geldiğim akşam, dedi Naisi. Böyle bir gemide ne kadar çok çeşit mutluluk olduğunu kimse hesaplayamaz.

Gemi demirini funda etti. Sucus'un kamarasındaki inekler teker teker iskeleden çayıra indiler. Ayaklarını, arnavut kaldırımında yüksek topukla yürüyen kadınlar gibi, dikkatle ve sakınarak basıyorlardı. Çayıra ulaştılar mı, çifte atıyor, sıçrıyor, birbirleriyle boynuz boynuza tokuşuyor, halkalar çiziyorlardı. Altı buzağı buzağılayan Delphine keçi gibi havalara zıplıyordu.

Beyaz gemi uzaklaşıp her zaman karla kaplı dağ oluncaya kadar armut ağacının altında oturmaya devam ettim. İnekler çimenlerimin içine daldılar, otları tattılar, kokladılar, yaladılar, yuttular ve o kadar çok yediler ki, geviş getirmek üzere ağaçların altına uzanınca, uyuklamaya başladılar. Sucus benim oturduğum yerin az ilerisinde çimene yatmıştı.

Adret'nin üstünde görüyor musun, dedi bana, oradaki o tarlayı, sarısını görüyor musun? İşte o, Zsuzsa'nın küpelerinin sarısı - hani içinden limon geçecek boyda küpeleri vardı...

Sonra bir binyıl ağladı, çayırda, yanıbaşımda.

Bunlar sona erip gözleri kuruyunca, gökyüzüne bakıp mırıldandı: ben de o mavi, koca karı gibi olursam, daha hiç, hiçbir şey, beni Zsuzsa'dan ayıramayacak.

Evet, diye fısıldadım, senin arılardan örülme gocuğunu çıkardım, evet, konuşmak yeter... Uyu, Sucus, uyu. O yaşıyor.

BELKİ Troy'a gitmişsiniz ama kenti tanımamışsmızdır. Hava meydanından gelen yol başka birçok kenttekine benzer. Otobandır ve sık sık tıkanır. Hiç bitmemiş uzay gemilerini andıran hava meydanı binalarından çıkarsınız, tıklım tıklım araba parklarının yanından geçersiniz, uluslararası otellerin de, bir iki kilometre uzanan dikenli tellerin yanından, kırık dökük arsalar, son birkaç sığır, otomobil ve Coca-Cola reklamı yapan bilboardlar, depolar, bir çimento fabrikası, ilk gecekondu bölgesi, büyük mağazaların devasa depoları, yonca çıkışları, işçi evleri, eski bir surun bir parçası, eski mahalleler ağaçlarıyla, tıklım tıklım alışveriş yapılan sokaklarıyla, derken yeni ofis binaları, bir süre eski kubbe ve kule ve sonunda servetin akropolisine gelirsiniz.

Troy'a bir kere daha gelecek olursanız, Zsuzsa'yı tanırsınız. Bu sefer onu, her gece şehrin sokaklarını ve köşelerini ve duraklarını dolduran binlerce yüzün arasından seçememenize imkân yoktur. Uzaktan bile olsa tanırsınız. Belki Eddington Hattı'nda trende şarkı söyleyip para topluyordur. Belki Sankt Pauli'de barın yanında tabureye oturmuş, etekleri ta yukarıda

ve bacak bacak üstünde, bekliyordur. Belki de evlenmiş, sürüyle çocuğu olmuştur ve size rastladığında bebek arabasını sürüyor olacaktır. Bilemiyorum, çünkü hayatı henüz bitmedi.

Kimbilir, Santa Barbara'ya dua etmeye gitmiştir de sıralardan birinde oturmuş halde görüp tanırsınız. Wislawa da, vakit buldu mu, aynı katedrale gider, Branch ve Sucus için dua etmeye. Bütün kayıplarına, sağlığının kötülüğüne, gözlerinin bozukluğuna, yoksulluğuna rağmen, Wislawa daha bir süre dayanacak gücü bulacaktır, çünkü Allah'ın ağacında bir dala tünemiştir o. Bu iki kadının orada, yerdeki mozaiklerin Saint George'un hikâyesini anlattığı o yerde karşılaşıp karşılaşmayacaklarını da hiç bilmiyorum.

Belki de Zsuzsa'yı Talimhane'de göreceksiniz ve o hapiste birini ziyarete gidiyor olacak. Sıçantepe'ye gidecek cesareti bulacak olursanız, ola ki orada bir kulübede yaşıyordur ve yaşlı göstermektedir.

Yoksulluk, yitirme, acı, tutku, zaman ya da para gözlerinde iz bırakmıştır, ellerinde, ağzında, kollarını tutuşunda ve ayaklarını yanyana getirişinde, ama sanırım bütün bunlar ruhunu değiştirmemiştir; bu dünyada oynamak için hâlâ inanabilir ve başkalarını da inandırabilir ki o kendisidir bu dünyanın merkezi, mükâfatı ve sermayesi ve muhtemelen haklıdır da.

Emin olamaz ve sahiden o mu diye kendinizi sorgularsanız, yakınına gelecek kadar da şanslıysanız, eksik iki dişinden tanırsınız onu, bir de başındaki, nizama gelmez, bir-zamanlar-siyah saçının ancak kısmen örttüğü yara izlerinden... işte sahiden odur Zsuzsa.

Çırpınma, küçüğüm. Uç! Her şey düzelecek. Uç, benim Canım.

John Berger'ın son onbeş yılını verdiği, *"Onların Emeklerine"* adlı üçlemesi, elinizdeki romanla tamamlanıyor. Üçlemenin ilk iki kitabı, *Bir Zamanlar EUROPA'da* (hikâyeler) ve *Domuz Toprak* (hikâyeler), Taciser Belge ve Murat Belge'nin çevirileriyle İletişim Yayınları tarafından yayımlandı. Üçlemenin zemini olarak adlandırılabilecek sorun, bir "insan türü" olarak köylülüğün ortadan kalkışı. Berger bu gelişmeyi bir yönüyle kaçınılmaz buluyor. Ama bu varoluş tarzının özgün bir kültürel çeşitlilik olarak yaşadığımız hayata eklemlenemeyişine, bunun yerine kayboluşuna da hayıflanıyor. Bu bakış açısı ya da "hissiyat" içinde, *Domuz Toprak*'ta henüz köyünde yaşayan köylüyü, *Bir Zamanlar EUROPA'da* kitabını oluşturan hikâyelerde şehre geçiş sürecini, *Leylak ve Bayrak*'ta da şehre yerleşen köylüyü anlatıyor. Kır insanlarının tarihi burada, gecekondular, videolar, pahalı oteller, aşk, cinayet, uyuşturucu ve ölümün içiçe geçtiği bir karmaşayla son bulur. *Leylak ve Bayrak*, suç ve affetme üstüne modern bir Odysseia.

İLETİŞİM 366
ÇAĞDAŞ DÜNYA EDEBİYATI 76

ISBN 975-470-548-8
9 789754 705485